

COI Focus

SOMALIË

Veiligheidssituatie in Mogadishu

21 april 2020 (update)

Cedoca

Oorspronkelijke taal: Nederlands

DISCLAIMER:

Dit COI-product is geschreven door de documentatie- en researchdienst Cedoca van het CGVS en geeft informatie voor de behandeling van individuele verzoeken om internationale bescherming. Het document bevat geen beleidsrichtlijnen of opinies en oordeelt niet over de waarde van het verzoek om internationale bescherming. Het volgt de richtlijnen van de Europese Unie voor de behandeling van informatie over herkomstlanden van april 2008 en is opgesteld conform de van kracht zijnde wettelijke bepalingen. De auteur heeft de tekst gebaseerd op een zo ruim mogelijk aanbod aan zorgvuldig geselecteerde publieke informatie en heeft de bronnen aan elkaar getoetst. Het document probeert alle relevante aspecten van het onderwerp te behandelen, maar is niet noodzakelijk exhaustief. Als bepaalde gebeurtenissen, personen of organisaties niet vernoemd worden, betekent dit niet dat ze niet bestaan hebben.

Alle gebruikte bronnen staan kort vermeld in een voetnoot en uitgebreid beschreven in een bibliografie achteraan het document. Bronnen die geconsulteerd maar niet gebruikt werden, staan in een lijst van geraadpleegde bronnen. In uitzonderlijke gevallen worden bronnen niet bij naam genoemd. Wie specifieke informatie uit dit document gebruikt, moet de bronverwijzing uit de bibliografie vermelden.

Publicatie of verspreiding van dit document is alleen mogelijk na schriftelijke toestemming van het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen.

This COI-product has been written by Cedoca, the Documentation and Research Department of the CGRS, and it provides information for the processing of individual applications for international protection. The document does not contain policy guidelines or opinions and does not pass judgment on the merits of the application for international protection. It follows the Common EU Guidelines for processing country of origin information (April 2008) and is written in accordance with the statutory legal provisions.

The author has based the text on a wide range of public information selected with care and with a permanent concern for crosschecking sources. Even though the document tries to cover all the relevant aspects of the subject, the text is not necessarily exhaustive. If certain events, people or organisations are not mentioned, this does not mean that they did not exist.

All the sources used are briefly mentioned in a footnote and described in detail in a bibliography at the end of the document. Sources which have been consulted but which were not used are listed as consulted sources. In exceptional cases, sources are not mentioned by name. When specific information from this document is used, the user is asked to quote the source mentioned in the bibliography.

This document can only be published or distributed with the written consent of the Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons.

Inhoudstafel

Lijst van afkortingen	3
Inleiding.....	6
Kaart	8
1. Korte geschiedenis	9
2. Huidige toestand van het conflict	11
3. Strijdende partijen	14
3.1. Terreurorganisaties	14
3.1.1. Harakaat al-Shabaab al-Mujaahidiin	14
3.1.2. Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië	15
3.2. Nationale en internationale strijdkrachten	17
3.2.1. Somalische veiligheidsdiensten.....	17
3.2.2. African Union Mission in Somalia	21
3.3. Andere mogendheden	22
3.4. Andere gewapende groepen en milities.....	23
4. Typologie van het geweld.....	23
4.1. Aantal incidenten	24
4.2. Aard van de incidenten	25
5. Doelwitten van het geweld	29
5.1. Data	30
5.2. Analyse	32
6. Geografische verdeling	34
7. Verplaatsingen van de bevolking.....	37
7.1. Algemeen	37
7.2. Ontheemden uit Mogadishu.....	38
7.3. Ontheemden naar Mogadishu	38
7.4. Terugkeer	39
7.4.1. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Kenia	40
7.4.2. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Jemen	41
7.4.3. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Libië	42
7.4.4. Terugkeer vanuit de diaspora.....	42
8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven.....	43
8.1. Ordehandhavingdiensten en mogelijkheid tot bescherming van de burgers.....	44
8.2. Bewegingsvrijheid, transportmiddelen en veiligheid op de verkeersaders	45
8.3. Algemene economische activiteit	47
8.4. Gezondheidszorg, onderwijs, werkgelegenheid, huisvesting, diensten	48
8.4.1. Gezondheidszorg	48
8.4.2. Onderwijs	49
8.4.3. Werkgelegenheid.....	51
8.4.4. Huisvesting	52
8.4.5. Dienstverlening (water en elektriciteit).....	53
9. Rechtspraak EHRM en Verenigd Koninkrijk	54
Samenvatting	56
Bibliografie.....	58

Lijst van afkortingen

ACCORD	Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation
ACLED	Armed Conflict Location & Event Data Project
AFP	Agence France Presse
AFRICOM	United States Africa Command
AMISOM	African Union Mission in Somalia
AOAV	Action On Armed Violence
AS	Harakaat al-Shabaab al-Mujaahidiin of al-Shabaab
ASR	Assisted Spontaneous Return
AU	Afrikaanse Unie
AWEPA	Association of European Parliamentarians with Africa
BRA	Banadir Regional Administration
CCTARC	Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell
CCTV	Closed-Circuit Television camera
CTC	Combating Terrorism Center
DDG	Danish Demining Group
CFR	Council for Foreign Relations
DW	Deutsche Welle
EASO	European Asylum Support Office
EHRM	Europees Hof voor de Rechten van de Mens
EU	Europese Unie
EUCAP	European Union Capacity Building Mission in Somalia
EUTM	European Union Training Mission Somalia
FGS	Federal Government of Somalia
FMS	Federal Member State
HIPS	The Heritage Institute for Policy Studies
HRW	Human Rights Watch

ICG	International Crisis Group
ICU	Islamic Courts Union
IDMC	Internal Displacement Monitoring Centre
IDP	Internally Displaced Persons
IED	Improvised Explosive Device
IGAD	Intergovernmental Authority on Development
IIED	International Institute for Environment and Development
IMF	International Monetary Fund
IPI	International Peace Institute
ISS	Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië (ISS)
NCRI	National High Commission for Refugees and IDPs
NISA	National Intelligence and Security Agency
NRC	Norwegian Refugee Council
NSA	National Security Architecture
PRMN	Protection and Return Monitoring Network
RCIED	Radio Controlled Improvised Explosive Device
ReDSS	Regional Durable Solutions Secretariat
ROP	Réseau francophone de recherche sur les opérations de paix
RVI	The Rift Valley Institute
RUSI	Royal United Service Institute
SNA	Somalia National Army
SPF	Somali Police Force
SURP	Somalia Urban Resilience Project
SVBIED	Suicide Vehicle Bound Improvised Explosive Device
TBIJ	The Bureau of Investigative Journalism
UNHCR	Office of the United Nations High Commissioner for Refugees
UNFPA	United Nations Population Fund

UNMAS	United Nations Mine Action Service
UNSOM	United Nations Assistance Mission in Somalia
UNSOS	United States Support Office in Somalia
US	United States
VAE	Verenigde Arabische Emiraten
VBIED	Vehicle Bound Improvised Explosive Device
VN	Verenigde Naties
VOA	Voice of America
WHO	World Health Organization

Inleiding

Dit onderzoek maakt een stand van zaken op over de veiligheidssituatie in de Somalische hoofdstad Mogadishu. Het richt zich in het bijzonder op de periode van 1 september 2019 tot en met 29 februari 2020. Dit document is een update van de COI Focus van 22 oktober 2019. Cedoca heeft het onderzoek afgesloten op 29 februari 2020.

De analyse bestaat uit negen hoofdstukken. Het eerste deel beschrijft kort de historische achtergrond van de oorlog in Somalië met bijzondere aandacht voor de ontwikkelingen in Mogadishu. Hoofdstuk twee bespreekt de huidige toestand van het gewapend conflict in de hoofdstad. Het derde hoofdstuk beschrijft de belangrijkste strijdende partijen, zowel de regeringsgezinde als degene die de overheid bestrijden, en de lokale en internationale actoren die actief zijn in de hoofdstad. De aard van het geweld dat zich voordoet in Mogadishu komt aan bod in hoofdstuk vier. Het biedt een overzicht van de gewelddadige incidenten die tussen 1 september 2019 en 29 februari 2020 in de hoofdstad hebben plaatsgevonden. Het vijfde hoofdstuk beschrijft de doelwitten van het geweld en bekijkt in welke mate er burgerslachtoffers vallen. Hoofdstuk zes brengt de geografische verdeling van het geweld in de hoofdstad in kaart. Hoofdstuk zeven ontleedt de situatie van vluchtelingen en ontheemden (*internally displaced persons*, IDP's) en gaat na of er sprake is van gedwongen of vrijwillige terugkeer naar Somalië. De impact van het geweld op het dagelijkse leven in de hoofdstad komt in hoofdstuk acht ter sprake. Het laatste hoofdstuk geeft de rechtspraak weer van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) en het Britse Upper Tribunal.

Cedoca baseerde zich voor dit onderzoek op een groot aantal publiek beschikbare lokale en internationale bronnen. Naast Somalische kranten en nieuwssites, zoals Goobjoog, Shabelle Media Network en Dalsan Radio, werden verschillende internationale media geraadpleegd, waaronder Reuters, Voice of America (VOA) en Al Jazeera. Cedoca deed verder een beroep op de publicaties van uiteenlopende internationale niet-gouvernementele organisaties (ngo's) zoals Human Rights Watch (HRW) en International Crisis Group (ICG) en diverse onderzoekcentra zoals het Somalische The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS). Cedoca putte ook informatie uit rapporten van gouvernementele bronnen, zoals het United States Department of State (USDOS) en verschillende Europese overheidsdiensten die *country of origin information* (COI) publiceren, en van intergouvernementele bronnen, zoals de verschillende instellingen van de Verenigde Naties (VN), waaronder de VN-Veiligheidsraad, en het European Asylum Support Office (EASO). Cedoca raadpleegde ten slotte ook publicaties van experts zoals Ken Menkhaus, gespecialiseerd in de Hoorn van Afrika en professor politieke wetenschappen aan het Davidson College, North-Carolina, in de Verenigde Staten;¹ Mary Harper, BBC-journaliste en onderzoeker bij het Rift Valley Institute (RVI) en bij het HIPS;² Stig Jarle Hansen, professor aan de Norwegian University of Life Sciences (NMBU) en expert in al-Shabaab (AS) en islamisme in de Hoorn van Afrika;³ Alice Hills, professor aan de universiteit van Leeds en expert in het Somalische politiewezen⁴, en Harun Maruf, journalist bij VOA.⁵

In het kader van dit onderzoek vroeg Cedoca per e-mail informatie aan enkele contactpersonen: professor Stig Jarle Hansen antwoordde per e-mail op 24 augustus 2019; een medewerker van Armed

---

¹ Davidson College, s.d., [url](#)

² Harper M., 28/02/2012, [url](#)

³ Norwegian University of Life Sciences (NMBU), s.d., [url](#)

⁴ University of Leeds, 30/08/2018, [url](#)

⁵ Maruf H. (@HarunMaruf), s.d., [url](#); VOA, s.d., [url](#)

Conflict Location & Event Data Project (ACLED) op 12 en 25 september 2019; professor Alice Hills antwoordde per e-mail op 26 februari 2020; het stadsbestuur van Mogadishu antwoordde via een VN-medewerker op 18 februari 2020.

Deze COI Focus maakt gebruik van cijfergegevens over veiligheidsincidenten uit de databank van het Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), een Amerikaanse non-profitorganisatie die informatie over conflicten verzamelt, analyseert en in kaart brengt. Ervaren onderzoekers verzamelen de data op basis van een brede waaier van lokale, regionale en internationale nieuwsbronnen en organisaties. Voor Mogadishu zijn dat onder meer Xinhau, Radio Dalsan, Somali Memo, Shabelle Media Network en lokale anonieme bronnen.

De databank is publiek beschikbaar op de website van ACLED en wordt voortdurend aangevuld en bijgewerkt wanneer nieuwe informatie (al dan niet over een reeds ingevoerd incident) aan het licht komt.⁶ De cijfers van ACLED die Cedoca in deze COI Focus gebruikt dateren van 4 maart 2020. De inventaris van ACLED geeft het type van geweld, de actoren van geweld, een beschrijving van de incidenten, de locatie en het aantal dodelijke slachtoffers weer.⁷ ACLED wijst erop dat de verzamelde gegevens in zekere mate de prioriteiten van de verslaggeving door media en organisaties weerspiegelen en dat een onderschatting van het geweld zodoende mogelijk is.⁸

In zijn *Codebook* licht ACLED de toegepaste methodologie voor de invoering en voortdurende controle van de data uitgebreid toe.⁹ Gelet op de methodologie, codering en invoering van gegevens kunnen de cijfers van ACLED volgens Cedoca slechts beschouwd worden als een schatting en indicatie van de tendensen met betrekking tot geweld in een bepaalde periode.

De geraadpleegde bronnen hanteren vaak verschillende schrijfwijzen voor Somalische plaats- en persoonsnamen. Cedoca neemt de meest courante schrijfwijze uit de Engelse bronnen over.

Cedoca volgt de veiligheidsomstandigheden in Mogadishu voortdurend op. Als er zich fundamentele wijzigingen of ontwikkelingen voordoen die de situatie ter plaatse aanzienlijk veranderen, dan werkt Cedoca deze COI Focus zo snel mogelijk bij.

---

⁶ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁷ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁸ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

⁹ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

Kaart

Kaart 1: Kaart van Mogadishu¹⁰

¹⁰ HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 109, [url](#)

1. Korte geschiedenis

De Somalische hoofdstad Mogadishu, die overeenkomt met de administratieve regio Banadir en aan de Indische Oceaan ligt, grenst aan de regio's Middle Shabelle en Lower Shabelle. Mogadishu wordt bestuurd door een burgemeester die ook gouverneur van de regio Banadir is.¹¹ Mogadishu, lokaal gekend als Xamar, is de grootste stad in Somalië, de zetel van de federale overheid en tevens het economische centrum van het land.¹² Volgens een rapport van het Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) van november 2018 is Mogadishu de dichtstbevolkte stad in Afrika. Droogte, de zoektocht naar bestaansmiddelen, geweld en moeilijke leefomstandigheden in de rurale gebieden drijven de inwoners naar de hoofdstad.¹³

Precieze gegevens over het bevolkingsaantal in Mogadishu zijn niet voorhanden. Volgens een schatting van het United Nations Population Fund (UNFPA) in 2014 wonen er 1,6 miljoen mensen.¹⁴ Zowel Demographia World Urban Areas als het onafhankelijke onderzoekscentrum International Institute for Environment and Development (IIED) schatten respectievelijk in 2018 en 2019 het aantal inwoners op 2,6 miljoen.¹⁵ In februari 2020 schat de burgemeester van Mogadishu het aantal bewoners op meer dan 3 miljoen.¹⁶

Na de val van president Siad Barre in 1991 is Mogadishu gedurende meer dan twee decennia het toneel van politieke en militaire strijd. Clangerelateerde krijgsheren, terreurgroepen en regerings- en vredestroepen die de zwakke overheid ondersteunen vechten voor de controle van de verschillende wijken.¹⁷

De Unie van Islamitische Rechtbanken (Islamic Courts Union, ICU)¹⁸ en de hieraan gelieerde milities, waaronder al-Shabaab (AS), controleren in 2006 de stad gedurende een half jaar tot ze door de interventie van Somalische veiligheidstroepen en het Ethiopische leger worden verdreven.¹⁹ Wanneer de Ethiopische troepen zich terugtrekken, breidt AS haar controle uit over Mogadishu.^{20,21} Tegen 2008 controleert de islamistische groepering grotendeels de stad.²²

De politieke en militaire situatie in de stad wijzigt drastisch wanneer in 2011 de troepen van de Afrikaanse vredesmacht (African Union Mission in Somalia, AMISOM) samen met het Somalische nationale leger (Somalia National Army, SNA) de AS-milities verdrijven. In mei 2012 is de volledige terugtrekking van AS uit de hoofdstad een feit.²³

---

¹¹ EASO, 20/12/2017, p. 78, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, pp. 23-24, [url](#); BRA, 21/03/2019, [url](#)

¹² AMISOM, 25/08/2016, pp. 2, 4, [url](#); The Guardian (Ahmed S., Abdulahi F.), 24/08/2015, [url](#)

¹³ IDMC, 11/12/2018, [url](#)

¹⁴ UNFPA, 10/2014, p. 31, [url](#)

¹⁵ Demographia, 03/2018, p. 55, [url](#); IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#)

¹⁶ Hiiraan, 12/02/2020, [url](#)

¹⁷ AMISOM, 25/08/2016, p. 3, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#)

¹⁸ Stanford University, 02/2019, [url](#)

¹⁹ AMISOM, 25/08/2016, p. 3, [url](#); TBIJ, 22/02/2012, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#)

²⁰ AMISOM, 25/08/2016, p. 3, [url](#); Stanford, 2019, [url](#)

²¹ In december 2006 verlaat AS de Unie van Islamitische Rechtbanken (Islamic Courts Union, ICU) en wordt een onafhankelijke organisatie. Bron: Stanford University, 2019, [url](#)

²² HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#); IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 10, [url](#)

²³ Danish Immigration Service, Landinfo, 08/05/2013, [url](#); HIPS, RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 7, [url](#); IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 10, [url](#)

Op nationaal niveau komen er, onder impuls van de internationale gemeenschap, politieke hervormingen in 2012. Dit leidt tot de goedkeuring van een voorlopige Grondwet en de vorming van de Somalische federale regering (Federal Government of Somalia, FGS) met federale lidstaten (Federal Member States, FMS) die de overgangsregering vervangt.²⁴ De FGS en het federale parlement zetelen in de hoofdstad.²⁵ De regering wordt niet overal in Somalië erkend als het legitieme machtscentrum en controleert, volgens een onderzoek van de ngo Berghof Foundation van december 2019, amper Mogadishu.²⁶ Toch zet de vorming van de FGS de wederopbouw van de stad, een relatieve toename van de veiligheid en economische groei in gang.²⁷

Volgens een rapport van de Deense Immigratiedienst van maart 2017 staat Mogadishu tot op bepaalde hoogte onder de controle van het Somalische leger (Somalia National Army, SNA) en de AMISOM-troepen. Verschillende bronnen geven aan dat AS geïnfilteerd is in de hoofdstad, de officiële presidentiële residentie Villa Somalia²⁸ en de internationale luchthaven van Mogadishu inbegrepen.²⁹ AS vormt een constante bedreiging en voert de meeste van haar aanslagen uit in de hoofdstad omwille van de aanwezigheid van *high-value targets*.³⁰ In oktober 2017 maakt de tot op heden dodelijkste aanslag er tussen 300 en 587 doden, de meerderheid burgers.³¹ De terreurgroep eist deze aanslag niet op.³²

Vanaf eind 2017 is de Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië (ISS) ook actief in Mogadishu.³³ Volgens een rapport van het onafhankelijke onderzoeksinstituut The Jamestown Foundation zijn de activiteiten van ISS in de hoofdstad beperkt.³⁴

Het federale niveau zet stappen om de veiligheidssituatie in het land te verbeteren. Onder de huidige president Farmajo, verkozen in februari 2017³⁵, bereiken in 2017 de FGS en de federale lidstaten een akkoord over de hervorming van de Somalische veiligheidsdiensten, de National Security Architecture (NSA).³⁶ Zo voorziet het Transition Plan, dat in 2018 met steun van de internationale gemeenschap vormt krijgt, de gefaseerde overdracht tegen 2021 van de veiligheidstaken van AMISOM aan de Somalische veiligheidsdiensten.³⁷ De VN-Veiligheidsraad waarschuwt in november 2019 dat de politieke impasse tussen de federale overheid en de lidstaten de NSA en het overgangsplan bemoeilijken.³⁸ Deze politieke situatie creëert, volgens het HIPS, een klimaat waarin terroristische groeperingen kunnen gedijen.³⁹

²⁴ ROP (Barguès J.G.), 15/06/2012, [url](#); AMISOM, 25/08/2016, pp. 3-4, [url](#); European Union Institute for Security Studies (Balthasar D.), 06/2014, p. 3, [url](#)

²⁵ AMISOM, 25/08/2016, pp. 3-4, [url](#)

²⁶ Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), 12/2019, p. 6, [url](#)

²⁷ IIED (Kamau C., Bonnet C., Mahamoud A.M. et al.), 01/01/2019, p. 3, [url](#)

²⁸ Somalia Federal Government, laatste update: 01/2019, [url](#)

²⁹ Danish Immigration Service, 03/2017, p. 11, [url](#)

³⁰ Danish Immigration Service, 03/2017, p. 12, [url](#)

³¹ The Guardian (Burke J.), 16/10/2017, [url](#); VOA (Maruf H.), 14/10/2018, [url](#); UK House of Commons Library (Lunn J.), 17/01/2019, pp. 15-16, [url](#)

³² UK House of Commons Library (Lunn J.), 17/01/2019, pp. 15-16, [url](#)

³³ Hiraal Institute, The global Strategy Network, 31/07/2018, p. 11, [url](#); Hansen S. J., 2019, p. 189; VOA (Maruf H.), 03/12/2018, [url](#); VOA (Maruf H.), 01/02/2019, [url](#)

³⁴ The Jamestown Foundation (West S.), 14/01/2020, [url](#)

³⁵ Al Jazeera, 03/02/2017, [url](#)

³⁶ CIC (Keating M., Abshir S.), 04/2018, pp. 1-4, [url](#); Ministry of Planning, Investment and Economic Development - Somalia, 24/12/2019, p. 151, [url](#)

³⁷ IPI (Blyth F.), 22/04/2019, pp. 2, 9, [url](#)

³⁸ US Security Council, 01/11/2019, p. 4, [url](#)

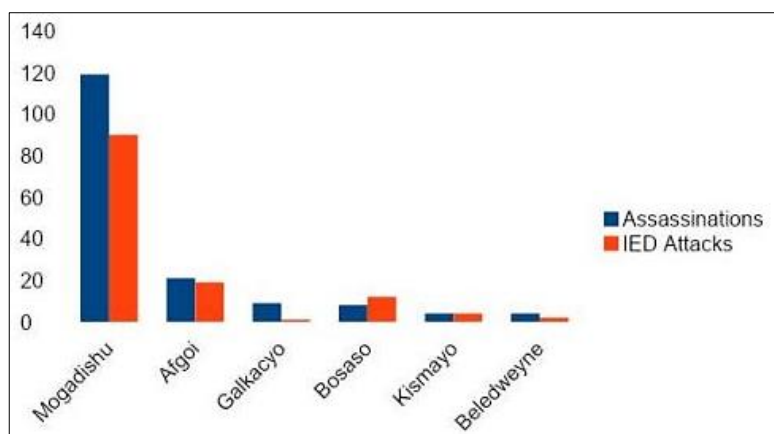
³⁹ HIPS, 01/2020, p. 11, [url](#)

Volgens een rapport van de Britse denktank Royal United Services Institute for Defense and Security Studies (RUSI) uit 2018 blijven verschillende bestuursorganen in gebreke: de federale regering functioneert nauwelijks, de burgemeester volgt zijn eigen agenda, vele politionele en militaire eenheden zijn geïnfiltrerd door milities of AS-sympathisanten en een groot deel van de militaire operaties en het politiewerk wordt uitgevoerd door clanmilities en paramilitairen. Het ontbreekt de regering aan politieke wil en aan middelen om dit aan te pakken.⁴⁰

2. Huidige toestand van het conflict

Volgens een onderzoek van januari 2020 van HIPS is de veiligheidssituatie in Somalië in 2019 niet verbeterd en in sommige gebieden zelfs verslechterd.⁴¹ De secretaris-generaal van de VN stelt dat veiligheidssituatie in februari 2020 volatiel blijft.⁴² In de loop van 2019 blijven de AMISOM-troepen AS bestrijden in Somalië en voert de US Africa Command (AFRICOM), de Amerikaanse strijdmacht verantwoordelijk voor operaties in Afrika, het aantal luchtaanvallen op.⁴³ AS blijkt, volgens een rapport van ACLED van januari 2020, echter bestand tegen deze militaire druk en in staat om zowel terreinwinst te boeken als dodelijke aanvallen uit te voeren. De islamistische groepering blijft in 2020 een belangrijke bedreiging voor de samenleving en de regering van president Farmajo, zo stelt ACLED en ook de VN-Veiligheidsraad in een resolutie van november 2019.⁴⁴

In 2019 verhoogt de FGS het aantal militaire acties tegen het AS-netwerk in de buurt van de hoofdstad. Het aantal complexe aanslagen door AS met behulp van autobommen⁴⁵ halveert hierdoor in vergelijking met 2018. Dit dwingt AS tot het gebruik van geïmproviseerde explosieven (*improvised explosive devices*, IED's) dat, volgens onderzoek van de Somalische denktank Hiraal Institute, met meer dan 70 % toeneemt in vergelijking met 2018.⁴⁶

Grafiek 1- Moordanslagen en IED-aanvallen in 2019, Hiraal Institute

Volgens een onderzoek van het Hiraal Institute van februari 2020 concentreert AS in 2019 zijn dodelijke acties in de hoofdstad, zoals grafiek 1 illustreert. De terreurgroep viseert vooral veiligheidsdiensten en ambtenaren.⁴⁷

⁴⁰ RUSI (Hills A.), 2018, p. 26

⁴¹ HIPS, 17/01/2020, p. 11, [url](#)

⁴² UN Security Council, 13/02/2020, p. 1, [url](#)

⁴³ ACLED, 01/2020, p. 16, [url](#); BBC (Giles C.), 06/01/2020, [url](#)

⁴⁴ UN Security Council, 15/11/2019, p. 1, [url](#); ACLED, 01/2020, p. 16, [url](#)

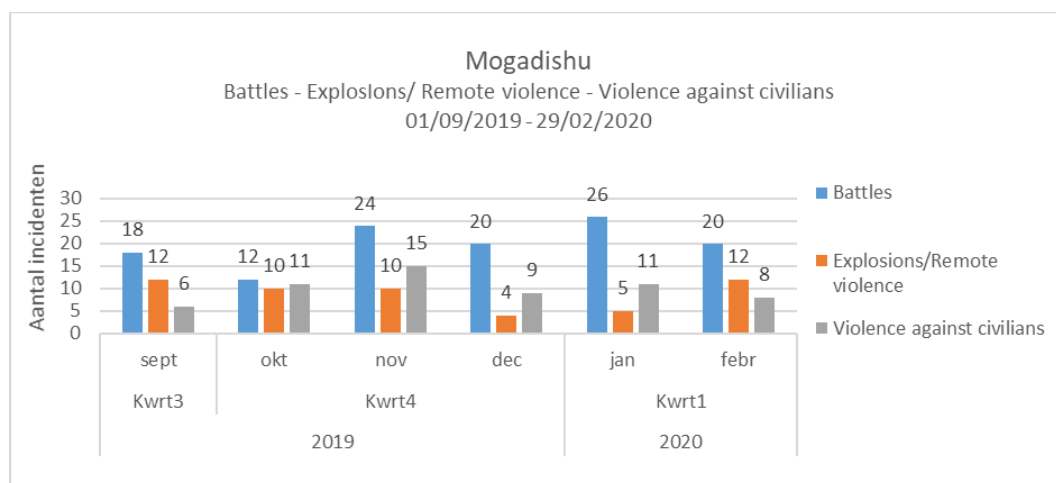
⁴⁵ (Zelfmoord-)autobommen: *suicide vehicle bound improvised explosive device* (SVBIED) of *vehicle bound improvised explosive device* (VBIED)

⁴⁶ Hiraal Institute, 01/02/2020, p. 2, [url](#)

⁴⁷ Hiraal Institute, 01/02/2020, p. 4, [url](#)

Voor de periode van 1 september 2019 tot en met 29 februari 2020 registreert ACLED 233 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwt ACLED 120 incidenten als *battles*, 53 als *explosions/remote violence* en 60 als *violence against civilians*.⁴⁸

In de onderstaande grafiek geeft Cedoca een overzicht, maand per maand, van het door ACLED gecodeerde geweld in de hoofdstad tijdens de verslagperiode.

Grafiek 2: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/09/2019 – 29/02/2020⁴⁹

De dodelijkste aanslag in meer dan twee jaar tijd pleegt AS op 28 december 2019.⁵⁰ Een vrachtwagen met explosieven ontploft tijdens het spitsuur aan het Ex-Control-checkpoint en maakt tussen de 76 en de 100 doden.⁵¹ Op 2 januari 2020 betogen honderden inwoners van Mogadishu, op initiatief van de Benadir Regional Administration (BRA), tegen het geweld door AS. Dergelijke betogingen zijn een zeldzaamheid uit angst voor vergeldingsacties van AS.⁵²

Volgens een analyse van ACLED in januari 2020, slaagt het Somalische leger er niet in de doelgerichte, steeds gesofisticeerdere aanvallen van AS in de hoofdstad te verhinderen. Dit wijst erop dat het SNA niet klaar is voor de terugtrekking van AMISOM. Het gebrek aan een effectieve samenwerking tussen de centrale overheid en de lidstaten bemoeilijkt dit plan.⁵³

De burgemeester van Mogadishu, Omar Mohamud Omar (ook gekend als Omar Filish of Omar Finnish^{54,55}), overlegt wekelijks over de veiligheidsmaatregelen in de hoofdstad met de districtshoofden en de regionale veiligheidsverantwoordelijken.⁵⁶ Volgens het rapport van de secretaris-generaal van de VN van februari 2020 installeert de overheid, tussen november 2019 en februari 2020, twintig extra checkpoints in de stad en voert 190 gerichte veiligheidsoperaties uit.⁵⁷

⁴⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

⁴⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

⁵⁰ DW, 10/02/2020, [url](#); Critical Threats (Emely, E.), 10/01/2020, [url](#); Foreign Policy (Wilson A.), 30/12/2019, [url](#)

⁵¹ BBC, 28/12/2019, [url](#); VOA (Maruf H.), 30/12/2019, [url](#); DW, 10/02/2020, [url](#); UN Security Council, 13/02/2020, p. 4, [url](#)

⁵² BBC, 02/01/2020, [url](#); Garda World, 02/01/2020, [url](#); The Telegraph (Brown W.), 02/01/2020, [url](#)

⁵³ ACLED, 01/2020, p. 16, [url](#)

⁵⁴ Goobjoog, 31/08/2019, [url](#)

⁵⁵ RFI, 23/08/2019, [url](#)

⁵⁶ Halbeeg, 26/12/2020, [url](#); Goobjoog, 23/01/2020, [url](#)

⁵⁷ UN Security Council, 13/02/2020, p. 4, [url](#)

In de loop van 2019 eisen AS-militanten dat zakenlui (zoals hoteleigenaars, winkeliers en privébanken) hun privébeveiligingscamera's verwijderen of uitzetten. Bij weigering dreigt AS, volgens het persbureau Deutsche Welle (DW), hun zaak op te blazen.⁵⁸ In december 2019 installeert NISA op strategische plaatsen in Mogadishu beveiligingscamera's met gezichtsherkenning met als doel AS af te schrikken en het verkeer in de stad op te volgen.⁵⁹ De camera's worden geplaatst in regio's waar AS het actiefst is, in de buurt van de *high-value targets* zoals langs de Maka al-Mukaramastraat, een belangrijke weg die naar het presidentieel paleis leidt.⁶⁰ AS vernietigt op 29 januari 2020 vier van deze camera's.⁶¹

De Somalische onlinekrant Halbeeg meldt in januari 2020 dat de overheid haar operaties opvoert om AS-leden en sympathisanten in en rond Mogadishu op te sporen.⁶² Op 22 januari 2020 arresteert NISA een lokaal bekende zanger die gelinkt wordt aan AS.⁶³ Op 30 januari 2020 ontmantelt de inlichtingendienst een zogeheten *sleeper cell* van AS. Naast wapens vindt NISA ook benodigheden voor het maken van explosieven.⁶⁴

Als antwoord op de frequente terreuraanslagen met een hoog aantal slachtoffers sluit de FGS de belangrijkste wegen in Mogadishu in 2019 af. Dit beperkt het goederenverkeer en de bewegingsvrijheid van personen in de hoofdstad wat op kritiek stuit van de inwoners, volgens een onderzoek van het HIPS in januari 2020. Hoewel dankzij de semi-permanente wegblokkades de frequentie van de aanvallen vermindert, gaan vele zaken hierdoor failliet.⁶⁵

In december 2019 is er volgens ICG een opflakking van interclangeweld in de hoofdstad.⁶⁶ De concurrentie tussen verschillende clans over grondbezit ligt vaak aan de oorzaak van clangeweld in de hoofdstad.⁶⁷

Ondanks de verslechterende veiligheidssituatie in Somalië heeft de FGS nog steeds geen regeringsfunctionarissen verantwoordelijk gesteld voor het falende veiligheidsbeleid, volgens een onderzoek van HIPS van januari 2020. Vele Somaliërs, voornamelijk de inwoners van Mogadishu die als enige federale belastingen betalen, stellen zich vragen over de straffeloosheid en de verantwoordelijkheid van de veiligheidsdiensten omdat de infiltratie van AS en de middelen van deze terreurgroep een ongekend niveau hebben bereikt.⁶⁸

---

⁵⁸ DW, 10/02/2020, [url](#); Garowe Online, 30/01/2020, [url](#)

⁵⁹ VOA (Sheikh Nor M.), 25/12/2019, [url](#); Halbeeg, 16/12/2019, [url](#); DW, 10/02/2020, [url](#); Radio Dalsan, 30/01/2020, [url](#); Garowe Online, 30/01/2020, [url](#)

⁶⁰ Halbeeg, 16/12/2019, [url](#); DW, 10/02/2020, [url](#)

⁶¹ Radio Dalsan, 30/01/2020, [url](#); Garowe Online, 30/01/2020, [url](#)

⁶² Halbeeg, 30/01/2020, [url](#)

⁶³ Garowe Online, 22/01/2020, [url](#); Strategic Intelligence (Agnon S. Y.), 22/01/2020, [url](#)

⁶⁴ Halbeeg, 30/01/2020, [url](#)

⁶⁵ HIPS, 17/01/2020, p. 2, [url](#)

⁶⁶ ICG, 31/12/2019, [url](#)

⁶⁷ IIED (Earle L.), 10/2019, p. 18, [url](#)

⁶⁸ HIPS, 17/01/2020, pp. 11-12, [url](#)

3. Strijdende partijen

3.1. Terreurorganisaties

3.1.1. Harakaat al-Shabaab al-Mujaahidiin

Harakaat al-Shabaab al-Mujahideen⁶⁹, kortweg al-Shabaab (AS), is een salafistische, jihadistische groepering, sinds 2006 actief in Somalië. AS wil een islamitisch, theocratisch regime invoeren gebaseerd op een rigide interpretatie van de sharia.⁷⁰ Vanwege de aanwezigheid van overheidsinstanties en internationale organisaties is Mogadishu een gewild doelwit van AS.⁷¹

Wat de getalsterkte van AS betreft zijn er geen exacte cijfers voorhanden in de geconsulteerde bronnen.⁷² De BBC schat in januari 2020 het aantal AS-militanten in Somalië tussen de 5.000 en 7.000.⁷³

AS heeft geen fysieke controle over de hoofdstad maar functioneert als een schaduwregering, int belastingen en spreekt recht in shariarechtbanken.⁷⁴ In 2019 breidt AS haar invloed uit in de hoofdstad: AS int nu ook belastingen in de haven van Mogadishu, de belangrijkste inkomstenbron van de federale overheid.⁷⁵ Volgens het VN-expertenpanel illustreert dit de weerbaarheid van de groep in het licht van de verhoogde veiligheidsoperaties van de FGS en de Amerikaanse luchtaanvallen in 2019.⁷⁶

Over de organisatie van AS in Mogadishu bieden de geraadpleegde bronnen weinig informatie. AS stelt een *waalli* (burgemeester/gouverneur) aan die verantwoordelijk is voor de stad.⁷⁷ Volgens de BBC-journaliste en Somalië-experte Mary Harper heeft ieder district in de hoofdstad ook een AS-gouverneur.⁷⁸ In grote steden bemant AS clandestiene cellen voor de uitvoering van terroristische aanvallen.⁷⁹ AS zet *sleepers cells* en IED-eenheden in die discreet infiltreren in de zwaar bewaakte zones in de hoofdstad.⁸⁰

Meerdere bronnen melden dat de terreurgroep is geïnfiltrerd in de overheidsinstellingen van de stad.⁸¹ Elite-eenheden van de Amniyat (de inlichtingendienst van AS) dringen door tot de

---

⁶⁹ Harakat al-Shabaab al-Mujahideen is Arabisch voor de Mujahideen-jongerenorganisatie. In: Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), 12/2019, p. 8, [url](#)

⁷⁰ CFR (Masters J.), 09/07/2013, [url](#); RFI (Chanda T.), 10/04/2015, [url](#); Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), 12/2019, pp. 1, 8, [url](#)

⁷¹ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 24, [url](#)

⁷² Stanford University, 07/01/2020, [url](#)

⁷³ BBC (Giles C.), 06/01/2020, [url](#)

⁷⁴ UN Security Council, 01/11/2019, pp. 10, 11, 13, 49, [url](#); UN Security Council, 09/11/2018, p. 26, [url](#); CTC (Anzalone C.), 01/03/2018, p. 16, [url](#); EASO, 20/12/2017, p. 80, [url](#); Danish Immigration Service, 03/2017, p. 11, [url](#); Hiraal Institute, 01/01/2018, p. 2, [url](#); France 24, 29/12/2019, [url](#)

⁷⁵ Garowe Online (Makori A.), 12/02/2020, [url](#); UN Security Council, 01/11/2019, p. 3, [url](#); HIPS, 17/01/2020, p. 2, [url](#)

⁷⁶ UN Security Council, 01/11/2019, p. 3, [url](#)

⁷⁷ Radio Dalsan, 09/07/2019, [url](#); Garowe Online, 09/07/2019, [url](#); Maruf H. (@HarunMaruf), 09/07/2019, [url](#)

⁷⁸ Harper M., 2019, p. 114

⁷⁹ CTC (Anzalone C.), 01/03/2018, p. 17, [url](#)

⁸⁰ Strategic Intelligence (Goldberg), 30/01/2020, [url](#)

⁸¹ Garowe Online, 17/02/2020, [url](#); The New York Times, 29/12/2019, [url](#); The Telegraph (Brown W.), 02/01/2020, [url](#); The Brookings Institution (Felbab-Brown. V.), 14/11/2018, [url](#); HIPS, 17/01/2020, p. 12, [url](#)

staatsveiligheidsstructuren, verzamelen inlichtingen en vermoorden overheidsfunctionarissen en informanten.⁸² AS wordt ingehuurd door regeringsleden, mensen van de internationale gemeenschap en burgers om politieke of zakelijke rivalen te intimideren of te vermoorden.⁸³

Een rapport van mei 2019 van de niet-gouvernementele koepelorganisatie Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS) stelt dat AS aanwezig is in de buurt van Mogadishu, langs de weg van Mogadishu naar Afgoye (in de deelstaat Lower Shabelle op 30 km van de hoofdstad) en in de noordelijke districten van de stad, namelijk Yaaqshiid en Heliwaa.⁸⁴ Volgens een onderzoek van februari 2019 van Intelligence Fusion, een bedrijf dat veiligheidsanalyses uitvoert, is AS vooral actief in de districten Boondheere, Hodan, Hawl Wadaag en Wardhiigley^{85,86} In augustus 2019 verduidelijkt Stig Jarle Hansen, in een e-mail aan Cedoca, waar AS aanwezig is in de hoofdstad:

“AS has a heavy presence in Bakara and Huriwa [Heliwaa]⁸⁷, I was told that they had an open tax place under a tree in late august (2019), yet they do NOT [sic] control any part militarily. They have a strong presence when government forces are not present.”⁸⁸

Cedoca vond geen recentere informatie in de geraadpleegde bronnen over de geografische aanwezigheid van AS in de hoofdstad.

Wat de modus operandi van deze terreurgroep betreft, schrijft het Hiraal Institute in februari 2019 dat de groep zich meer richt op stadsguerrilla als antwoord op de toegenomen luchtaanvallen tegen AS-doelwitten op het platteland.⁸⁹ Volgens verschillende bronnen, waaronder het VN-expertenpanel voor Somalië, gebruikt AS in het algemeen meer IED's en autobommen (*vehicle borne improvised explosive device*, VBIED).⁹⁰ In de hoofdstad, echter, maken de verhoogde veiligheidsmaatregelen, waaronder de toename van de checkpoints, het gebruik van VBIED's moeilijk waardoor AS andere tactieken gebruikt bij haar aanslagen. AS voert haar aanslagen te voet uit met behulp van granaten en schutters.⁹¹ AS opteert nu om aan te vallen met kleine eenheden (één tot tien strijders), volgens Radio Dalsan.⁹² De terreurgroep herhaalt begin 2020 dat ze geen burgers viseren als doelwit.⁹³

3.1.2. Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië

In 2015 richt voormalig AS-lid Abdulqadir Mumim de Islamitische Staat in Irak en de Levant in Somalië (ISS) op in de lidstaat Puntland.⁹⁴ De invloed van ISS beperkt zich niet tot die regio. In 2016 voert een klein pro-ISS-netwerk aanslagen uit in Mogadishu, volgens professor Hansen.⁹⁵ Tegen eind 2017

⁸² ICG, 20/10/2017, [url](#)

⁸³ University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 341, [url](#); Foreign Policy (Sperber A.), 07/08/2018, [url](#)

⁸⁴ ReDSS, 13/05/2019, p. 52, [url](#)

⁸⁵ De bron vermeldt Warta Nabada, de alternatieve naam voor het district Wardhiigley. Zie 6. Geografische verdeling

⁸⁶ Intelligence Fusion (Haynes W.), 26/02/2019, [url](#)

⁸⁷ Huriwa is de alternatieve naam voor het district Heliwaa. Zie 6. Geografische verdeling

⁸⁸ Hansen S. J., professor aan de Norwegian University of Life Sciences (NMBU) en expert in islamisme in de Hoorn van Afrika en AS, e-mail, 24/08/2019

⁸⁹ Hiraal Institute, 27/02/2019, p. 1, [url](#)

⁹⁰ The Jamestown Foundation (West S.), 12/10/2018, [url](#); UN Security Council, 01/11/2019, pp. 11, 51, 52, [url](#), UN Security Council, *Resolution 2498 (2019)*, 15/11/2019, pp. 1, 6, [url](#)

⁹¹ AP (Guled A.), 10/12/2020, [url](#); Daily Sabah (Mukhtar A. I.), 20/01/2020, [url](#); UN Security Council, 01/11/2019, p. 52, [url](#)

⁹² Radio Dalsan, 18/10/2019, [url](#)

⁹³ VOA (Maruf H.), 15/01/2020, [url](#)

⁹⁴ Hiraal Institute, *The global Strategy Network*, 31/07/2018, p. 11, [url](#); Hansen S. J., 2019, p. 189

⁹⁵ Hansen S. J., 2019, p. 190

en begin 2018 toont ISS in de hoofdstad meer operationele capaciteiten.⁹⁶ In juli 2018 bouwt ISS *strongholds* uit in Bakara in Mogadishu en in het dorpje Eelasha Biyaha net buiten de hoofdstad op de weg naar Afgoye.⁹⁷ Op de vraag in welke districten in de hoofdstad ISS actief is, antwoordt Hansen in augustus 2019: "Afgoye is a strongbed."⁹⁸

De geraadpleegde bronnen zijn niet eenduidig over de organisatie, aanwezigheid en activiteiten van deze terroristische organisatie in Mogadishu.

Volgens Combating Terrorism Center (CTC) ontstaan er in 2015 twee facties binnen ISS: één in Puntland onder leiding van Mumim en andere ISS-gezinde cellen in het zuiden van het land.⁹⁹ Het is onduidelijk of er een connectie is tussen Mumims factie en deze ISS-cellen.¹⁰⁰ Volgens onderzoek van de Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights blijft ISS zelf onduidelijk over de erkenning van deze facties. De factie onder leiding van Mumim lijkt de belangrijkste.¹⁰¹ Gevraagd naar de samenwerking tussen de ISS-gezinde cellen in Mogadishu en de ISS-tak in Puntland, antwoordt professor Hansen in augustus 2019 aan Cedoca: "I do not think that they are directly connected, and they operate independently, the Puntland group is weak".¹⁰²

Over de getalsterkte van ISS in Mogadishu vond Cedoca weinig informatie in de geraadpleegde bronnen. Volgens de denktank Jane's Terrorism and Insurgency Centre is de grootte van de ISS-troepen die in Zuid- en Centraal-Somalië actief zijn niet duidelijk.¹⁰³ In de tweede helft van 2018 breekt er een intra-jihadstrijd uit in Mogadishu wanneer AS een klopjacht organiseert op ISS.¹⁰⁴ Volgens het Hiraal Institute zorgt AS ervoor dat de ISS-strijders in twee weken tijd gedecimeerd zijn in de hoofdstad.¹⁰⁵ Professor Hansen stelt in augustus 2019 dat er minder dan 100 ISS-strijders zijn.¹⁰⁶

De capaciteit van ISS is in de hoofdstad beperkt.¹⁰⁷ ISS-operaties zijn meestal *low-level*-aanslagen waarbij voornamelijk veiligheidsdiensten en personen die vermoedelijk voor de federale overheid werken het doelwit zijn.¹⁰⁸ Vanaf 2018 perst ISS ook handelaars en zakenlui af in Mogadishu.¹⁰⁹ Hansen stelt in zijn antwoord van augustus 2019: "They are not controlled from Puntland, and are still poorly organized, but had some successes in taxing."¹¹⁰

Hoewel ISS aanslagen tegen de Somalische overheid heeft opgeëist, is het volgens Midden-Oosten-analist Caleb Weiss onduidelijk welke claims legitiem zijn.¹¹¹

---

⁹⁶ Hiraal Institute, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 28, [url](#)

⁹⁷ Hiraal Institute, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 27, [url](#)

⁹⁸ Hansen S. J., e-mail, 24/08/2019

⁹⁹ CTC (Warner J., Weiss C.), 21/11/2017, [url](#)

¹⁰⁰ CTC (Warner J., Weiss C.), 21/11/2017, [url](#)

¹⁰¹ Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights, 22/01/2020, [url](#)

¹⁰² Hansen S. J., e-mail, 24/08/2019

¹⁰³ IHS Market, 02/07/2018, [url](#)

¹⁰⁴ Hiraal Institute, 27/02/2019, pp. 2-3, [url](#)

¹⁰⁵ Hiraal Institute, 27/02/2019, p. 3, [url](#)

¹⁰⁶ Hansen S. J., e-mail, 24/08/2019

¹⁰⁷ The Jamestown Foundation (West S.), 14/01/2020, [url](#)

¹⁰⁸ The Jamestown Foundation (West S.), 14/01/2020, [url](#); Hiraal Institute, The Global Strategy Network, 31/07/2018, p. 28, [url](#); IHS Market, 02/07/2018, [url](#)

¹⁰⁹ VOA (Maruf H.), 01/02/2019, [url](#); VOA (Maruf H.), 03/12/2018, [url](#); 7D News (Osman A.), 05/12/2018, [url](#)

¹¹⁰ Hansen S. J., e-mail, 24/08/2019

¹¹¹ AP via VOA, 23/10/2018, [url](#)

3.2. Nationale en internationale strijdkrachten

3.2.1. Somalische veiligheidsdiensten

In Mogadishu zijn de volgende veiligheidsdiensten actief: de Somalische politie (Somali Police Force, SPF), de vredesmacht van de Afrikaanse Unie (AU) AMISOM (leger en politie), het leger (Somali National Army, SNA) en de nationale inlichtingendienst (National Intelligence and Security Agency, NISA). De inlichtingendienst, het leger en de politie zijn op grote schaal geïnfiltreerd door AS.¹¹²

De Somalische veiligheidsdiensten worden opgeleid door AMISOM, Turkije, de Verenigde Arabische Emiraten (VAE), de Europese Unie (EU) en US AFRICOM.¹¹³

De autoriteiten hebben geen "effectieve controle" over de veiligheidsdiensten, volgens het rapport van USDOS dat de mensenrechtensituatie in Somalië in 2018 beschrijft. Straffeloosheid bij mensenrechtenschendingen blijft in 2018 de norm. De autoriteiten doen minimale inspanningen om overheidsfunctionarissen die overtredingen begaan te vervolgen en te bestraffen. Militairen en politieagenten die beschuldigd worden van verkrachting, moord, clangerelateerd geweld en afpersing blijven buiten schot.¹¹⁴ In februari 2020 verzoekt de Somalische overheid de VN-Veiligheidsraad opnieuw om het huidige wapenembargo af te schaffen. Volgens president Farmajo belemmert het embargo de aankoop van wagens die nodig zijn in de strijd tegen de terroristische bewegingen.¹¹⁵

In de praktijk biedt clanlidmaatschap de betrouwbaarste beveiliging voor burgers, volgens Alice Hills, professor aan de universiteit van Leeds. In Mogadishu domineert de Hawiye-clan, waartoe een aanzienlijk deel van de inwoners behoort, het leger en het bedrijfsleven. De Darod-clan beïnvloedt vooral de regering.¹¹⁶

3.2.1.1. Somali National Army

Het Somalische leger (Somalia National Army, SNA) kampt met verschillende problemen zoals corruptie en wanbetalingen van de soldij. Bovendien is het SNA door het wapenembargo voor de aankoop van wapens afhankelijk van AMISOM.¹¹⁷ Volgens USDOS heeft het ministerie van Defensie een zekere mate van controle over haar troepen in Mogadishu en omstreken.¹¹⁸ Het SNA heeft geen goede reputatie bij de bevolking. Enerzijds wordt het leger beschuldigd van mensenrechtenschendingen (verkrachting, diefstal, illegale checkpoints, afpersing, corruptie en het willekeurig gebruik van wapens), anderzijds verdenkt men het leger van infiltratie door AS-leden.¹¹⁹

Het SNA bestaat grotendeels uit voormalige clanmilities die opgeleid zijn door en geïntegreerd zijn in de strijdkrachten.¹²⁰ Meerdere bronnen waaronder de UN Monitoring Group zien de dominante clanstructuren binnen het SNA als een cruciaal probleem. De clangetrouwe milities ondermijnen de loyaliteit van de soldaten aan de centrale commandostructuur met, volgens het Danish Institute for

¹¹² The Brookings Institution (Felbab-Brown. V.), 14/11/2018, [url](#)

¹¹³ VOA (Ahmed I.), 10/10/2018, [url](#)

¹¹⁴ USDOS, 13/03/2019, [url](#)

¹¹⁵ Garowe Online, 10/02/2020, [url](#)

¹¹⁶ IPI (Hills A.), 11/03/2019, [url](#)

¹¹⁷ EASO, 20/12/2017, p. 25, [url](#)

¹¹⁸ USDOS, 03/03/2017, [url](#)

¹¹⁹ EASO, 20/12/2017, p. 25, [url](#); UN Security Council via Ecol.net, 09/11/2018, p. 40, [url](#)

¹²⁰ EASO, 20/12/2017, p. 25, [url](#)

International Studies (DIIS), de Hawiye als dominante clan op alle niveaus.¹²¹ De regering heeft geprobeerd leden van andere (sub)clans aan te werven maar zonder succes.¹²² ICG wijst niettemin op vooruitgang op het vlak van rekrutering en clandestiniteit sinds het aantreden van president Farmajo in februari 2017.¹²³ In augustus 2019 benoemt de president Odawaa Yusuf Rageh als hoofd van het SNA.¹²⁴

Na een doorlichting van het leger in 2017 blijkt dat het SNA niet in staat is om succesvolle acties tegen de terreurgroepen te organiseren en uit te voeren: gebrek aan basisuitrusting (zoals wapens, munitie, communicatiemiddelen), inconsequente rekruteringsnormen, beperkte slag- en mankracht.¹²⁵ De wanbetalingen van de soldij leiden, volgens verschillende VN-rapporten, tot demotivatie, desertie en afpersing aan checkpoints door onbetaalde soldaten.¹²⁶

Nadat in maart 2019 de biometrische registratie van soldaten wordt voltooid, blijkt uit enkele casestudies van het VN-expertenpanel dat het SNA minder leden telt dan het in 2017 en 2018 had opgelijst.¹²⁷ Door deze registratie wordt de soldij nu rechtstreeks op de bankrekeningen van het militair personeel gestort. Hierdoor is er minder corruptie mogelijk en worden de salarissen van het militaire personeel regelmatig uitbetaald, stelt Raisedon Zenenga, adjunct-hoofd van de United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM).¹²⁸ De denktank International Peace Institute (IPI) ziet dit als een belangrijke stap in de professionalisering van het leger. De federale regering heeft ook maatregelen genomen voor de verdeling van munitie en wapens.¹²⁹

Na deze registratie-oefening staan er volgens de VN 16.000 soldaten op de loonlijst.¹³⁰ Over de getalsterkte van het SNA in Mogadishu vindt Cedoca binnen het afgesproken tijdsbestek geen gegevens.

Binnen het Somalische leger zijn er ook elitetroepen actief die worden ingezet tegen terrorisme. De Danab-eenheid (vertaling: bliksem), waarvan de manschappen uit verschillende regio's en clans komen,¹³¹ wordt door AFRICOM opgeleid.¹³² De Somalische bevolking beschouwt Danab als efficiënt en clanneutraal, aldus AFRICOM.¹³³ Binnen Danab wordt in 2019 een nieuwe eenheid gevormd, Galeyr (vertaling: arend), die haar opleiding krijgt in het Turkse TURKSOM-trainingscentrum in Mogadishu.¹³⁴ Naar aanleiding van de aanslag door AS op 14 oktober 2017 in Mogadishu wordt een nieuwe

¹²¹ DIIS, 11/2015, [url](#); CSG (Menkhaus K.) via ReliefWeb, 05/04/2016, p. 23, [url](#); HIPS (Williams P. D., Hashi A.), 02/2017, pp. 32-33, [url](#); UN Security Council, 09/01/2017, pp. 18-20, [url](#); The Brookings Institution (Felbab-Brown V.), 23/02/2017, [url](#)

¹²² EASO, 20/12/2017, p. 25, [url](#)

¹²³ ICG, 10/05/2017, [url](#)

¹²⁴ Garowe Online, 20/08/2019, [url](#); VOA (Maruf H.), 30/08/2019, [url](#)

¹²⁵ Daily Sahab (Waal H. Y.), 24/10/2019, [url](#); SIPRI (Faleg G.), 09/05/2019, [url](#); CTC (Maruf H., Joseph D), 14/12/2018, [url](#); CTC (Maruf H., Joseph D), 14/12/2018, [url](#)

¹²⁶ Reuters (Jorgic D.), 08/10/2015, [url](#); UN Security Council via ReliefWeb, 08/01/2016, p. 10, [url](#); UN Security Council, 09/01/2017, p. 5, [url](#); HIPS (Williams P.D., Hashi A.), 02/2017, p. 33, [url](#); UN Security Council, 31/10/2016, p. 75, [url](#); UN Security Council via Ecoi.net, 09/11/2018, p. 37, [url](#)

¹²⁷ UN Security Council, 01/11/2019, p. 4, [url](#); AFP via South China Morning Post, 26/07/2019, [url](#); UN News, 22/05/2019, [url](#)

¹²⁸ UN News, 22/05/2019, [url](#)

¹²⁹ Goobjoog, 02/04/2019, [url](#); IPI, 22/04/2019, p. 11, [url](#); UNSOM, 22/05/2019, [url](#)

¹³⁰ UN News, 22/05/2019, [url](#)

¹³¹ VOA (Joseph D., Maruf H.), 31/07/2014, [url](#); Africa up close (Williams P. D.), 17/11/2014, [url](#); Military Times (Rempfer K.) 27/03/2019, [url](#)

¹³² Stars and Stripes (Vandiver J.), 22/03/2019, [url](#); Military Times, 21/05/2019, [url](#); VOA (Maruf H.), 02/10/2019, [url](#)

¹³³ Stars and Stripes (Vandiver J.), 22/03/2019, [url](#)

¹³⁴ Halbeeg.com, 19/04/2019, [url](#)

legereenheid, het 14 October Battalion, in juli 2018 officieel ingehuldigd.¹³⁵ Over de leiding van deze eenheid zijn de geconsulteerde bronnen niet eenduidig. Journalisten Harun Maruf en Dan Joseph stellen dat ze onder het ministerie van Defensie valt.¹³⁶ Bronnen geraadpleegd door de UN Monitoring Group zeggen dat dit bataljon onafhankelijk opereert.¹³⁷ Volgens de onlinekrant Radio Dalsan staat deze eenheid onder de controle van het hoofd van de politie.¹³⁸ Dit bataljon neemt deel aan veiligheidsoperaties in Mogadishu (en de stad Merca).¹³⁹

De hervorming van de veiligheidsinfrastructuur voorziet een overdracht van de veiligheidsverantwoordelijkheden van AMISOM aan het SNA tegen 2021. Volgens een studie van het onderzoekscentrum Institute for Security Studies in oktober 2019 is dit geen realistische planning.¹⁴⁰

3.2.1.2. Somali Police Force

De federale Somalische politie (Somali Police Force, SPF) is actief in de hoofdstad.¹⁴¹ Maar andere informele en formele gewapende groepen, zoals de gewapende milities en NISA, vervullen ook politietaken.¹⁴² De SPF wordt ook ondersteund door buitenlandse politie-eenheden, met name de politie-eenheid van AMISOM en de Uganda Formed Police Unit.¹⁴³

Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen precieze gegevens over de mankracht van de politie in Mogadishu. De werkelijke grootte van de politiemacht is, volgens Landinfo, moeilijk te bepalen omdat sommige agenten (en andere ambtenaren) voorrang geven aan privéopdrachten die beter betaald zijn.¹⁴⁴ Volgens een rapport van de VN-Veiligheidsraad in mei 2019 telt de federale politie 7.700 agenten waarvan het merendeel actief is in Mogadishu. De AMISOM politie-eenheid die onder meer in Mogadishu operationeel is, telt 718 agenten.¹⁴⁵

In de hoofdstad is de politie in alle districten aanwezig. Volgens een rapport van ReDSS van januari 2018 is er een politiekantoor in ieder district alsook een kantoor dat alle politieactiviteiten in de hele stad coördineert.¹⁴⁶ Volgens verschillende bronnen, geconsulteerd door de Noorse COI-onderzoeksdienst Landinfo in 2018, zijn de politiekantoren in Mogadishu dag en nacht operationeel in alle districten van de stad. Landinfo spreekt van een verbetering in vergelijking met haar vaststellingen tijdens vorige onderzoeksmissies in Mogadishu tussen 2012 en 2017.¹⁴⁷ De politie is zichtbaar aanwezig in Mogadishu, vooral in het zuidelijke deel van de stad waar de meeste regeringsgebouwen gelegen zijn.¹⁴⁸ Ze voert regelmatig 's nachts patrouilles uit. ReDSS meldt wel dat er onvoldoende

¹³⁵ 7DNews, 28/07/2018, [url](#); Halbeeg, 24/07/2018, [url](#); EASO, 19/07/2019, p. 2, [url](#)

¹³⁶ CTC (Maruf H., Joseph D.), 12/2018, [url](#)

¹³⁷ UN Security Council via Ecol.net, 09/11/2018, p. 34, [url](#)

¹³⁸ Radio Dalsan, 27/07/2018, [url](#)

¹³⁹ EASO, 19/07/2019, [url](#)

¹⁴⁰ Institute for Security Studies, 10/2019, [url](#)

¹⁴¹ Hills A., professor aan de universiteit van Leeds en expert in het Somalische politiewezen, e-mail, 26/02/2020

¹⁴² Hills A., professor aan de universiteit van Leeds en expert in het Somalische politiewezen, e-mail, 26/02/2020;

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 35, [url](#)

¹⁴³ RUSI (Hills A.), 2018, p. 52; USDOS via Ecol.net, 20/04/2018, [url](#); USDOS via Ecol.net, 13/03/2019, [url](#);

Shabelle Media Network, 01/08/2018, [url](#); AMISOM, 30/07/2019, [url](#); New Vision (Ssjoba E.), 08/11/2019, [url](#)

¹⁴⁴ Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

¹⁴⁵ Naast Mogadishu is de AMISOM-politie ook actief in Baidoa, Kismaayo, Jawhar en Beledweyne. In: UN Security Council, 13/05/2019, p. 4, [url](#)

¹⁴⁶ ReDSS, 03/2017, p. 20, [url](#)

¹⁴⁷ Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

¹⁴⁸ Landinfo, 15/05/2018, p. 10, [url](#)

personeel is in vergelijking met het aantal inwoners en de grootte van de hoofdstad.¹⁴⁹ Politieofficieren in de hoofdstad danken hun positie vaak aan clan- of familiebanden, aldus USDOS.¹⁵⁰

Verschillende bronnen, waaronder USDOS, stellen dat de politie in het algemeen inefficiënt werkt en niet beschikt over de juiste uitrusting en opleidingen.¹⁵¹ Volgens bronnen geraadpleegd door Landinfo is er een brede consensus dat de politie te weinig middelen heeft om burgers te beschermen en gewelddaden te onderzoeken. Zoals voor alle andere veiligheidsdiensten in de hoofdstad geldt, is de belangrijkste taak van de politie het voorkomen van AS-aanvallen, onder andere door het bewaken van regeringsgebouwen en het bemannen van checkpoints.¹⁵² Ze controleren ook de wapendracht: het openlijk dragen van wapens door burgers is niet meer toegelaten in de hoofdstad.¹⁵³ Vele andere politietaken worden uitgevoerd door NISA (zie 3.2.1.3. National Intelligence and Security Agency).¹⁵⁴

Verschillende door Landinfo geraadpleegde bronnen zijn het eens dat de bevolking weinig vertrouwen heeft in de politie. Politieagenten vragen (en krijgen) vaak smeergeld voor het uitoefenen van hun job en laten verdachten vrij in ruil voor geld. Ook arresteert de politie burgers op vraag en tegen betaling. Politieagenten maken zich schuldig aan geweld tegen burgers en blijven meestal ongestraft. Burgers zullen eerder een beroep doen op politieagenten van dezelfde clan. Tegelijkertijd stellen sommige bronnen dat de loyaliteit van politieagenten, maar ook soldaten, eerder bij de clan ligt dan bij de regering. Dit verklaart de occasionele vuurgevechten tussen verschillende veiligheidsdiensten en clans.¹⁵⁵

3.2.1.3. National Intelligence and Security Agency

Het National Intelligence and Security Agency (NISA) is de belangrijkste antiterrorisme-eenheid in Mogadishu, aldus USDOS.¹⁵⁶ Alice Hills omschrijft NISA als de "most effective provider of surveillance".¹⁵⁷ Volgens USDOS doet de federale regering regelmatig een beroep op NISA voor politiewerk, met name het arresteren en opsluiten van burgers zonder arrestatiebevel.¹⁵⁸ Doctoraatskandidaat Mohamed H. Ingiriis, verbonden aan de universiteit van Oxford, omschrijft NISA als een paramilitaire veiligheidsdienst die buitengerechtelijke operaties uitvoert zoals het elimineren van politieke tegenstanders.¹⁵⁹ Deze veiligheidsdienst voert regelmatig massa-arrestaties uit hoewel ze hiervoor geen mandaat heeft. Ze arresteert verdachten, neemt deze zonder proces gevangen en mishandelt hen gedurende een lange periode.¹⁶⁰ Onder het huidige regime van Farmajo is de inzet van NISA tegen kritische stemmen en vermeende vijanden toegenomen.¹⁶¹

¹⁴⁹ ReDSS, 03/2017, p. 20, [url](#)

¹⁵⁰ USDOS via Ecoi.net, 03/03/2017, [url](#); USDOS via Ecoi.net, 13/03/2019, [url](#)

¹⁵¹ USDOS via Ecoi.net, 20/04/2018, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 12/2014, p. 10, [url](#); BFA, SEM, 08/2017, p. 12, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 35, [url](#)

¹⁵² Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹⁵³ Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹⁵⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 35, [url](#)

¹⁵⁵ Landinfo, 15/05/2018, p. 11, [url](#)

¹⁵⁶ USDOS, 19/06/2015, [url](#)

¹⁵⁷ University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 343, [url](#)

¹⁵⁸ USDOS, 20/04/2018, [url](#); USDOS via Ecoi.net, 13/03/2019, [url](#)

¹⁵⁹ Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 6, [url](#)

¹⁶⁰ RUSI (Hills A.), 2018, p. 37; USDOS via Ecoi.net, 13/03/2019, [url](#); Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 6, [url](#)

¹⁶¹ Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 13, [url](#)

Binnen NISA zijn antiterrorisme-eenheden actief, genaamd Gaashaan (vertaling: schild) en Waran (vertaling: speer).¹⁶² Beide worden door het Amerikaanse Central Intelligence Agency (CIA) opgeleid. Waran telt 300 agenten, Gashaan ongeveer 400, volgens een artikel gepubliceerd door VICE.¹⁶³ Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen gegevens over de getalsterkte van NISA in Mogadishu.

In tegenstelling tot de andere veiligheidsdiensten is de werking van NISA niet vastgelegd in een wet. Het ontbreken van dit wettelijk kader vormt een belemmering voor de goede werking en de verantwoordingsplicht van de inlichtingendienst, volgens het Hiraal Institute.¹⁶⁴ HRW schrijft dat NISA zelden verantwoording aflegt voor ernstige misbruiken.¹⁶⁵ De federale overheid voorziet geen onafhankelijk orgaan voor het aanklagen van deze mishandelingen.¹⁶⁶

NISA is geïnfiltrerd door AS, volgens onderzoeker Ingiriis.¹⁶⁷ Volgens Garowe Online zouden verschillende leden van de inlichtingendienst voormalige AS-militanten zijn die nu werken als undercoveragenten voor de federale overheid en infiltreren in het AS-netwerk.¹⁶⁸

3.2.2. African Union Mission in Somalia

De African Union Mission in Somalia (AMISOM) is een vredesmacht van de Afrikaanse Unie (AU) opgericht in 2007 door de Vredes- en Veiligheidsraad van de Afrikaanse Unie (Unie (African Union Peace and Security Council)), en in februari 2007 goedgekeurd door de VN-Veiligheidsraad.¹⁶⁹ AMISOM heeft als missie de federale regering te ondersteunen bij de stabilisering van het land, onder meer door de strijd tegen AS en de uitbouw van democratische instellingen.¹⁷⁰ De militairen komen uit Burundi, Djibouti, Ethiopië, Kenia en Oeganda. De agenten die de Somalische politiediensten versterken komen uit Ghana, Kenia, Nigeria, Sierra Leone, Oeganda en Zambia.¹⁷¹

De VN-Veiligheidsraad beslist in juli 2018 dat de volledige terugtrekking van AMISOM in december 2021 moet zijn afgerond.¹⁷² Tegen eind februari 2020 bouwt AMISOM haar troepenmacht af met 1.000 soldaten en zal hierna 19.626 militairen sterk zijn.¹⁷³ Enkele militaire bevelhebbers, zoals majoor-generaal Francis Okello, hoofd van de Plannings- en Operatie-eenheid in de African Union Peace Support Operations Division (AUPSOD), staan kritisch tegenover de verdere afslanking van de troepenmacht en vrezen dat dit een impact zal hebben op het terrein.¹⁷⁴ Het Institute for Security Studies besluit in een onderzoek van oktober 2019 dat de overdracht van de bevoegdheden van AMISOM aan het SFG tegen 2021 waarschijnlijk onhaalbaar is. De trage uitbreiding van de capaciteiten van het leger, het ontbreken van een consensus tussen de FGS en de FMS over de nationale veiligheidsarchitectuur en AS belemmeren de implementatie.¹⁷⁵

¹⁶² VICE (Goldbaum C.), 03/05/2018, [url](#); Hills A., 2019, p. 8; Maruf H. (@HarunMaruf), 28/07/2018, [url](#); Horn Observer, 02/03/2019, [url](#)

¹⁶³ VICE (Goldbaum C.), 03/05/2018, [url](#)

¹⁶⁴ Goobjoog, 09/04/2019, [url](#)

¹⁶⁵ HRW, 28/09/2016, [url](#); HRW, 02/05/2017, [url](#)

¹⁶⁶ Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 19, [url](#)

¹⁶⁷ Oxford University Press (Ingiriis M. H.), 22/01/2020, p. 4, [url](#)

¹⁶⁸ Garowe Online, 21/07/2018, [url](#)

¹⁶⁹ IPI (Williams P. D.), 10/09/2015, [url](#); IPI (Blyth F.), 22/04/2019, [url](#)

¹⁷⁰ AMISOM, s.d., [url](#)

¹⁷¹ AMISOM, 2020, [url](#)

¹⁷² IPI (Hills A.), 11/03/2019, [url](#); The Star, 20/06/2019, [url](#)

¹⁷³ United Nations, 31/05/2019, [url](#); AU, 24/02/2020, [url](#)

¹⁷⁴ AMISOM, 04/02/2020, [url](#); Xinhau, 11/06/2019, [url](#); Garowe Online, 03/02/2020, [url](#)

¹⁷⁵ ISS (Okeke J. M.), 10/2019, p. 2, [url](#)

Volgens een door EASO in mei 2014 geraadpleegde veiligheidsexpert heeft AMISOM 4.000 militairen en 400 politieagenten in Mogadishu. De AMISOM-politieagenten patrouilleren en voeren ook bewakingsopdrachten uit.¹⁷⁶ Een militair expert en gesprekspartner van een onderzoeksmis­sie van de Oostenrijkse en Zwitserse asiel- en migratiediensten geeft in juni 2017 aan dat ze ook huiszoekingen doen en de SPF ondersteunt aan checkpoints.¹⁷⁷

Volgens waarnemers is er sprake van een gebrekkige coördinatie tussen de verschillende landen die troepen leveren aan AMISOM, maar vooral de eigen strategische belangen dienen.¹⁷⁸ Vanda Felbab-Brown, onderzoeker aan The Brookings Institute¹⁷⁹, stelt dat AMISOM geplaagd wordt door gebrekkige inlichtingen en logistiek en door een beperkt mandaat. Bovendien is er rivaliteit tussen de bijdragende landen.¹⁸⁰ AMISOM maakt, zoals het SNA, gebruik van de clanmilities hoewel deze actoren geen internationale gedragsnormen onderschrijven, straffeloosheid genieten met betrekking tot hun mensenrechtenschendingen en vaak kindsoldaten gebruiken.¹⁸¹ De landencontingenten van AMISOM zijn in verschillende mate betrokken bij legale en illegale economische activiteiten zoals houtskoolhandel, oliehandel, suikerhandel en smokkelpraktijken.¹⁸²

Hoewel de AU een strategie ter bescherming van de burgerbevolking heeft uitgewerkt (*rules of engagement for protection of civilians*, POC), hebben de AMISOM-troepen geen expliciet mandaat gekregen om de burgerbevolking te beschermen. Prioriteit gaat enkel naar de bescherming van overheidsinstellingen en overheidsperoneel. Veel Somaliërs zijn van mening dat zowel AMISOM als de Somalische strijdkrachten onverschillig staan tegenover hun behoeften.¹⁸³

3.3. Andere mogelijkheden

Het Verenigd Koninkrijk heeft een team van 85 militairen in Somalië gestationeerd. Deze militairen assisteren de VN en AMISOM sinds 2017 bij de opleidingen van het Somalische leger in Mogadishu en in Baidoa.¹⁸⁴

De Verenigde Arabische Emiraten (VAE) en Turkije hebben ook militaire basissen geopend in Somalië, respectievelijk in 2015 en 2017.¹⁸⁵

Met het oog op de versterking van de instellingen heeft de Europese Unie (EU), sinds 2010, een burgerlijke en een militaire missie in Somalië, met name de European Union Maritime Capacity Building Mission to Somalia (EUCAP) en de European Union Training Mission Somalia (EUTM).¹⁸⁶

---

¹⁷⁶ EASO, 08/2014, p. 75, [url](#); Shabelle Media Network, 13/05/2019, [url](#)

¹⁷⁷ BFA, SEM, 08/2017, p. 76, [url](#)

¹⁷⁸ Sahan Journal (Hujale M.), 08/07/2015, [url](#); VOA (Maruf H.), 01/07/2015, [url](#); Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), 23/06/2015, [url](#); HIPS (Williams P.D., Hashi A.), 02/2017, p. 30, [url](#)

¹⁷⁹ Felbab-Brown is gespecialiseerd in internationale en interne conflicten en onconventionele veiligheidsdreigingen, zoals illegale economieën, georganiseerde misdaad en stedelijk geweld. In: CIC, 12/06/2019, [url](#)

¹⁸⁰ The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), 14/11/2018, [url](#)

¹⁸¹ The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), 14/11/2018, [url](#)

¹⁸² The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), 14/11/2018, [url](#)

¹⁸³ IPI (Henigson H.), 09/05/2018, [url](#)

¹⁸⁴ Warfare, 31/08/2018, [url](#); Forces Network, 14/11/2017, [url](#); Forces Network, 13/11/2017, [url](#); UNSOS, 09/01/2018, [url](#); British Embassy Mogadishu via Africa News, 30/08/2019, [url](#); British Embassy Mogadishu via Africa News, 10/06/2019, [url](#)

¹⁸⁵ UK Home Office, 26/09/2018, p. 17, [url](#); AAWSAT, 01/10/2017, [url](#)

¹⁸⁶ Council of the European Union, 12/12/2016, [url](#); The Washington Post (Williams D. P.), 03/10/2019, [url](#)

3.4. Andere gewapende groepen en milities

In 2016 beschrijft Ken Menkhaus nog de volgende gewapende groepen die actief zijn in de hoofdstad: clanoudsten, milities van de districtscommissaris, veiligheidsagenten in dienst van zakenlui, persoonlijke beschermingseenheden, lokale en internationale particuliere beveiligingsfirma's en buurtburgerwachten.¹⁸⁷

Een rapport gepubliceerd in december 2017 door EASO wijst naast het geweld door AS ook op politiek gemotiveerd geweld tussen de clans (inter- en intra-clangeweld) en op crimineel geweld in de hoofdstad. Ruzies rond landbezit leiden ook tot gewelddadige incidenten. EASO wijst erop dat de aanvallen en moorden die toegeschreven worden aan AS niet altijd door deze terreurgroep uitgevoerd zijn. Sommige aanvallen zijn in werkelijkheid uitgevoerd in opdracht van zakenmannen.¹⁸⁸

Alice Hills stelt dat burgers een beroep doen op formele en informele initiatieven, traditionele groepen en milities om zich te beschermen in Mogadishu. In vele hoofdstedelijke districten zijn de milities de enige betrouwbare bron voor bescherming en maakt iedereen hiervan gebruik, inclusief de politici. De milities bieden geen bescherming tegen het terrorisme in de stad maar vullen de lokale politie-initiatieven aan.¹⁸⁹

4. Typologie van het geweld

Dit hoofdstuk vergelijkt het aantal gewelddadige incidenten in Mogadishu over twee periodes: de ene periode, van 1 januari tot en met 31 augustus 2019, beslaat acht maanden en werd beschreven in de gelijknamige COI Focus van 22 oktober 2019.¹⁹⁰ De andere beslaat de huidige verslagperiode van zes maanden, van september 2019 tot eind februari 2020. De typologie van het geweld wordt enkel voor deze laatste periode bekeken.

Bronnen geconsulteerd door de Zweedse COI-dienst Lifos in 2018 stellen dat het soms moeilijk is de asymmetrische oorlogsvoering door AS te onderscheiden van andere misdaden die in Mogadishu plaatsvinden. Een bron benadrukt ook dat AS niet altijd verantwoordelijk is voor de aanvallen, gerichte moorden en executies in de hoofdstad en dat vele aanslagen politiek gemotiveerd zijn of verband houden met andere conflicten of misdaden. Criminelen profiteren volgens deze bron systematisch van de aanwezigheid van AS in Mogadishu door hen de schuld te geven van gewelddaden en zo hun eigen misdaden te verbergen.¹⁹¹ Zo wijst de Finse COI-dienst erop dat een aanslag op een hotel in Mogadishu verschillende redenen kan hebben. Het kan gaan om een vergeldingsactie door AS, hetzij voor het niet betalen van de vereiste belasting (*zakat*), hetzij omdat er personen logeren of vergaderen die AS beschouwd als vijanden. Maar een aanslag kan ook het gevolg zijn van een concurrentiestrijd tussen verschillende ondernemers.¹⁹²

BBC-journaliste en Somalië expert Mary Harper schrijft in haar boek over AS van april 2019 dat door de intense focus van journalisten, academici en analisten op de acties van AS in Somalië andere vormen van geweld die eveneens een invloed hebben op de veiligheidssituatie naar de achtergrond

¹⁸⁷ Centre for Security Governance (Menkhaus K.), 27/04/2016, p. 24-31, [url](#)

¹⁸⁸ EASO, 12/2017, p. 81, [url](#)

¹⁸⁹ RUSI (Hills A.), 2018, pp. 30-31; Hills A., 2019, p. 5

¹⁹⁰ CGVS - Cedoca, 22/10/2019, [url](#)

¹⁹¹ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

¹⁹² Finnish Immigration Service, 05/10/2018, pp. 7-8, [url](#)

verdwijnen. Het gaat hier om conflicten over grondbezit, clangeweld, zakenruzies en politiek geweld.¹⁹³ Ook het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken merkt in zijn rapport van maart 2019 op dat geweld als gevolg van criminaliteit veel minder aandacht krijgt in Somalië dan het politieke of clangerelateerde geweld en het terrorisme.¹⁹⁴

Het type geweld dat AS hanteert, verschilt van regio tot regio, volgens een onderzoek van de Berghof Foundation. In Mogadishu gebruikt AS eerder terreur en politiek geweld. In de rurale gebieden gebruikt AS meestal geweld om inwoners die de regels van AS overtreden te straffen.¹⁹⁵

4.1. Aantal incidenten

Voor de huidige verslagperiode van 1 september 2019 tot en met 29 februari 2020 registreert ACLED 233 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwt ACLED 120 incidenten als *battles*, 53 als *explosions/remote violence* en 60 als *violence against civilians*.¹⁹⁶

ACLED registreert ook andere incidenten, meer bepaald onder de categorieën *riots*, *protests* en *strategic developments*. Deze worden niet in dit hoofdstuk opgenomen. Een volledig overzicht van de verschillende categorieën en subcategorieën van incidenten is terug te vinden in een nota van Cedoca over de methodologie ACLED.¹⁹⁷

Tijdens de vorige verslagperiode van 1 januari tot 31 augustus 2019, acht maanden lang, registreert ACLED 441 incidenten in Mogadishu. Daarvan beschouwt het 195 incidenten als *battles*, 119 als *explosions/remote violence* en 127 als *violence against civilians*.¹⁹⁸

Onderstaand overzicht vergelijkt het aantal incidenten tijdens beide verslagperiodes:

	01/01/2019 – 31/08/2019	01/09/2019 – 29/02/2020
ACLED-categorie	Incidenten	Incidenten
<i>Battles</i>	195	120
<i>Explosions/Remote violence</i>	119	53
<i>Violence against civilians</i>	127	60
TOTAAL	441	233

Tabel 1: Tabel opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2019 – 29/02/2020¹⁹⁹

Grafiek 3 geeft, op basis van de ACLED-data, het aantal gewelddadige incidenten per maand in de hoofdstad weer voor de periode van januari 2019 tot eind februari 2020:

¹⁹³ Harper M., 2019, pp. 17-18

¹⁹⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 17, [url](#)

¹⁹⁵ Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), 12/2019, p. 13, [url](#)

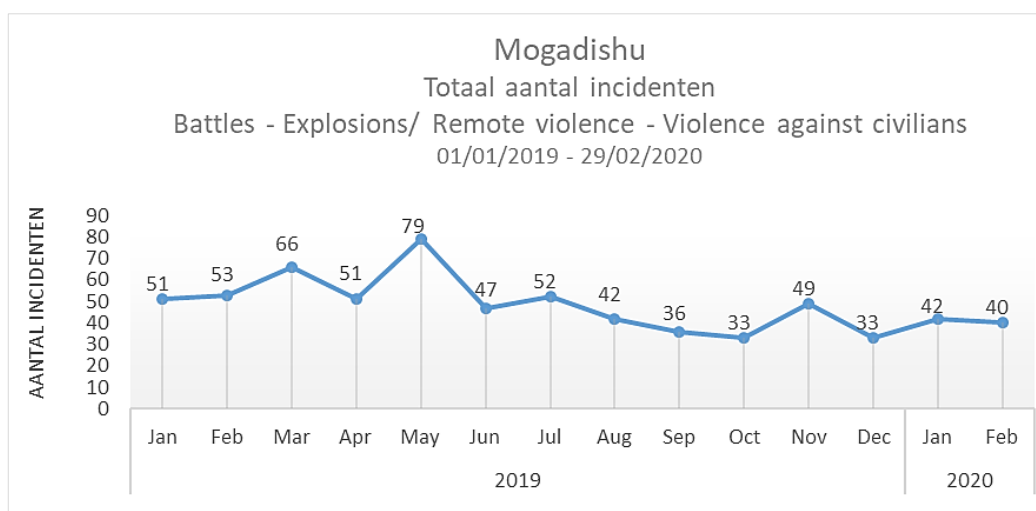
¹⁹⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

¹⁹⁷ CGVS - Cedoca, 21/05/2019, [url](#)

¹⁹⁸ CGVS - Cedoca, 22/10/2019, p. 29, [url](#)

¹⁹⁹ CGVS - Cedoca, 22/10/2019, p. 29, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

Grafiek 3: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2019 – 29/02/2020²⁰⁰

In Mogadishu vonden er dus gemiddeld minder gewelddadige incidenten plaats per maand tijdens de huidige verslagperiode in vergelijking met de vorige verslagperiode van januari tot augustus 2019.

In oktober en december 2019 registreert ACLED het minst aantal gewelddaden van de periode 01/01/2019 – 29/02/2020. In november 2019 en januari 2020 stijgt het aantal gewelddaden lichtjes, zoals weergegeven in grafiek 3.²⁰¹

4.2. Aard van de incidenten

Wanneer er bij een gewelddadig incident verschillende types geweld voorkomen, registreert ACLED die gebeurtenis onder één categorie om een dubbele telling te voorkomen. Bijvoorbeeld een zelfmoordaanslag (*explosions/remote violence – suicide bomb*) die plaatsvindt tijdens een gevecht (*battles*) geldt als één incident onder *battles*, en staat dan niet geregistreerd onder de subcategorie *suicide bomb*.²⁰²

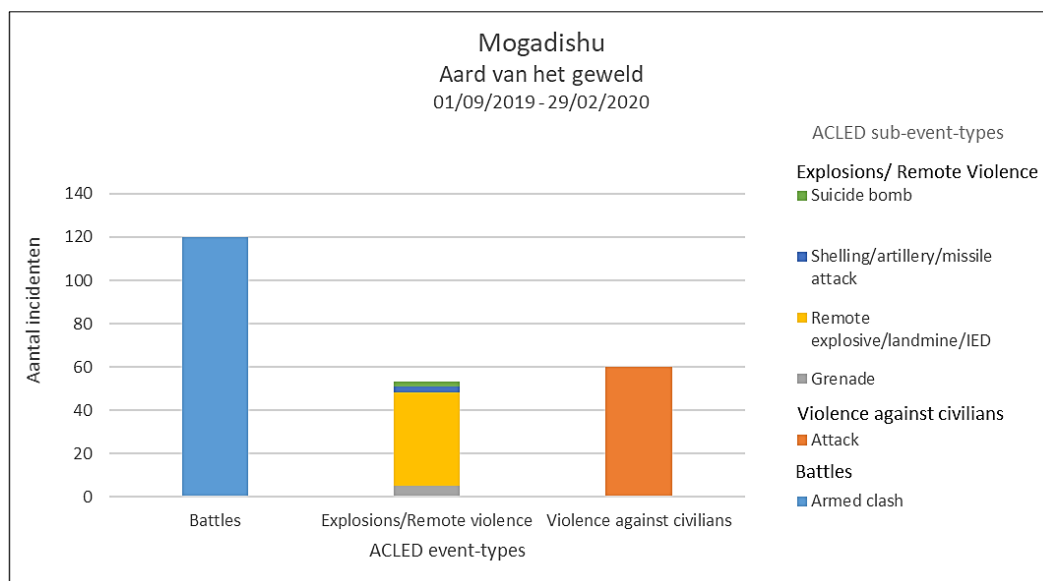
De hieronder vermelde incidenten zijn representatief voor de aard van het geweld in Mogadishu, maar de lijst van incidenten is geenszins exhaustief. De beschikbare informatie over een incident, zoals het aantal doden en gewonden, kan per geraadpleegde bron verschillen. Sommige incidenten worden enkel door een door ACLED geraadpleegde bron vermeld.

Volgens de door ACLED verzamelde data ziet de verhouding tussen *battles*, *explosions/remote violence* en *violence against civilians* in Mogadishu er tijdens de huidige verslagperiode er als volgt uit:

²⁰⁰ CGVS - Cedoca, 22/10/2019, p. 29, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁰¹ CGVS - Cedoca, 22/10/2019, p. 29, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁰² ACLED, 10/04/2019, pp. 16-17, [url](#)

Grafiek 4: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/09/2019 – 29/02/2020²⁰³

De meeste incidenten (120) vallen onder de ACLED-categorie *battles*, met als subcategorie *armed clash*. Het gaat onder meer over wapenfeiten tussen de Somalische veiligheidsdiensten enerzijds en AS en onbekende gewapende groeperingen anderzijds. ACLED registreert ook gewelddadige incidenten tussen Somalische militairen onderling en confrontaties tussen het Somalische leger en de politie. De categorie *battles* bevat ook gerichte moordaanslagen op de veiligheidsdiensten door AS-strijders en onbekende gewapende groepen. ACLED registreerde een incident waarbij een gewapende militie van de wijk Kahda betrokken is. Een gewelddaad waarbij een soldaat om het leven kwam, werd opgeëist door ISS. Bij het geweld in de subcategorie *armed clash* worden voornamelijk vuurwapens gebruikt maar ook granaten en geïmproviseerde explosieven.²⁰⁴

Enkele voorbeelden:

- In het district Hodan vallen AS-strijders op 13 september 2019 Somalische strijdkrachten aan. AS beweert hierbij een onbekend aantal soldaten te hebben gedood.²⁰⁵
- Op 29 oktober 2019 gooien onbekenden een handgranaat naar een politiekantoor in het district Hawl Wadaag. Hierdoor sterven een onbekend aantal burgerslachtoffers.²⁰⁶
- In het district Dayniile voert AS op 11 november 2019 een aanslag uit op het SNA met een *radio controlled improvised explosive* (RCIED). Het SNA opent hierop het vuur op de AS-militanten. De door ACLED geraadpleegde anonieme bron heeft geen gegevens over eventuele doden en/of gewonden.²⁰⁷
- Op 10 december 2019 vallen minstens vijf AS-strijders, vermomd als politieagenten, het Somali Youth League (SYL)-hotel in de buurt van het presidentieel paleis aan met granaten en vuurwapens.

²⁰³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁰⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁰⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁰⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁰⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

Tijdens een vuurgevecht met de veiligheidsdiensten kunnen een 80-tal hotelgasten ontsnappen.²⁰⁸ ACLED registreert vijf doden.²⁰⁹ Reuters stelt dat drie burgers en twee soldaten om het leven kwamen en vijf AS-strijders.²¹⁰ Volgens AS kwamen 25 mensen om het leven.²¹¹

- In het district Wadajir gooien op 29 januari 2020 vermoedelijke AS-strijders een granaat naar het huis van een politieagent. Aanwezige agenten beantwoorden deze aanval met een vuurgevecht. Hierbij raken een onbekend aantal burgers gewond.²¹²

- Op 28 februari 2020 ontstaat een gevecht tussen verschillende Somalische militairen langsheen clanlijnen (Hawiye versus Abgal) in het district Dharkenley. ACLED vermeldt drie dodelijke slachtoffers zonder er expliciet bij te vermelden of het om militairen of burgers gaat.²¹³

Violence against civilians is de tweede belangrijkste categorie van gewelddadige incidenten, met 60 geregistreerde gewelddaden. Al deze incidenten plaatst ACLED onder de subcategorie *attack* waarvan het merendeel gerichte moorden met vuurwapens zijn. Voor enkele geregistreerde moorden is het motief onbekend. Het gaat meestal om aanslagen op zakenlui (zoals *tuktuk*-bestuurders en een theeverkoopster), ambtenaren (zoals een districtsvoorzitter) en clanoudsten. Enkele incidenten gebeuren ook in de context van clanvetes. De Somalische veiligheidsdiensten (SNA en SPF), (vermoedelijke) AS-strijders en onbekende gewapende groepen zijn verantwoordelijk voor dit geweld. Eén gewelddaad wordt toegeschreven aan AMISOM en één gewelddadig incident in deze categorie wordt opgeëist door ISS.²¹⁴

Enkele voorbeelden:

- Op 20 november 2019 schieten onbekenden de populaire Somalisch-Canadese mensenrechtenactiviste Almaas Elman Ali dood in de zwaarbewaakte zone rond de internationale luchthaven.²¹⁵ Volgens veiligheidsagenten werd Almaas Elman geraakt door een verdwaalde kogel.²¹⁶

- AMISOM-soldaten schieten op 10 oktober 2019 de zus van een bekende anti-khat-activist dood. Volgens de door ACLED geconsulteerde bron is er geen informatie over de motieven van deze moord.²¹⁷

- Op 7 november 2019 schiet een onbekende man een spirituele leider dood en verwond zijn twee zonen. Volgens de door ACLED geraadpleegde bron zou clanwraak aan de basis liggen van deze moord.²¹⁸

- Op 28 januari 2020 vermoorden AS-strijders een religieuze man, Abdi Yusuf Shebal. Volgens AS werkt deze man voor de Amerikaanse inlichtingendienst in Mogadishu.²¹⁹

---

²⁰⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#); Al Jazeera, 10/12/2019, [url](#); Garowe Online, 10/12/2019, [url](#); Reuters, 11/12/2019, [url](#)

²⁰⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²¹⁰ Reuters, 11/12/2019, [url](#)

²¹¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²¹² ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²¹³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²¹⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²¹⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#); Al Jazeera, 21/11/2019, [url](#)

²¹⁶ AFP via The Guardian, 21/11/2019, [url](#); Al Jazeera, 21/11/2019, [url](#)

²¹⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²¹⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²¹⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

- Op 15 februari 2020 doden Somalische soldaten een chauffeur in het district Hodan.²²⁰ Volgens BBC monitoring weigerde de man een gratis ritje aan drie soldaten. Nabestaanden eisen dat de soldaten worden berecht voor deze misdaad.²²¹

Voor de ACLED-categorie *explosions/remote violence* registreert ACLED het minst aantal gewelddaden in vergelijking met de twee voornoemde categorieën, namelijk 53. De meerderheid van deze gewelddaden (43) catalogueert ACLED onder de subcategorie *remote explosive/landmine/IED*. Zowel AS als onbekende gewapende groepen zijn verantwoordelijk voor dit type geweld. Ze gebruiken hiervoor auto- en bembommen, IED's en RCIED's.

Enkele voorbeelden:

- Op 19 september 2019 ontploft een landmijn op de Maka al-Mukaramastraat, een van de drukste straten van de stad. AS eist deze aanslag op die gericht was tegen het parlementslid Abdulkadir Arabow. Deze overleeft de aanslag.²²² De geraadpleegde bronnen vermelden twee tot zeven doden.²²³ Volgens de door ACLED geraadpleegde bronnen vallen er minstens drie (sommige bronnen stellen zeven) burgerdoden.²²⁴ Radio Dalsan schrijft dat minstens twee mensen stierven en verschillende anderen gewond raakten door deze ontploffing, waaronder Arabow.²²⁵
- Op 6 november 2019 ontsnapt een leraar, die lesgeeft aan voormalige AS-strijders, aan een IED-aanslag in het district Yaaqshiid.²²⁶
- Twee burgers sterven op 25 januari 2020 in het district Dharkenley wanneer een UVIED ontploft, vastgemaakt aan het privévoertuig van een soldaat.²²⁷
- In het district Hawl Wadaag laten onbekende gewapende mannen op 16 februari 2020 een IED ontploffen in de buurt van een checkpoint. Twee burgers in een *tuktuk* sterven en drie anderen raken gewond.²²⁸

De overige incidenten in deze categorie vallen onder de volgende subcategorieën: *grenade* (5), *shelling/artillery/missile attack* (3) en *suicide bomb* (2).

Enkele voorbeelden:

- AS gooit op 16 september 2019 een handgranaat naar Somalische soldaten in het district Dharkenley. Hierbij raken een soldaat en een burger gewond.²²⁹
- Op 28 december 2019 ontploft een vrachtwagenbom op het drukke kruispunt Ex Control. AS eist deze aanslag op en verklaart dat het eigenlijke doelwit Turkse werknemers zijn.²³⁰ Er vallen, volgens een door ACLED geraadpleegde bron, 81 doden waaronder tientallen

²²⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#); BBC Monitoring via Factiva, 15/02/2020, [url](#)

²²¹ BBC Monitoring via Factiva, 15/02/2020, [url](#)

²²² Radio Dalsan, Somalia, 18/09/2019, [url](#)

²²³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#); Radio Dalsan, 19/09/2019, [url](#)

²²⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²²⁵ Radio Dalsan, 19/09/2019, [url](#)

²²⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²²⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²²⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²²⁹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²³⁰ VOA (Maruf H.), 30/12/2019, [url](#)

universiteitsstudenten, twee Turkse bouwvakkers, soldaten en verschillende burgers.²³¹ Volgens de Somalische digitale krant Garowe Online zijn de meerderheid van de doden burgers en kwamen ook zeventien politieagenten om het leven.²³² De geraadpleegde bronnen vermelden verschillende aantallen slachtoffers, met tussen de 76 en 100 doden²³³ en tussen de 78 en 178 gewonden.²³⁴

- Op 8 januari 2020 voert AS een zelfmoorbomaanslag in de buurt van het Somalische parlement uit, waarbij Bile Ismail, de directeur van Financiën van het ministerie voor Vrouwen- en Mensenrechtenontwikkeling, sterft.²³⁵ De geraadpleegde bronnen hebben het over vier burgerdoden en minstens tien gewonden.²³⁶

- Op 17 februari 2020 vuurt AS vier mortiergranaten af op het Halane-complex in het district Wadajir, dat AMISOM en internationale diplomatieke vertegenwoordigingen huisvest. ACLED registreert geen dodelijke slachtoffers.²³⁷

Een analyse van de door ACLED geregistreerde incidenten geeft aan dat er twee hoofdtypes van geweld zijn in Mogadishu in de verslagperiode: aanslagen met explosieven en geweld door middel van vuurwapens. Ook bij de door ACLED als *battles* geregistreerde incidenten gaat het meestal over deze geweldtypes. Aanslagen met explosieven worden voornamelijk opgeëist door of toegeschreven aan AS. Wat de gebruikte explosieven betreft, registreert ACLED meer gewelddaden door middel van granaten dan met IED's. Soms worden deze aanslagen gevolgd door vuurgevechten tussen AS en de veiligheidsdiensten. Schietpartijen en gerichte moorden (met de hulp van vuurwapens) zijn toe te schrijven aan AS, onbekende gewapende groepen en veiligheidsdiensten. ISS eist twee incidenten op. Clangerelateerd geweld wordt bij vier geregistreerde incidenten vastgesteld. De betrokken clans zijn de Hawiye, de Abgal en de Sheeqal.²³⁸

5. Doelwitten van het geweld

Diverse bronnen stellen dat betrouwbare statistieken over burgerslachtoffers in Somalië niet beschikbaar zijn.²³⁹

AMISOM richt in juni 2015 een Civilian Casualty Tracking Analysis and Response Cell (CCTARC) op voor de registratie van de schade toegebracht aan burgers door de missies van AMISOM. Het begrip schade omvat volgens AMISOM dodelijke burgerslachtoffers, letsels, seksuele uitbuiting en misbruik en schade aan eigendommen (waaronder vee). De data verzameld door CCTARC moeten helpen deze schade tijdens toekomstige operaties te voorkomen of te verminderen. Daarnaast voorziet het mandaat van CCTARC in een compensatieregeling voor de getroffen burgers. Dit kan onder de vorm

---

²³¹ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²³² Garowe Online, 29/12/2019, [url](#)

²³³ BBC, 28/12/2019, [url](#); VOA (Maruf H.), 30/12/2019, [url](#); DW, 10/02/2020, [url](#); UN Security Council, 13/02/2020, p. 4, [url](#)

²³⁴ VOA (Maruf H.), 30/12/2019, [url](#); Al Jazeera, 28/12/2019, [url](#); UN Security Council, 13/02/2020, p. 4, [url](#);

ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²³⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#); AFP via New Age World, 08/01/2020, [url](#)

²³⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#); AFP via New Age World, 08/01/2020, [url](#)

²³⁷ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#); BBC Monitoring, 17/02/2020, [url](#)

²³⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²³⁹ UNHCR, 01/2014, [url](#); AI, 22/02/2017, [url](#)

van verontschuldiging, schadevergoeding, hulp in natura of andere materiële of symbolische zaken.²⁴⁰

Volgens een analyse van maart 2019 kampt CCTARC met een gebrekkige doorstroming van informatie, een tekort aan fondsen om de compensatieregeling uit te voeren, personeelstekort en een gebrek aan politieke wil en engagement van de troepenleverende landen van AMISOM.²⁴¹ De secretaris-generaal van de VN meldt in een rapport van mei 2019 dat de werking van CCTARC verbetert: verschillende AMISOM-divisies rapporteren burgerslachtoffers aan CCTARC. De AU betaalt de zogenaamde *ex gratia*-betalingen uit, te beginnen met de burgerslachtoffers die AMISOM in 2018 maakte.²⁴²

Cedoca contacteerde een internationale veiligheidsanalysedienst werkzaam in Mogadishu die dagelijks de veiligheidsincidenten in het land opvolgt en registreert, en vroeg informatie over het aantal burgerdoden in Mogadishu. Een medewerker van deze internationale veiligheidsanalysedienst antwoordde in een e-mail van 30 september 2018 dat ze gestopt zijn met het verzamelen van gegevens over de burgerslachtoffers "[...] due to discrepancies in the numbers." De door hen geraadpleegde bronnen citeren erg uiteenlopende aantallen slachtoffers.²⁴³

5.1. Data

Voor de verslagperiode 01/09/2019 – 29/02/2020 noteert ACLED 282 dodelijke slachtoffers in Mogadishu bij incidenten van het type *battles, explosions/remote violence* en *violence against civilians*.²⁴⁴

Het aantal dodelijke slachtoffers dat ACLED registreert in de kolom *fatalities* omvat zowel burgerdoden als veiligheidspersoneel of militieleden. Gewonden worden niet geregistreerd. ACLED maant aan tot grote voorzichtigheid bij het gebruik van cijfers omtrent het aantal doden uit zijn eigen of enige andere databank.²⁴⁵ Zelf kan ACLED informatie over het aantal dodelijke slachtoffers niet verifiëren. De organisatie wijst erop dat van alle conflictdata cijfers over dodelijke slachtoffers het meest vooringenomen en het minst accuraat zijn. Dergelijke informatie is gevoelig voor manipulatie door gewapende groepen en soms ook door de media, wat kan leiden tot overdrijvingen of onderrapportage. ACLED benadrukt dat de cijfers als "gerapporteerde" aantallen beschouwd moeten worden. Verder licht de organisatie toe dat de in de databank ingevoerde aantallen schattingen zijn.²⁴⁶ Meer informatie over de werkwijze van ACLED bij het invoeren van cijfers over het aantal dodelijke slachtoffers is terug te vinden in een nota van Cedoca over de methodologie ACLED.²⁴⁷

Onderstaand overzicht vergelijkt het aantal door ACLED geregistreerde dodelijke slachtoffers in Mogadishu tijdens de huidige verslagperiode, zes maanden lang, en tijdens de vorige verslagperiode besproken in de COI Focus van 22 oktober 2019, die acht maanden duurde:

---

²⁴⁰ NUPI (Rupesinghe N.), 03/2019, p. 1, [url](#)

²⁴¹ NUPI (Rupesinghe N.), 03/2019, pp. 2-3, [url](#)

²⁴² UN Security Council, 13/05/2019, p. 8, [url](#)

²⁴³ Internationale veiligheidsanalysedienst, analist, e-mail, 30/09/2018

²⁴⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁴⁵ ACLED, 10/04/2019, [url](#)

²⁴⁶ ACLED, 10/04/2019, p. 31, [url](#)

²⁴⁷ CGVS - Cedoca, 21/05/2019, [url](#)

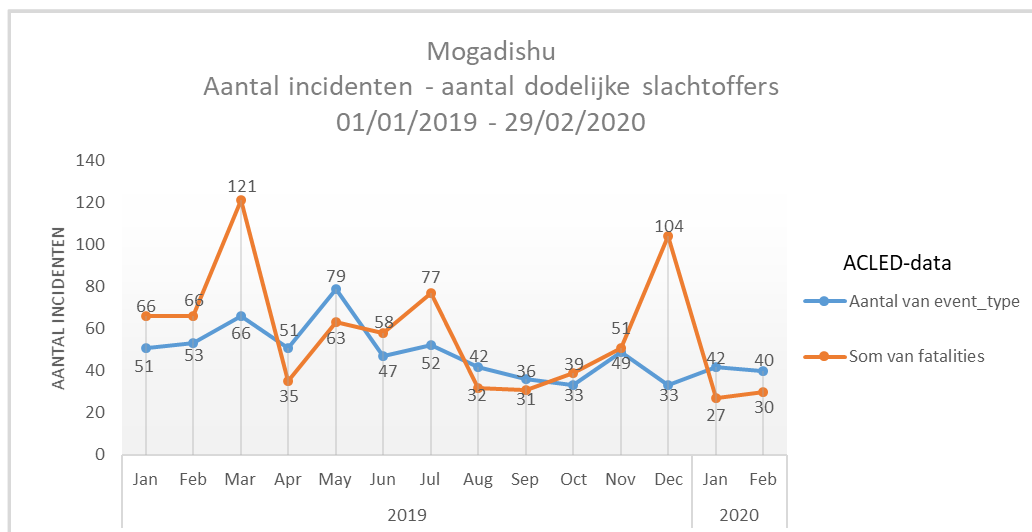
	01/01/2019 – 31/08/2019		01/09/2019 – 29/02/2020	
ACLED-categorie	Incidenten	Dodelijke slachtoffers	Incidenten	Dodelijke slachtoffers
<i>Battles</i>	195	173	120	117
<i>Explosions/Remote violence</i>	119	171	53	114
<i>Violence against civilians</i>	127	174	60	51
Totaal	441	518	233	282

 Tabel 2: Tabel opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2019 – 29/02/2020²⁴⁸

In de vorige verslagperiode telde ACLED 518 dodelijke slachtoffers in Mogadishu. Hiervan kwamen er 173 om bij incidenten die onder de categorie *battles* vallen, 171 bij *explosions/remote violence* en 174 bij *violence against civilians*.²⁴⁹

Voor de huidige verslagperiode registreert ACLED in totaal 282 dodelijke slachtoffers. Hiervan komen er 117 om bij incidenten onder de noemer *battles*, 114 bij *explosions/remote violence* en 51 bij *violence against civilians*.²⁵⁰

Onderstaande grafiek toont enerzijds het aantal gewelddadige incidenten (blauwe lijn) en anderzijds het aantal dodelijke slachtoffers (de oranje lijn) in de periode januari 2019 – februari 2020:

 Grafiek 5: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2019 – 29/02/2020²⁵¹

Het aantal dodelijke slachtoffers verdubbelt in de maand december 2019 in vergelijking met november. In december 2019 registreert ACLED ook het meest aantal dodelijke slachtoffers van de

²⁴⁸ CGVS - Cedoca, 22/10/2019, p. 36, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁴⁹ CGVS - Cedoca, 22/10/2019, p. 36, [url](#)

²⁵⁰ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁵¹ CGVS - Cedoca, 22/10/2019, p. 36, [url](#); ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

huidige verslagperiode, namelijk 104. In die maand pleegt AS een aanslag in Mogadishu, waarvoor ACLED 81 doden registreert.²⁵²

5.2. Analyse

Volgens de Britse denktank RUSI is de dreiging van terroristisch geweld in de stad voor iedereen reëel en onvoorspelbaar.²⁵³ Een medewerker van een internationale ngo in Mogadishu verklaart begin 2018 aan het Finse COI-onderzoeksteam dat aanslagen in ieder stadsgedeelte kunnen gebeuren en niemand met zekerheid veilig is.²⁵⁴ Vanwege de aanwezigheid van overheidsinstanties en internationale organisaties is Mogadishu een gewild doelwit voor AS.²⁵⁵

De Zweedse COI-dienst Lifos merkt in juni 2016 op dat geen enkele lijst van doelwitten exhaustief is, maar dat iedereen die door AS als vijand wordt beschouwd een mogelijk doelwit is. Ook straatverkopers en kleine handelaars die met het leger of AMISOM handel drijven zijn bijvoorbeeld doelwitten, wel in geringe mate.²⁵⁶

Volgens verschillende bronnen, waaronder het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, vormen de volgende categorieën de voornaamste doelwitten van AS-terreur:

- medewerkers van de federale regering, de AU of de VN, belangrijke politici, verkiezingsafgevaardigden (*electoral delegates*) en regeringsgezinde clanoudsten;
- veiligheidspersoneel van AMISOM en het SNA;
- deserteurs of overlopers van AS;
- journalisten, mensenrechtenactivisten en medewerkers van ngo's;
- zakenlui die werken met de Somalische regering;
- regeringsgebouwen en faciliteiten van de AMISOM-missie, de AU of de VN;
- locaties waar regerings- en veiligheidspersoneel samenkomen zoals hotels en restaurants.²⁵⁷

De Noorse COI-onderzoeksdienst Landinfo stelt in een rapport van mei 2018 dat sommige aanvallen van AS ook economisch kunnen gemotiveerd zijn aangezien AS belastinggeld en/of beschermingsgeld int bij de zakenlui in Mogadishu.²⁵⁸ Volgens de Finse COI-onderzoeksdienst kunnen theehuizen en restaurants ook het doelwit worden omdat AS ze als te Westers beschouwt.²⁵⁹ Professor Hills stelt in haar onderzoek van 2019, op basis van anekdotisch bewijsmateriaal, dat inwoners van Mogadishu AS-strijders inhuren om een zakelijke of politieke concurrent uit te schakelen.²⁶⁰

Het VN-expertenpanel voor Somalië schrijft, in haar rapport van november 2019, dat AS verantwoordelijk blijft voor het grootst aantal systematische aanvallen tegen burgers wat in strijd is

---

ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁵³ RUSI (Hills A.), 2018, p. 31

²⁵⁴ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

²⁵⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 24, [url](#)

²⁵⁶ Migrationsverket (Lifos), 16/06/2016, pp. 7-10, [url](#)

²⁵⁷ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 12, [url](#); CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, p. iv, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, pp. 7-8, [url](#); University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 341, [url](#); AI, 03/02/2020, p. 11, [url](#)

²⁵⁸ Landinfo, 15/05/2018, pp. 7-8, [url](#)

²⁵⁹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

²⁶⁰ University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 341, [url](#)

met het internationale humanitaire recht.²⁶¹ Het rapport stelt verder dat AS, door middel van IED's, burgerslachtoffers veroorzaakt in IDP-kampen, restaurants, op markten, in shoppingcentra, regeringsgebouwen en hotels. De gerichte aanslagen tegen regerings- en parlamentsleden concentreren zich vooral in Mogadishu.²⁶² De meerderheid van de slachtoffers van dit gericht geweld zijn volgens het VN-expertenpanel de niet-geviseerde burgers.²⁶³

Volgens verschillende bronnen zijn burgers in het algemeen geen doelwitten van het geweld door AS.²⁶⁴ Als er burgerslachtoffers vallen dan berust dat, volgens vertrouwelijke bronnen geraadpleegd door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken in 2018, vaak op toeval waarbij de burgerslachtoffers zich "op het verkeerde tijdstip op de verkeerde plek bevonden".²⁶⁵ Het onderzoekscentrum CTC voegt hier wel aan toe dat AS aanslagen uitvoert op locaties waar burgers geraakt worden als "collateral damage".²⁶⁶

Een bron, geraadpleegd door de Zweedse COI-onderzoeksdienst Lifos in 2018, benadrukt dat er nog steeds een groot risico bestaat dat burgers worden getroffen gezien het geweld zo wijdverspreid en veralgemeend is. De bron vermeldt in het bijzonder het gebruik van geïmproviseerde explosieven die burgers kunnen doden in de nabijheid van deze ontploffingen.²⁶⁷

Lokale bronnen verklaren aan Landinfo dat zij zelf weten welke hotels en welke andere plaatsen geassocieerd worden met de overheid en daarom potentiële doelwitten zijn voor AS.²⁶⁸ AS zou, volgens verschillende bronnen, de burgers waarschuwen vooraleer ze een actie uitvoeren.²⁶⁹ Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen informatie over de manier waarop AS dit zou doen.

Volgens een rapport van ReDSS van mei 2019 vormen de terreuraanslagen over het algemeen geen specifieke bedreiging voor ontheemde groepen omdat ze zich meestal ver van de centrale locaties bevinden die het doelwit zijn van deze aanvallen.²⁷⁰ IDP-kampen zijn, volgens een rapport van augustus 2017 van de Danish Demining Group (DDG), de mijnbestrijdingseenheid binnen de ngo Danish Refugee Council, geen doelwitten van AS.²⁷¹ Zoals hierboven reeds vermeld, stelt het rapport van het VN-expertenpanel van Somalië van november 2019 echter wel dat het geweld door AS leidt tot burgerslachtoffers in onder meer IDP-kampen.²⁷²

ACLED registreert voor de huidige verslagperiode 60 incidenten onder de categorie *violence against civilians*. Deze categorie omvat gewelddadige gebeurtenissen waarbij een georganiseerde gewapende groep opzettelijk geweld gebruikt tegen ongewapende niet-strijders, burgers dus. Deze gewelddadige

---

²⁶¹ Dit geweld vond voornamelijk plaats in Mogadishu, Baidoa en de regio's Lower Shabelle, Bakool, Lower Juba en Bay. Het VN-expertenpanel baseert zich op cijfergegevens van de United Nations Assistance Mission in Somalia Human Rights and Protection Group, die de data verzamelde tussen 14 december 2018 en 21 juli 2019. In: UN Security Council, 01/11/2019, p. 36, [url](#)

²⁶² UN Security Council, 01/11/2019, p. 36, [url](#)

²⁶³ UN Security Council, 01/11/2019, p. 9, [url](#)

²⁶⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 24, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#); CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, pp. iv, 12, 15, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 8, [url](#)

²⁶⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 03/2019, p. 24, [url](#)

²⁶⁶ CTC (Warner J., Chapin E.), 01/02/2018, [url](#)

²⁶⁷ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 25, [url](#)

²⁶⁸ Landinfo, 15/05/2018, p. 8, [url](#)

²⁶⁹ Landinfo, 27/02/2017, p. 8, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 13, [url](#)

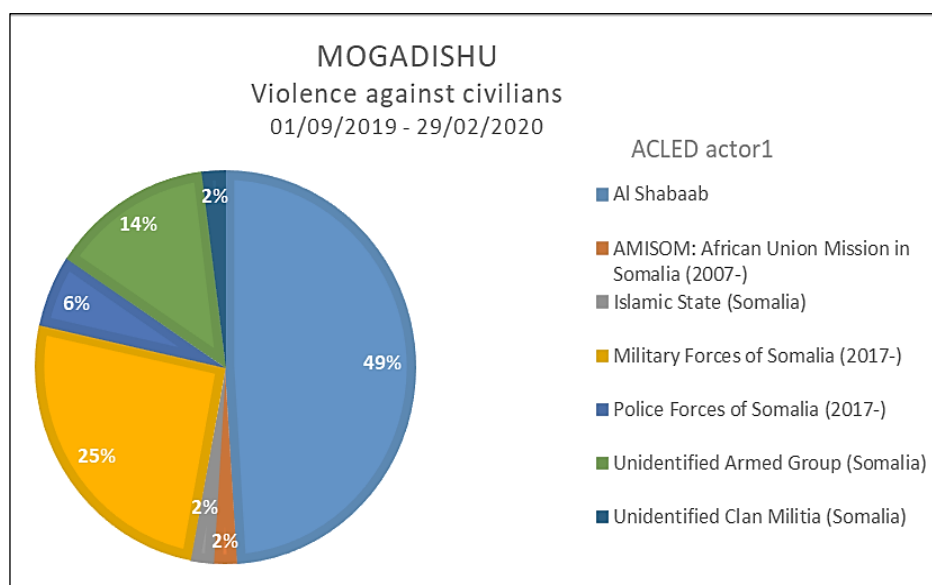
²⁷⁰ ReDSS, 13/05/2019, p. 52, [url](#)

²⁷¹ DDG, 08/2017, p. 23, [url](#)

²⁷² UN Security Council, 01/11/2019, p. 36, [url](#)

incidenten maken in totaal 51 burgerdoden. Alle gewelddaden in deze categorie neemt ACLED op in de subcategorie *attack*. Hierbij gaat het om alle vormen van gericht geweld tegen burgers.²⁷³

Onderstaande grafiek toont, op basis van ACLED-data, wie in welke mate verantwoordelijk is voor het geweld tegen burgers:

Grafiek 6: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/09/2019 – 29/02/2020²⁷⁴

Bijna de helft van het aantal burgerdoden (49 %) schrijft ACLED toe aan de terreurgroep AS. Een kwart van het totaal aantal burgerdoden (25 %) sterft door toedoen van het Somalische leger. Op de derde plaats, met 14 %, zijn onbekende gewapende groepen verantwoordelijk. Verder maakten de politie (6 %), onbekende gewapende clanmilities (2 %), AMISOM (2 %) en ISS (2 %) eveneens burgerdoden in Mogadishu tijdens de huidige verslagperiode.²⁷⁵

Zoals de hierboven vermelde bronnen aanhalen, kunnen er ook burgerdoden vallen door indirect geweld, bijvoorbeeld door kruisvuur (geregistreerd onder de ACLED-categorie *battles*) of als omstaander bij de ontploffing van een explosief (geregistreerd onder *explosions/remote violence*). ACLED merkt op dat vooral dit laatste type geweld vaak burgers treft, met name 114 doden, waaronder ook burgers, in de huidige verslagperiode. De meeste dodelijke slachtoffers, namelijk 81, registreert ACLED voor de zelfmoordaanslag op 28 december 2019 door AS.²⁷⁶

6. Geografische verdeling

Mogadishu bestaat uit zeventien districten.²⁷⁷ De verschillende districten zijn, van noordoost naar zuidwest: Heliwaa (Heliwa, Huruwa, Huriwa), Karaan (Kaaraan), Yaaqshiid (Yaaqshid), Shibis,

²⁷³ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#); ACLED, 10/04/2019, p. 11, [url](#)

²⁷⁴ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁷⁵ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁷⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#); ACLED, 10/04/2019, [url](#)

²⁷⁷ BRA via Refworld, 01/2019, p. 5, [url](#); RVI, HIPS, 2017, p. 8, [url](#)

Wardhiigley (Wardhiigleey, Warta Nabada), Boondheere (Bondhere), Shangaani (Shingani), Abdulaziz (Abdul-aziz, Cabdulcasiis, Cabdicasiis), Hamar Weyne (Xamar Weyne), Hamar Jabjab (Xamar Jabjab), Waaberi (Waberi), Hawl Wadaag (Howl Wadaag, Howlwadaag), Hodan, Dayniile (Daynile, Deynile), Wadajir (Medina, Madina) en Dharkenley.²⁷⁸ Het zeventiende district, Kahda (Kaxda), wordt niet op alle geraadpleegde kaarten vertoond.²⁷⁹ Kahda is het recentste district en maakt sinds 2012 deel uit van de hoofdstad.²⁸⁰ Sommige bronnen, zoals World Health Organization (WHO), vermelden een bijkomend district Nordwest of 21 October gelegen tussen de districten Dayniile en Heliwaa.²⁸¹ Cedoca deed navraag bij het stadsbestuur (BRA). Het regionale bestuur van Banadir bevestigt per e-mail op 18 februari 2020 dat dit geen officieel district is.²⁸²

De veiligheidssituatie kan variëren naargelang het district.²⁸³ Verschillende bronnen, zoals het Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), stellen dat AS 's nachts bepaalde wijken in het noorden van de stad onder controle heeft.²⁸⁴ Potentiële doelwitten van de groep verblijven 's nachts dan ook niet in deze delen van de stad.²⁸⁵ Danish Demining Group (DDG) stelt dat in de noordelijke wijken Heliwaa en Yaaqshiid de meeste gewelddadige incidenten plaatsvinden omdat de controle over deze districten wordt betwist door de centrale overheid en AS.²⁸⁶ Ook een internationale organisatie werkzaam in Somalië die in 2018 werd geraadpleegd door de Zweedse COI-onderzoeksdienst beschouwt de noordelijke districten Heliwaa, Yaaqshiid en ook Dayniile als onveilig.²⁸⁷ Volgens een onderzoeksmisssie begin 2018 van de Finse COI-onderzoeksdienst wonen er in het als gevaarlijk beschouwde district Heliwaa geen regeringsfunctionarissen.²⁸⁸

Volgens een internationale organisatie in Nairobi (Kenia), geraadpleegd door de Zweedse COI-dienst in 2018, is het in het algemeen onveilig om meer dan 10 km buiten de stadskern te wonen. Deze gebieden worden namelijk deels door AS en deels door de federale overheid gecontroleerd. De hoofdweg tussen de luchthaven en Mogadishu wordt als bijzonder kwetsbaar en gevaarlijk bestempeld door een internationale organisatie in Somalië.²⁸⁹

De Finse COI-onderzoeksdienst stelt dat de luchthaven, Villa Somalia en de haven beter bewaakt zijn en daarom als veiliger worden beschouwd. De veiligheidssituatie is anders in de buitenwijken en de noordelijke districten.²⁹⁰ Bovendien kan regeringspersoneel zich na zonsondergang niet verplaatsen in het district Dayniile of in Suuqa Xoolaha (de veemarkt in het district Karaan²⁹¹) zonder de bescherming van gewapende bewakers. Het dorp Elasha Biyaha (ook Ceelasha Biyaha²⁹²) en regio's grenzend aan Afgoye zijn ook risicovolle gebieden voor overheidsmedewerkers.²⁹³

²⁷⁸ De eerst vermelde schrijfwijze wordt verder in dit document gebruikt: EASO, 08/2014, pp. 15-16, [url](#); UNHCR, s.d., [url](#); BFA – Oostenrijk (Tiwald A.), 12/10/2015, [url](#); Global Shelter Cluster, 2019, [url](#)

²⁷⁹ RVI publiceerde in 2017 een kaart van Mogadishu: RVI, HIPS, 2017, p. 109, [url](#)

²⁸⁰ NRC, 12/01/2018, p. 1, [url](#)

²⁸¹ WHO, 03/01/2019, p. 13, [url](#); Foreign Policy (Boubacar G. D.), 26/07/2011, [url](#); Mogaguide, s.d., [url](#)

²⁸² BRA via een VN-medewerker in Somalië, e-mail, 18/02/2020

²⁸³ BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁸⁴ BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁸⁵ BFA, SEM, 08/2017, p. 75, [url](#)

²⁸⁶ DDG, 08/2017, p. 23, [url](#)

²⁸⁷ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

²⁸⁸ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁸⁹ Migrationsverket (Lifos), 03/07/2019, p. 26, [url](#)

²⁹⁰ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

²⁹¹ UNHCR, 02/2007, [url](#)

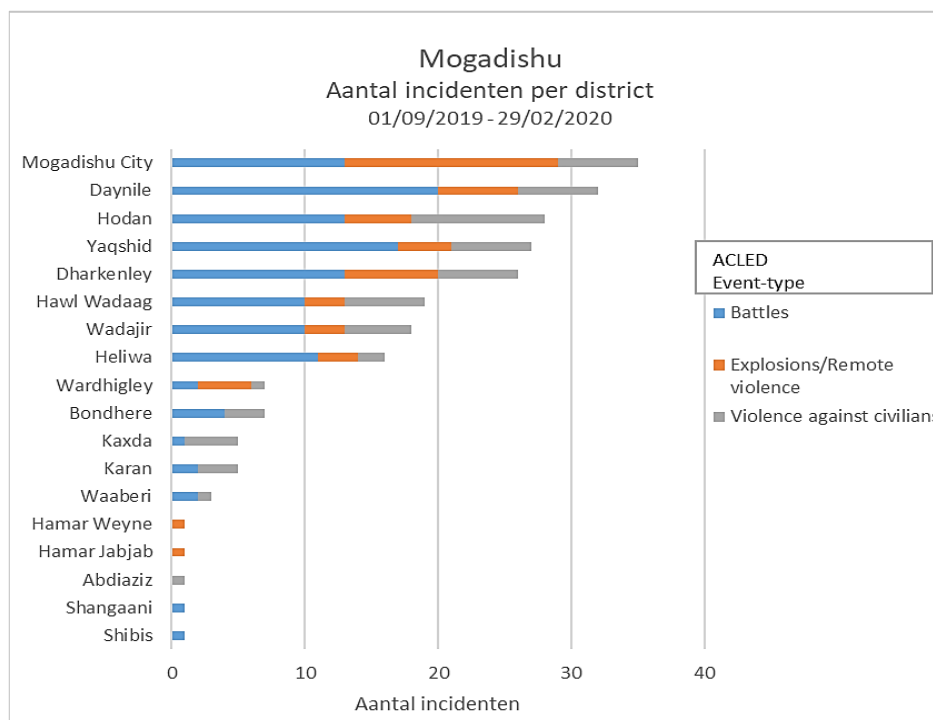
²⁹² Elasha Biyaha (regio Lower Shabelle) is een dorp gelegen op de weg van Mogadishu naar Afgoye. Bron: ACCORD via Ecol.net, 13/05/2015, [url](#)

²⁹³ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

Wat het terreurgeweld betreft is, volgens een analyse van februari 2019 van Intelligence Fusion, AS vooral actief in de districten Boondheere, Hodan, Hawl Wadaag en Wardhiigley vanwege het vele voet- en autoverkeer, de aanwezigheid van militairen en politie en de overheidskantoren in deze districten.²⁹⁴

De aanslagen in 2019 vinden voornamelijk plaats rond de belangrijkste markten en de buitenwijken in het noordwesten van de stad, zo stelt het Hiraal Institute.²⁹⁵

Onderstaande grafiek geeft de geografische verdeling van de incidenten in de hoofdstad in de verslagperiode weer op basis van de door ACLED verzamelde gegevens:

Grafiek 7: Grafiek opgemaakt door Cedoca op basis van ACLED-data, 01/01/2019 – 29/02/2020²⁹⁶

Voor een groot aantal incidenten is geen informatie over de specifieke locatie beschikbaar. Deze catalogueert ACLED onder de noemer *Mogadishu City*, zoals blijkt uit grafiek 7.²⁹⁷ Tijdens de huidige verslagperiode vinden de meeste incidenten plaats in het district Daynile (32 incidenten), gevolgd door het district Hodan (28), Yashid (27) en Dharkenley (26). In de districten Abdiaziz, Bondhere, Hamar Jabjab, Hamar Weyne, Karan, Kahda, Shangaani, Shibis, Waaberi en Whardigley registreert ACLED minder dan tien incidenten.²⁹⁸

²⁹⁴ Intelligence Fusion (Haynes W.), 26/02/2019, [url](#)

²⁹⁵ Hiraal Institute, 01/02/2020, pp. 4-5, [url](#)

²⁹⁶ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

²⁹⁷ ACLED, medewerker van de communicatiedienst, e-mail, 25/09/2019

²⁹⁸ ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

7. Verplaatsingen van de bevolking

7.1. Algemeen

Het *deyr*-regenseizoen, van september tot december, start vroeger dan normaal in 2019. Een stijging van het waterpeil van de Juba- en Shabellerivieren leidt tot overstromingen en bijgevolg ontheemdingen. De snelle verschuivingen van ernstige droogteperiodes naar overstromingen tonen aan dat Somalië steeds kwetsbaarder wordt voor de klimaatverandering. Dit heeft in het bijzonder gevolgen voor de bevolkingsgroepen die al kwetsbaar zijn door de chronische armoede en de conflicten, volgens de VN-Veiligheidsraad.²⁹⁹ Vóór de overstromingen waren naar schatting meer dan 2,6 miljoen personen ontheemd.³⁰⁰

Van 1 september 2019 tot en met 31 januari 2020 registreert het Protection and Return Monitoring Network (PRMN) van het UNCHR 534.000 nieuwe IDP's in Somalië. De meerderheid van de ontheemden sloeg op de vlucht voor de overstromingen (410.100), 77.000 personen omwille van conflictgerelateerde redenen, 42.000 omwille van de droogte en het resterend aantal om andere, door het UNHCR niet-gespecificeerde, redenen.³⁰¹

Over het aantal ontheemden in Mogadishu zijn er geen exacte cijfers. Een onderzoek van IIED van september 2019 schat het aantal ontheemden op 25 % van de totale bevolking in de hoofdstad.³⁰² Zowel de Amerikaanse ngo Refugees International als The Guardian stellen eind 2019 en begin 2020 dat Mogadishu de grootste concentratie van IDP's in het land kent.³⁰³ Volgens het stadsbestuur (BRA) en IIED telt de hoofdstad 480 informele nederzettingen.³⁰⁴ Refugees International en het UNHCR schatten het aantal IDP-nederzettingen in december 2019 op 700. Refugees International voegt eraan toe dat het aantal steeds fluctueert.³⁰⁵ De meerderheid van de bewoners van deze *settlements* zijn ontheemden maar er leven ook economische migranten zoals armen en terugkeerders en vluchtelingen uit de buurlanden (Ethiopiërs en recent Jemenieten).³⁰⁶ Doordat de vastgoedprijzen in Mogadishu de laatste jaren stijgen worden velen die er leven gedwongen om uit te wijken naar de periferie van de hoofdstad.³⁰⁷ Het toenemende aantal ontheemden maakt, samen met andere personen die zich vestigen in de hoofdstad, van Mogadishu de op een na snelst groeiende stad ter wereld, volgens onder meer een onderzoek van IIED.³⁰⁸

---

²⁹⁹ UN Security Council, 13/02/2020, p. 10, [url](#)

³⁰⁰ UN Security Council, 13/02/2020, p. 10, [url](#); UNOCHA via Reliefweb, 05/03/2020, [url](#)

³⁰¹ Tijdens de redactie van deze COI Focus waren de PRMN-data tot 31 januari 2020 beschikbaar op de UNHCR-website: UNHCR, 31/01/2020, [url](#)

³⁰² IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al), 09/2019, p. 7, [url](#)

³⁰³ Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 13, [url](#); The Guardian (Hujale M.), 27/01/2020, [url](#)

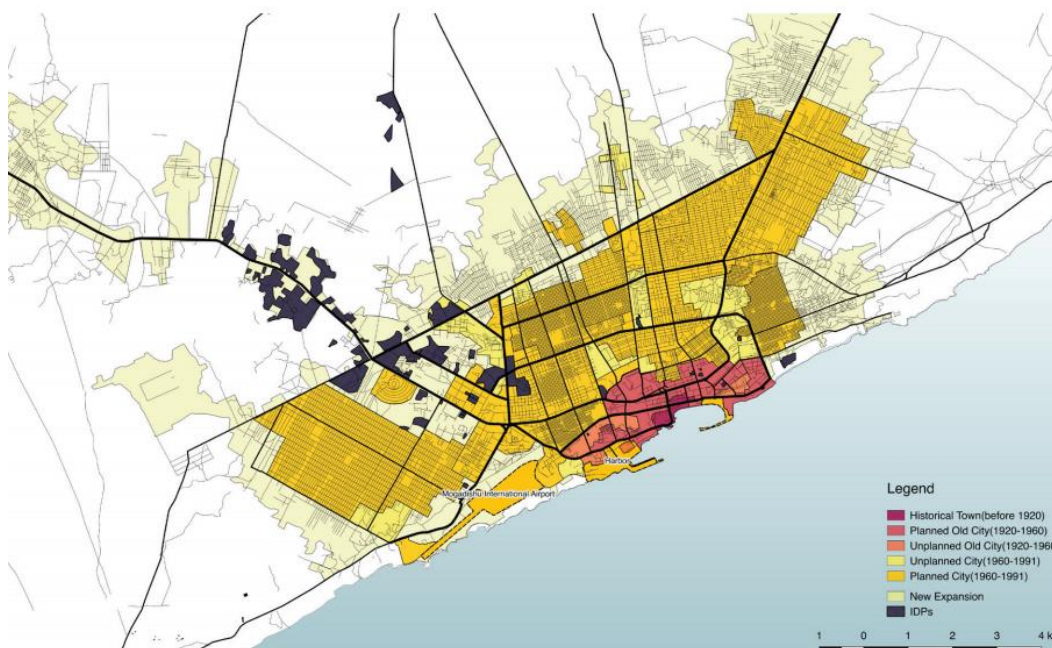
³⁰⁴ BRA via Refworld, 01/2019, p. 5, [url](#); IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#)

³⁰⁵ The Guardian (Hujale M.), 27/01/2020, [url](#); Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 13, [url](#)

³⁰⁶ IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#); Landinfo, 15/05/2018, p. 9, [url](#); IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al), 09/2019, p. 7, [url](#)

³⁰⁷ Landinfo, 15/05/2018, p. 9, [url](#)

³⁰⁸ IIED (Bonnet C., Bryld E.), 28/01/2019, [url](#); The Guardian (Hujale M.), 27/01/2020, [url](#)

Kaart 2: Kaart van Mogadishu³⁰⁹

7.2. Ontheemden uit Mogadishu

Voor de periode september 2019 - januari 2020 telt PRMN 5.200 inwoners die in de regio Banadir ontheemd worden. Volgens PRMN zoekt de meerderheid van de IDP's (5.030) een ander onderkomen in de stad zelf. Anderen trekken naar de regio's Bari, Mudug, Nugaal in Puntland en naar de regio Wogooyi Galbeed in Somaliland.³¹⁰

7.3. Ontheemden naar Mogadishu

Van de in totaal 534.000 nieuwe IDP's in Somalië tijdens de periode van september 2019 tot februari 2020 vluchten 42.000 personen naar de regio Banadir, volgens gegevens geregistreerd door PRMN.³¹¹ Refugees International verklaart in december 2019 dat er dagelijks nieuwe IDP's aankomen in de hoofdstad.³¹² Volgens een rapport van IDMC van november 2018 betekent de aankomst in Mogadishu voor vele ontheemden niet het einde van hun zorgen. Door het gebrek aan basisvoorzieningen en geschikte huisvesting lopen ze het risico op een tweede ontheemding.³¹³ Somaliërs die terugkeren vanuit de diaspora naar hun thuisregio claimen de grond die toebehoort aan hun onmiddellijke of uitgebreide familie. Dit leidt tot ontruiming van duizenden mensen die in de IDP-nederzettingen wonen in de hoofdstad.³¹⁴ Gedwongen ontruiming gebeurt al sinds de jaren '90 in Mogadishu,

³⁰⁹ UN Habitat, 03/01/2019, p. 10, [url](#)

³¹⁰ UNHCR, 31/01/2020, [url](#)

³¹¹ UNHCR, 31/01/2020, [url](#)

³¹² Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 8, [url](#)

³¹³ IDMC, 11/11/2018, p. 2, [url](#)

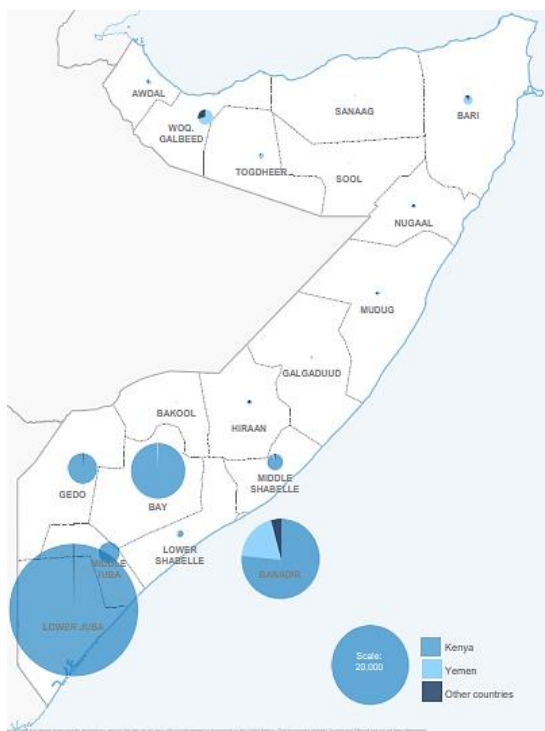
³¹⁴ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 20, [url](#)

alleen is de omvang van het probleem nog nooit zo groot geweest, aldus IDMC.³¹⁵ In 2019 waren ongeveer 108.000 IDP's het slachtoffer van gedwongen ontruimingen.³¹⁶ In 2018 waren er 200.000 gedwongen ontruimingen, in 2017 moesten ongeveer 150.000 IDP's gedwongen verhuizen.³¹⁷

7.4. Terugkeer

Somaliërs die terugkeren uit Kenia en Yemen naar de regio Banadir komen in de IDP-kampen terecht omwille van de moeilijkheden om in hun levensonderhoud te voorzien, volgens de VN en de Somalische National High Commission for Refugees and IDPs (NCRI).³¹⁸

Tussen 8 december 2014 en 31 januari 2020 zijn volgens het UNHCR in totaal 91.539 Somalische vluchtelingen vrijwillig teruggekeerd naar Somalië. Met de hulp van het Voluntary Repatriation Program van het UNHCR keerden er 84.974 terug uit Kenia. Het UNHCR ondersteunde 5.087 spontane *returns* uit Jemen. De VN-vluchtelingenorganisatie registreerde ook 1.478 terugkeerders uit andere landen zoals onder meer Djibouti, Libië, Soedan en Eritrea. Somalische vluchtelingen die terugkeren zonder hulp van het UNHCR zijn niet in dit overzicht opgenomen.³¹⁹

De meeste vluchtelingen die via het vrijwillige repatriëringsprogramma van het UNHCR terugkeren, gaan naar het zuiden van Somalië, meer bepaald de regio's Lower Juba, Banadir en Bay, zoals kaart 3 illustreert.³²⁰

Kaart 3: Kaart overzicht terugkeerders, Somalia

³¹⁵ IDMC, 11/11/2018, p. 2, [url](#)

³¹⁶ Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 4, [url](#)

³¹⁷ Refugees International (Yarnell M.), 12/2019, p. 14, [url](#)

³¹⁸ ReDSS, 05/2019, p. 17, [url](#)

³¹⁹ UNHCR via ReliefWeb, 20/02/2020, [url](#); UNHCR, s.d., [url](#)

³²⁰ UNHCR via ReliefWeb, 20/02/2020, [url](#)

Het UNHCR schrijft in haar beleidsdocument van 30 mei 2016 – dat sindsdien niet meer werd geüpdatet – het volgende met betrekking tot de mogelijkheid van een intern vluchtalternatief (IFA/IRA) in Mogadishu:

“[W]here an applicant for international protection has a well-founded fear of persecution at the hands of the State and its agents, there is a presumption that consideration of an IFA/IRA is not relevant for areas under the control of the State. Furthermore, UNHCR considers that in relation to a proposed IFA/IRA for Somalis fleeing persecution or serious harm by Al Shabaab, protection from the State is generally not available in Mogadishu even though the city is under the control of government forces supported by AMISOM troops. This applies in particular to Somalis who can be presumed to be on Al-Shabaab’s hit list.”³²¹

Verder schrijft het VN-agentschap dat de redelijkheid van een interne vlucht naar Mogadishu moet worden onderzocht met bijzondere aandacht voor de mate waarin iemand daadwerkelijk steun kan krijgen van rechtstreekse familie of van zijn clan. In een stedelijk gebied waar de asielzoeker geen toegang tot accommodatie en bestaansmiddelen heeft en niet op een sociaal netwerk kan terugvallen, komt de persoon waarschijnlijk terecht in een situatie vergelijkbaar met die van stedelijke IDP’s, met gelijkaardige problemen. Personen die overwegen naar Mogadishu te gaan, dienen daarom geïnformeerd te worden over de situatie van ontheemden op het vlak van veiligheid, huisvesting en bestaansmiddelen. Hetzelfde geldt voor Somaliërs die wensen terug te keren naar andere steden in Zuid- en Centraal-Somalië dan hun oorspronkelijke woonplaats.³²²

Het UNHCR raadt verder aan geen Somaliërs gedwongen terug te sturen naar gebieden in Zuid- en Centraal-Somalië “that are affected by military action and/or ensuing displacement, remain fragile and insecure after recent military action, or remain under full or partial control of non-state armed groups.”³²³

7.4.1. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Kenia

De meerderheid van de Somalische vluchtelingen in Kenia verblijven in het vluchtelingenkamp Dadaab in het noordoosten van het land.³²⁴ Dit vluchtelingenkamp ontstond in 1991 en was oorspronkelijk bedoeld voor de tijdelijke opvang van 90.000 personen.³²⁵ Eind februari 2020 bestaat Dadaab uit drie vluchtelingenkampen (Dagahaley, Hagadera en Ifo) die in totaal 217.197 vluchtelingen tellen waaronder de meerderheid Somaliërs (215.622).³²⁶

In december 2014 start het UNHCR het Voluntary Repatriation Program op voor Somalische vluchtelingen in Kenia.³²⁷ In mei 2016 besluit de Keniaanse regering om de repatriëring van Somalische vluchtelingen te versnellen met het oog op de sluiting van het vluchtelingenkamp in Dadaab in november van dat jaar. HRW en AI stellen dat de druk die de autoriteiten uitoefenen op de vluchtelingen het vrijwillige karakter van de terugkeer ondermijnt en dat het UNHCR geen accurate informatie over de veiligheidssituatie in Somalië biedt. HRW heeft het over *refoulement*.³²⁸ Het

³²¹ UNHCR, 30/05/2016, [url](#)

³²² UNCHR, 30/05/2016, [url](#)

³²³ UNHCR, 30/05/2016, [url](#)

³²⁴ UNHCR, 31/08/2019, [url](#); UNHCR, 17/07/2019, [url](#)

³²⁵ ReDSS, 03/07/2019, p. 1, [url](#)

³²⁶ UNHCR via ReliefWeb, 31/08/2019, p. 1, [url](#); UNHCR, 29/02/2020, pp. 1, 5, [url](#)

³²⁷ UNHCR, 17/07/2019, [url](#)

³²⁸ HRW, 14/09/2016, [url](#); AI, 14/11/2016, pp. 4-5, 16-18, [url](#); AI, 21/12/2017, pp. 5-6, 9-10, [url](#); The Washington Post, 21/12/2017, [url](#)

Keniaanse Hooggerechtshof bestempelt deze maatregelen in februari 2017 als discriminerend en ongrondwettelijk.³²⁹ Na de aanslag van AS op het Dusit D2-Hotel in Nairobi in januari 2019, klinkt opnieuw de eis om het vluchtelingenkamp Dadaab te sluiten. Twaalf verdachten gelinkt met deze terreurdaad worden in Dadaab gearresteerd, volgens VOA.³³⁰ In februari 2019 laat de Keniaanse regering het UNHCR weten het vluchtelingenkamp Dadaab te willen sluiten in augustus 2019. De regering vraagt het UNHCR om de relocatie van de vluchtelingen en asielzoekers te versnellen.³³¹ AI waarschuwt de Keniaanse regering dat de gedwongen repatriëring van Somalische vluchtelingen kan leiden tot een humanitaire ramp. De mensenrechtenorganisatie stelt verder dat elke beslissing om het kamp willekeurig te sluiten in strijd is met het vonnis van het Keniaanse Hooggerechtshof van 2017.³³²

Via het Voluntary Repatriation Program zijn vanaf december 2014 tot 31 januari 2020 in totaal 84.974 Somalische vluchtelingen uit Kenia teruggekeerd waaronder 15.468 naar de regio Benadir.³³³

Volgens een onderzoek door REACH en NRC van december 2019 stellen 52 % van de bevroegde huishoudens in het Dadaabkamp dat ze niet willen terugkeren naar hun herkomstregio uit vrees voor de onveiligheid en de conflictsituatie. De meerderheid (85 %) van de ondervraagde Somalische vluchtelingen in Dadaab zegt aan REACH zich niet te registreren voor de vrijwillige repatriëring door het UNHCR of de Keniaanse autoriteiten omdat ze soms tijdelijk op eigen houtje naar Somalië terugkeren en hun vluchtelingenstatuut niet willen verliezen.³³⁴

Volgens een onderzoeksrapport van de ngo's Journalists for Transparency en 100Reporters is corruptie endemisch aanwezig in het vluchtelingenkamp Dadaab en zijn zowel het lokale personeel als de UNHCR-medewerkers en de partnerorganisaties schuldig aan deze praktijken.³³⁵

7.4.2. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Jemen

Er wonen 250.000 Somaliërs in Jemen die 90 % van de totale migranten- en vluchtelingenpopulatie vertegenwoordigen.³³⁶ Door het conflict in Jemen is de situatie voor vluchtelingen, asielzoekers en migranten eveneens verslechterd.³³⁷ Vluchtelingen keren regelmatig terug naar Somalië, volgens het rapport van de onafhankelijke expert van de VN over de mensenrechtensituatie in Somalië, gepubliceerd in juli 2018.³³⁸

Sinds 2017 organiseert het UNHCR voor Somalische vluchtelingen in Jemen een Assisted Spontaneous Return (ASR)-programma. Met de hulp van IOM, en in het kader van het ASR-programma, zijn 5.087 Somalische vluchtelingen teruggekeerd, verklaart de vicewoordvoerder van de secretaris-generaal van de VN, Farhan Haq, in december 2019.³³⁹ Nog eens 38.000 Somaliërs keerden terug uit Jemen buiten dit ASR-programma, volgens gegevens van het UNHCR van januari 2020.³⁴⁰

---

³²⁹ AI, 14/11/2016, [url](#); HRW (Bader L.), 16/11/2016, [url](#); HRW, 23/03/2017, [url](#); Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, pp. 68-70, [url](#)

³³⁰ VOA (Ombuor R.), 16/05/2019, [url](#)

³³¹ The East African, 26/03/2019, [url](#); AI, 26/03/2019, [url](#); HRW, 27/03/2019, [url](#)

³³² AI, 26/03/2019, [url](#)

³³³ UNHCR, 20/02/2020, [url](#)

³³⁴ REACH via Reliefweb, 12/2019, [url](#)

³³⁵ The Guardian (Hayden S.), 28/06/2019, [url](#); 100Reporters, 06/04/2019, [url](#)

³³⁶ Africa Times, 31/05/2019, [url](#); Asharq al-Aswat (Barada A.), 13/12/2019, [url](#); UNHCR, 29/10/2019, [url](#)

³³⁷ Asharq al-Aswat (Barada A.), 13/12/2019, [url](#)

³³⁸ UN Human Rights Council, 19/07/2018, p. 12, [url](#)

³³⁹ Asharq al-Aswat (Barada A.), 13/12/2019, [url](#)

³⁴⁰ UNHCR, 26/02/2020, [url](#)

De meesten van hen verkiezen Mogadishu als plaats om zich te settelen. Tussen 2014 en 31 januari 2020 gaat het om 3.895 personen.³⁴¹

7.4.3. Terugkeer naar Mogadishu vanuit Libië

De International Organization for Migration (IOM) ondersteunt in mei 2018 de vrijwillige terugkeer naar Mogadishu van 150 Somaliërs. Dit is de vierde en grootste vrijwillige humanitaire terugkeer van Somalische migranten vanuit Libië. Het betreft allen Somaliërs die gestrand waren in Libië, meestal in door de regering geleide detentiecentra. De Somalische regering verstrekt de nodige documenten terwijl de Libische regering uitreisvisa regelt. In Libië worden migranten blootgesteld aan tal van risico's, waaronder smokkel, handel, ontvoering, mishandeling, detentie en marteling. Via de Displacement Tracking Matrix heeft IOM meer dan 660.000 migranten in Libië gevolgd. Maar volgens de organisatie kunnen het er ook een miljoen zijn.³⁴²

In november 2018 keren 124 Somaliërs vanuit Libië terug naar Mogadishu met de hulp van IOM.³⁴³

In de geraadpleegde bronnen vond Cedoca geen cijfers over teruggekeerde Somaliërs vanuit Libië tijdens de huidige verslagperiode.

7.4.4. Terugkeer vanuit de diaspora

Volgens een ambtsbericht van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken van december 2017 zouden de meeste terugkeerders in Mogadishu verblijven. Een anonieme bron van het ministerie stelt dat de stad in wederopbouw is waardoor er arbeidskrachten nodig zijn. Bovendien zijn de meeste hulporganisaties daar gevestigd en is de levensstandaard er doorgaans beter. De bevolkingssamenstelling wordt in Mogadishu steeds diverser, aldus deze bron. Volgens diezelfde bron heeft men, om onder de huidige omstandigheden in de Somalische maatschappij te kunnen overleven, een netwerk van familie, vrienden of clanverwanten nodig. Een dergelijk sociaal vangnet zou in een grote stad als Mogadishu iets minder belangrijk zijn dan op het platteland.³⁴⁴

Het Nederlandse ministerie verklaart verder dat terugkeerders naar Zuid- en Centraal-Somalië geen tegenwerking ondervinden van de autoriteiten. Ze zijn niet per definitie een gericht doelwit voor gewelddadige acties, ook niet voor AS. Of men een doelwit vormt voor AS hangt eerder af van het gedrag, de kledij en het netwerk dat men heeft, aldus het ambtsbericht. Wel houdt AS terugkeerders in de gaten. Voormalige AS-leden of personen die een conflict hebben met AS lopen wel een groot risico bij terugkeer. Zij worden overal in Somalië gezocht en gevonden, aldus een bron van het Nederlandse ministerie.³⁴⁵

Het HIPS schrijft in april 2018 dat in de voorgaande zeven jaar vele Somaliërs uit de diaspora (voornamelijk uit Europa en de VS) terugkeerden. Het engagement en de invloed van deze diaspora in Somalië is duidelijk te zien in de regering: president Farmajo, eerste minister Hassan Keyre en de voorzitter van het Lagerhuis Jawaari hebben allen de dubbele nationaliteit en zijn teruggekeerd uit de VS of Noorwegen. Van de parlementsleden bezit 38 % een dubbele nationaliteit. De meerderheid van de federale ministerraadsleden komt uit de diaspora. Ook zijn enkele directeurs-generaal van federale

³⁴¹ UNHCR, 26/02/2020, [url](#)

³⁴² IOM, 06/2018, s.d., [url](#); IOM, 31/05/2018, [url](#); VOA News, 17/02/2018, [url](#)

³⁴³ Halbeeg, 08/11/2018, [url](#); HRW, 21/01/2019, [url](#)

³⁴⁴ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, pp. 73-74, [url](#)

³⁴⁵ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 23/11/2017, p. 74, [url](#)

departementen terugkeerders. Internationale ngo's hebben een voorkeur om met Somaliërs uit de diaspora samen te werken en hen te rekruteren voor sleutelposities.³⁴⁶ Het HIPS voegt een kanttekening toe:

"While the diaspora experience, knowledge and investment are all crucial in rebuilding Somalia, the lack of employment opportunities for locals compared with returnees has encouraged a number of educated youth to migrate."³⁴⁷

Het Britse ministerie voor Binnenlandse Zaken stelt in een rapport van januari 2019 dat de teruggekeerde Somalische diaspora meestal bestaat uit mensen met een netwerk of familie in de hoofdstad. Ze keren vaak terug om hun eigendommen te claimen, bedrijven op te richten, familieleden te bezoeken of te werken voor de regering. Door hun socio-economische status is deze categorie van terugkeerders zelfvoorzienend en veerkrachtig. Normaal gezien komen ze niet in dezelfde situatie terecht als de ontheemden in Mogadishu, aldus het Britse rapport.³⁴⁸

Volgens een onderzoek van 2018 van de Finse COI-dienst is de rol van de terugkerende Somaliërs toegenomen. Velen hebben een opleiding gevolgd in het buitenland en willen hun kennis en capaciteiten bij terugkeer ten dienste stellen van hun moederland. Ze hebben de technische vaardigheden en vaak ook het geld om een zaak op te richten, zoals een hotel of restaurant. Deze terugkeerders en hun investeringen hebben een stimulerend effect op de economie.³⁴⁹

8. Impact van het geweld op het dagelijkse leven

Mogadishu is de dichtstbevolkte stad in Afrika.³⁵⁰ De Wereldbank stelt vast dat de steden in Somalië het tempo van deze snelle groei niet kunnen bijhouden. Hierdoor worden deze steden fragieler wat de stabiliteit van het land bedreigt: "Urban fragility, particularly in the capital Mogadishu, can have a profound impact on Somalia's nascent stability."³⁵¹ De steden zijn er niet in geslaagd het hoofd te bieden aan de toegenomen vraag naar grond, huisvesting, basisvoorzieningen en werkgelegenheid. De gevolgen zijn ongecontroleerde uitbreiding, groeiende sloppenwijken en de versnelde achteruitgang van het milieu. De vrees bestaat dat de grote instroom van mensen de claudymieken doet verschuiven en de al kwetsbare sociale structuren destabiliseert.³⁵² De snelle groei van de stedelijke bevolking, de hoge werkloosheid (vooral onder jongeren), de inkomensongelijkheid, het gebrek aan toegang tot basisvoorzieningen en het onvermogen van de overheid om in te grijpen, dragen allemaal bij tot een grotere kwetsbaarheid van de steden. Mogadishu, Merca en Kismayo zijn uitgeroepen tot de drie meest kwetsbare steden ter wereld.³⁵³

³⁴⁶ HIPS, 11/04/2018, p. 11, [url](#)

³⁴⁷ HIPS, 11/04/2018, p. 12, [url](#)

³⁴⁸ UK Home Office, 01/2019, p. 28, [url](#)

³⁴⁹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 9, [url](#)

³⁵⁰ VOA, 11/12/2018, [url](#)

³⁵¹ The World Bank, 02/09/2019, p. 6, [url](#)

³⁵² The World Bank, 02/09/2019, p. 6, [url](#)

³⁵³ World Bank, 19/10/2018, p. 5, [url](#)

8.1. Ordehandhavingsdiensten en mogelijkheid tot bescherming van de burgers

Het onderzoek dat professor Hills in 2018 voor de Britse denktank RUSI voerde, stelt dat de overkoepelende uitdaging voor alle inwoners van Mogadishu de onveiligheid is. De staat is afwezig en de inwoners zijn afhankelijk van informele op de clan gebaseerde groepen voor hun bescherming en politiewerk.³⁵⁴ Hills stelt dat inwoners zelf moeten zorgen voor hun eigen veiligheid in een context van veel diefstallen, ontvoeringen (in het bijzonder voor losgeld), seksueel geweld en moorden.³⁵⁵ De professor ziet in 2018 wel een algemene verbetering van de veiligheid in de stad in vergelijking met drie à vier jaar eerder.³⁵⁶

Mogadishu is een kosmopolitische stad door de aanwezigheid van migranten uit verschillende clans en bevolkingsgroepen. Volgens lokale bronnen die Landinfo raadpleegde, zijn de meeste clans vertegenwoordigd in de stad.³⁵⁷ IDMC stelt in november 2018 dat sommige buurten nog steeds onder controle staan van specifieke clans.³⁵⁸ Hoewel de bevolking van de hoofdstad zich voor een groot deel vestigt op basis van clanverwantschap en hun loyaliteit voornamelijk bij hun eigen clan ligt, komen mensen samen, over de grenzen van de clans heen, door werk, handel, onderwijs en andere sociale omgevingen.³⁵⁹

Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen overzicht van de clansamenstelling in Mogadishu, maar bronnen zijn het erover eens dat de Hawiye-clans de stad domineren, vooral de twee Hawiye-subclans Abgal en Haber Gedir.³⁶⁰ Volgens bronnen die Landinfo consulteerde, vormen deze clans een belangrijk deel van de bevolking en van de regeringstroepen in de stad. In die zin kan het feit dat men tot een van deze clans behoort voldoende zijn om potentiële agressors in Mogadishu af te schrikken.³⁶¹ Een clan kan bescherming bieden wanneer ze sterk genoeg is (of lijkt) om anderen geweld aan te doen of op kosten te jagen.³⁶² De factoren die de mate van bescherming van een persoon bepalen, zijn onder meer de geografische locatie van de clan, de mate waarin de clan de persoon in kwestie kent en waarin deze persoon al dan niet contact heeft gehouden met zijn clan.³⁶³

Landinfo stelt dat clanaffiliatie slechts een beperkte bescherming biedt tegen de belangrijkste veiligheidsproblemen in Mogadishu.³⁶⁴ Zo biedt het geen bescherming tegen indirect geweld ("being in the wrong place at the wrong time"), tegen een aanval door een onbekende dader of tegen een aanslag van AS.³⁶⁵ Bijgevolg kan het behoren tot een clan vooral andere gewelddadige misdrijven afschrikken, ook van regeringstroepen.³⁶⁶

Zakenlui en andere personen, die als gevolg van hun vermogen en/of status meer risico lopen om het slachtoffer te worden van roofovervallen of andere misdrijven, hebben meestal andere vormen van bescherming nodig zoals gewapende bewakers. Leden van niet-dominante clans en groepen zijn

³⁵⁴ RUSI (Hills A.), 2018, p. 28

³⁵⁵ RUSI (Hills A.), 2018, pp. 28-29; University of North Carolina (Hills A.), 07/09/2019, p. 340, [url](#)

³⁵⁶ RUSI (Hills A.), 2018, p. 51

³⁵⁷ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#); RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 65, [url](#)

³⁵⁸ IDMC, 11/2018, p. 7, [url](#)

³⁵⁹ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#); RVI (Bradbury M., Abdirashid H.), 17/02/2017, p. 65, [url](#)

³⁶⁰ Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 27/04/2018, p. 8, [url](#)

³⁶¹ Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#)

³⁶² Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#)

³⁶³ Migrationsverket (Lifos), 27/04/2018, p. 11, [url](#)

³⁶⁴ Landinfo, 15/05/2018, pp. 12-13, [url](#)

³⁶⁵ Landinfo, 15/05/2018, p. 12, [url](#)

³⁶⁶ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#)

potentieel kwetsbaarder voor criminaliteit zoals diefstal en verkrachting, ook wanneer ze te maken hebben met regeringstroepen. Landinfo heeft weliswaar geen informatie die erop wijst dat personen die niet tot een van de dominante clans in de stad behoren in Mogadishu systematisch worden blootgesteld aan geweld.³⁶⁷

Volgens het ambtsbericht van maart 2019 van het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken treft de slechte veiligheidssituatie in Somalië in het bijzonder alleenstaande vrouwen die geen bescherming hebben van een clannetwerk en ontheemde vrouwen. Vrouwen uit minderheidsclans die in vluchtelingenkampen leven, zijn bijzonder kwetsbaar voor geweld en seksueel misbruik.³⁶⁸ Volgens het Gender-Based Violence Information Management System (GBVIMS)³⁶⁹ zijn IDP's het meest kwetsbaar voor seksueel geweld. In 2018 zijn bij 87 % van de gerapporteerde incidenten ontheemden het slachtoffer, in het bijzonder vrouwen en kinderen.³⁷⁰ IIED meldt in september 2019 wijdverspreide onveiligheid in informele nederzettingen. De lokale politie heeft moeite om de inwoners te beschermen tegen diefstal, geweldpleging, gendergerelateerd geweld, smokkel en moord.³⁷¹

ACLED biedt in haar databank geen informatie over de clanbanden van de slachtoffers van gewelddaden.³⁷²

8.2. Bewegingsvrijheid, transportmiddelen en veiligheid op de verkeersaders

De Logistics Cluster, een initiatief van het World Food Program (WFP), brengt in juni 2018 de toegankelijkheid van het wegennetwerk in Somalië in kaart. De belangrijke verbindingsweg van Mogadishu naar Baidoa (regio Bay) is toegankelijk tot Afgoye maar verder slechts gedeeltelijk open. De weg via Afgoye en Jilib naar Kismayo in het zuiden is ontoegankelijk vanaf Afgoye. De weg van Mogadishu naar Beledweyne (regio Hiiraan) is toegankelijk tot Balcad (regio Middle Shabelle) maar vanaf dan gedeeltelijk tot helemaal niet toegankelijk.³⁷³ Cedoca vond in de geraadpleegde bronnen geen recente informatie over de toegankelijkheid van het wegennet rondom Mogadishu. Er wordt aan het wegennetwerk in en rond Mogadishu gewerkt.³⁷⁴ De Wereldbank lanceert in 2018 het Somali Urban Resilience Project (SURP) dat onder meer de aanleg van de weginfrastructuur sponsort.³⁷⁵ Eerste minister Hassan Khaire kondigt in december 2019 aan dat de weg van Mogadishu naar Afgoye begin 2020 zal afgewerkt zijn. Door AS-acties liepen deze werken vertraging op.³⁷⁶

Volgens het Somalische onderzoekscentrum HIPS controleert AS in 2019 de wegen ten noorden en ten zuiden van de hoofdstad.³⁷⁷

---

³⁶⁷ Landinfo, 15/05/2018, p. 13, [url](#)

³⁶⁸ Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), 19/03/2019, p. 46, [url](#)

³⁶⁹ Het Gender-Based Violence Information Management System (GBVIMS) is een databank die gegevens bevat over seksueel geweld in conflictsituaties. Deze databank wordt beheerd door enkele VN-organisaties en internationale ngo's. In: UNSOM, 19/06/2019, [url](#)

³⁷⁰ UNSOM, 19/06/2019, [url](#)

³⁷¹ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al), 09/2019, p. 12, [url](#)

³⁷² ACLED, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, [url](#)

³⁷³ WFP, 07/06/2018, [url](#)

³⁷⁴ Ministry of Planning, Investment and Economic Development (MOP) - Somalia, 24/12/2019, p. 214, [url](#)

³⁷⁵ The World Bank, 06/09/2018, [url](#)

³⁷⁶ Goobjoog, 02/12/2020, [url](#)

³⁷⁷ HIPS, 17/01/2020, p. 12, [url](#)

Volgens de officiële website van de internationale luchthaven Aden Adde verzorgen Djiboutiaanse, Ethiopische, Keniaanse, Oegandese, Turkse, Somalische en Qatarese luchtvaartmaatschappijen binnenlandse en internationale vluchten.³⁷⁸

Het openbaar vervoer in de hoofdstad bestaat uit motortaxi's (lokaal gekend als *moto* of *boda-boda*), *tuktuks* (een driewielig gemotoriseerd voertuig), autotaxi's en autobussen.³⁷⁹ Tijdens de verslagperiode betogen de *tuktuk*-chauffeurs uit onvrede over het aantal wegblokkades en de beperkingen door de veiligheidsdiensten. Ze klagen ook de hoge belastingdruk aan, opgelegd door de federale overheid.³⁸⁰

Inwoners van Mogadishu plannen hun verplaatsingen in de stad zorgvuldig, volgens onderzoek van de Finse COI-onderzoeksdienst in 2018, ook wanneer ze zich buiten de stad begeven. Ze gebruiken hun netwerk om up-to-date te blijven over de veiligheidssituatie en zo onnodige risico's te vermijden. De *tuktuk*-chauffeurs blijken het best op de hoogte van de veiligheidssituatie en van de locatie van de checkpoints in de stad. Mensen die in de stad aankomen, raadplegen hun netwerk en identificeren de hotels die veilig zijn om in te verblijven.³⁸¹

Wanneer de inwoners zich in de hoofdstad verplaatsen, komen ze wegversperringen tegen. Het aantal checkpoints in de stad varieert dagelijks afhankelijk van wat er is gebeurd en wat er dreigt te gebeuren. Een checkpoint kan bemand worden door verschillende soldaten, die allen moeten betaald worden. Iedereen die de som of betaling in vraag stelt, loopt het risico meer te moeten betalen of in het ergste geval gedood te worden, aldus de Finse COI-onderzoeksdienst.³⁸²

Om veiligheidsredenen beslist de overheid soms om de toegang tot de hoofdstraten in de stad voor verkeer te blokkeren. Dit gebeurt bijvoorbeeld in september 2019.³⁸³ De lokale krant Somaliland Standard meldt in december 2019 dat de ordediensten na iedere aanslag meer wegen afsluiten. De vele wegversperringen beïnvloeden de manier waarop de inwoners van Mogadishu zich verplaatsen: ze verkiezen de *tuktuk* boven hun eigen wagen. Overheidspersoneel en mensen met de juiste connecties kunnen zich wel vrij verplaatsen wanneer de straten afgesloten zijn. Een vrije doorgang aan een checkpoint kan soms afgekocht worden.³⁸⁴

Enkele onlinekranten zoals VOA berichten over de hinder die zakenlui, handelaren en *tuktuk*-bestuurders ondervinden door de vele wegblokkades.³⁸⁵ Dit beperkt de bewegingsvrijheid van goederen en personen in de hoofdstad wat op kritiek van de inwoners stuit, aldus het HIPS in januari 2020. Hoewel de semi-permanente wegblokkades de frequentie van de aanvallen verminderen, zorgen deze ervoor dat vele zaken failliet gaan.³⁸⁶

³⁷⁸ Mogadishu Airport – Aden Adde International Airport, s.d., [url](#)

³⁷⁹ Quartz Africa (Dahir A. L.), 01/05/2019, [url](#); Innovation Village, 03/05/2019, [url](#)

³⁸⁰ Goobjoog, 26/10/2019, [url](#); Radio Dalsan, 19/09/2019, [url](#)

³⁸¹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 7, [url](#)

³⁸² Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 8, [url](#)

³⁸³ Radio Dalsan, 13/09/2019, [url](#); Somaliland Standard, 14/12/2019, [url](#)

³⁸⁴ Somaliland Standard, 14/12/2019, [url](#)

³⁸⁵ Somaliland Standard, 14/12/2019, [url](#); VOA (Hassan M. O.), 13/04/2019, [url](#)

³⁸⁶ HIPS, 17/01/2020, p. 2, [url](#)

8.3. Algemene economische activiteit

Volgens verschillende bronnen blijft de economie groeien ondanks de veiligheidssituatie.³⁸⁷ De Wereldbank stelt in een rapport van augustus 2019 dat de economie door de droogte in 2016-2017 een terugval kende maar zich in 2018 heeft hersteld. De groei van het bruto binnenlands product (bbp) is gestegen in 2019.³⁸⁸ De jaarlijkse groeimarge lag wel hoger in 2015-2016. Deze vertraging ligt volgens het onderzoek aan de kwetsbare situatie van het land door de armoede, de droogte en de daaraan gekoppelde voedselonzekerheid, de conflictsituatie, de piraterij en de jeugdwerkloosheid, die ongeveer 67 % bedraagt.³⁸⁹ Geldtransferdiensten, transport, telecommunicatie, groot- en detailhandel en andere industrieën kennen een gezonde groei.³⁹⁰

Ondanks de groei en de verbetering van de fiscale situatie blijven de inkomens per capita van de bevolking laag. Er zijn ook meer middelen nodig om de economische veerkracht te vergroten en de armoede terug te dringen, stelt het Internationaal Monetair Fonds (IMF).³⁹¹ De Wereldbank stelt in haar rapport van september 2019 dat de fiscale situatie van het land aanzienlijk verbeterd is maar de middelen voor infrastructuur en dienstverlening beperkt zijn.³⁹² Volgens de ngo Transparency International is Somalië een van de corruptste landen ter wereld.³⁹³

De rol van de terugkerende Somaliërs is toegenomen, volgens een onderzoek van de Finse COI-dienst in 2018. Hun investeringen hebben een stimulerend effect op de economie.³⁹⁴

In het rapport van 15 mei 2019 stelt de VN-Veiligheidsraad vast dat grote delen van de bevolking kwetsbaar blijven voor armoede en voedselonzekerheid. De Wereldbank stelt dat armoede vooral wijdverspreid is in de rurale gebieden en onder de ontheemden. Ongeveer 15 % van de huishoudens ontvangt geldtransfers vanuit de diaspora. Het totale bedrag wordt geschat op \$ 1,3 biljoen per jaar of bijna 20 % van het bbp.³⁹⁵ De Wereldbank stelt in een rapport van september 2019 dat Mogadishu het meest getroffen is door armoede dan de andere Somalische steden. Ondanks dit is de toegang tot basisvoorzieningen zoals elektriciteit, water, riolering, verbeterde huisvesting, onderwijs en gezondheid hoger in de hoofdstad.³⁹⁶

---

³⁸⁷ Hiraal Institute, 04/2019, [url](#); UNSOM (Swan J.), 21/08/2019, p. 4, [url](#); UN Security Council, 03/01/2019, [url](#); UN Security Council, 15/05/2019, p. 4, [url](#); The Guardian, 11/07/2018, [url](#); The World Bank, 02/09/2019, p. 4, [url](#)

³⁸⁸ The World Bank, 02/09/2019, p. 4, [url](#); Xinhua, 02/08/2019, [url](#); AMISOM, 19/12/2020, [url](#)

³⁸⁹ The Brookings Institute (Desai R. M.), 02/10/2019, [url](#)

³⁹⁰ The World Bank, 02/09/2019, p. 4, [url](#); Xinhua, 02/08/2019, [url](#)

³⁹¹ Xinhua, 02/08/2019, [url](#)

³⁹² The World Bank, 02/09/2019, p. 4, [url](#)

³⁹³ Transparency International, 23/01/2020, [url](#)

³⁹⁴ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 9, [url](#)

³⁹⁵ UN Security Council, 15/05/2019, pp. 4-5, [url](#)

³⁹⁶ The World Bank, 04/2019, p. xix, [url](#)

Grafiek 8: vergelijkend overzicht over de toegang tot diensten, Wereldbank³⁹⁷

De formele economie bevindt zich vooral in Mogadishu en in enkele regionale hoofdsteden.³⁹⁸ De Somalia Economic Update (SEU) van de Wereldbank toont aan dat 70 % van het bbp van Somalië steunt op de economische activiteit in de stedelijke gebieden.³⁹⁹

In februari 2020 beslissen het IMF en de Wereldbank dat Somalië in aanmerking komt voor schuldverlichting. De internationale schuld wordt geschat op vijf miljard Amerikaanse dollar. De VS is de grootste schuldeiser voor ongeveer een miljard dollar.⁴⁰⁰

8.4. Gezondheidszorg, onderwijs, werkgelegenheid, huisvesting, diensten

EASO stelt in haar rapport van december 2017 dat betrouwbare gegevens over de meeste indicatoren voor de menselijke ontwikkeling (*human development indicators*) niet beschikbaar zijn of significante statistische onzekerheden bevatten.⁴⁰¹ Dit geldt voor alle gegevens in dit hoofdstuk.

8.4.1. Gezondheidszorg

De gezondheidszorg is ondermaats in Somalië.⁴⁰² Door het langdurige conflict en bij gebrek aan functionerende openbare voorzieningen is het gezondheidszorgsysteem gefragmenteerd en grotendeels geprivatiseerd.⁴⁰³ Een aanzienlijk deel van de bevolking moet het zonder basisgezondheidszorg stellen.⁴⁰⁴

In de praktijk is alleen eerstelijnsgezondheidszorg beschikbaar. Deze zorg wordt vaak voorzien door internationale organisaties en is gratis. Patiënten betalen soms voor de nodige medicijnen. De toegang tot gespecialiseerde zorg, zoals chirurgie en kankerbehandelingen, is beperkt. Gespecialiseerde

³⁹⁷ The World Bank, 04/2019, p. xix, [url](#)

³⁹⁸ Heritage, 26/01/2019, [url](#)

³⁹⁹ The World Bank, 07/09/2017, [url](#)

⁴⁰⁰ Reuters, 18/12/2019, [url](#); VOA (Maruf H.), 14/02/2020, [url](#); IMF, 13/02/2020, [url](#)

⁴⁰¹ EASO, 20/12/2017, p. 59, [url](#)

⁴⁰² International Medical Corps, Somalia, 06/2018, [url](#); Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 35, [url](#)

⁴⁰³ Oxford Policy Management (Zaman R.), 10/2018, [url](#)

⁴⁰⁴ Norwegian Ministry of Foreign Affairs, 11/05/2018, [url](#)

behandelingen zijn enkel beschikbaar in privéziekenhuizen en zijn duur. Patiënten reizen daarom naar Somaliland, Kenia of Ethiopië.⁴⁰⁵

Mogadishu telt 61 ziekenhuizen waarvan 11 publieke en 50 private klinieken. Daarnaast zijn er 91 gezondheidscentra (74 private en 17 gerund door ngo's).⁴⁰⁶ In de hoofdstad is er een ziekenhuis voor geesteszieken.⁴⁰⁷ Enkele ziekenhuizen die door derde landen zoals de VAE of Turkije worden gefinancierd, verstrekken kosteloze of betaalbare zorgen aan inwoners van de hoofdstad, aldus de lokale pers.⁴⁰⁸

Een van de grootste publieke ziekenhuizen in het land is het Banadir Hospital in Mogadishu. Door financiële problemen kan het ziekenhuis de zorg niet altijd gratis aanbieden. Een directeur van een ander ziekenhuis verklaarde begin 2018 aan de Finse COI-onderzoeksdienst dat zijn instelling alle patiënten behandelt, ook diegenen die de vergoeding moeilijk kunnen betalen zoals de IDP's. In deze gevallen kan er onderhandeld worden over de prijs. Maar niet alle ziekenhuizen zijn zo flexibel.⁴⁰⁹

De toegang tot gezondheidszorg voor de IDP's is slechter dan voor de overige inwoners van Mogadishu, volgens een onderzoek van ReDSS in mei 2019.⁴¹⁰ Een onderzoek van IDMC in januari 2020 stelt dat de toegang tot gratis gezondheidszorg bestemd voor IDP's ook toegankelijk is voor de overige inwoners van de hoofdstad. Diegenen die het kunnen betalen, verkiezen de privé-initiatieven die beter uitgerust zijn en minder druk bezocht worden.⁴¹¹

De distributie van medicijnen in Somalië is voornamelijk in handen van particuliere apotheken. Volgens de WHO zijn er medicijnen beschikbaar voor de meest voorkomende ziektes. Er is geen controle over de kwaliteit van de medicijnen.⁴¹²

In Mogadishu is er een gratis ambulancedienst, Aamin 999, die gerund wordt door vrijwilligers. Het biedt de klok rond medische interventies aan. Dit ziekenvervoer draait volledig op donaties.⁴¹³

8.4.2. Onderwijs

Volgens een onderzoek van Mercy Corps en de ngo Global Coalition to Protect Education from Attack (GCPEA) heeft Somalië een van de laagste inschrijvingspercentages ter wereld in de basisschool en het middelbaar onderwijs (respectievelijk 30 % en 26 %).⁴¹⁴ De VN stelt dat vier op tien kinderen naar school gaan.⁴¹⁵ Volgens de EU leidt de toegenomen stabiliteit ertoe dat steeds meer jongeren toetreden tot het basis- en secundaire onderwijs.⁴¹⁶ Kinderen in Somalië starten later met hun schoolloopbaan omdat ouders vinden dat kinderen tussen de zes en negen jaar te jong zijn om naar school te gaan.⁴¹⁷ Volgens Refugees International geniet slechts 30 % van de kinderen van

⁴⁰⁵ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 35, [url](#); IDMC via Reliefweb, 01/2020, p. 37, [url](#)

⁴⁰⁶ ReDSS, 05/2019, p. 55, [url](#)

⁴⁰⁷ Hassan S., 24/08/2017, [url](#)

⁴⁰⁸ Horseed Media, 04/06/2015, [url](#); Hiiraan Online, 17/06/2016, [url](#)

⁴⁰⁹ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, pp. 35-36, [url](#)

⁴¹⁰ ReDSS, 05/2019, p. 55, [url](#)

⁴¹¹ IDMC via Reliefweb, 01/2020, p. 37, [url](#)

⁴¹² Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 37, [url](#)

⁴¹³ UNMAS (Roberts R.), 12/12/2018, p. 30, [url](#); Africa News (Shaban A. R. A.), 02/02/2020, [url](#)

⁴¹⁴ Mercy Corps, 04/2018, p. 8, [url](#); GCPEA, 11/05/2018, [url](#)

⁴¹⁵ Reuters (Sheikh A., Hussein A.), 01/10/2019, [url](#)

⁴¹⁶ European External Action Service, 03/11/2018, [url](#)

⁴¹⁷ The World Bank, 04/2019, p. 3, [url](#)

ontheemden onderwijs.⁴¹⁸ Het gebrek aan onderwijskansen is een belangrijke bron van frustratie voor jongeren.⁴¹⁹

De United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO) schat dat er 4,4 miljoen kinderen niet naar school gaan, bijna de helft van de jongerenbevolking (9,2 miljoen).⁴²⁰ Het United Nations Children's Fund (UNICEF) meldt dat meer dan 3 miljoen van de geschatte 4,9 miljoen kinderen geen onderwijs krijgen.⁴²¹

Mogadishu telt ongeveer 250 basisscholen (waaronder 222 privéscholen), 200 middelbare scholen en ongeveer 100 instellingen voor hoger onderwijs. Vele scholen zijn in privéhanden en kunnen onbetaalbaar zijn, zeker voor de ontheemden in de stad.⁴²² Door de hoge schoolkosten sturen veel ontheemden hun kinderen naar de *madrassas* (koranscholen).⁴²³

Het onderwijs wordt in Somalië voornamelijk aangeboden door particulieren of internationale organisaties. De federale overheid tracht de leiding van bepaalde scholen over te nemen. In augustus 2018, bijvoorbeeld, neemt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Hoger Onderwijs het bestuur over van 24 scholen in Mogadishu.⁴²⁴ Het onderwijs in de door de regering geleide scholen is gratis, volgens een onderzoek van de Somali Public Agenda van april 2019.⁴²⁵ Goobjoog schrijft in een artikel van december 2019 dat de regering 24 scholen runt die samen goed zijn voor 65.000 studenten.⁴²⁶ Een onderzoek van de Finse COI-onderzoeksdienst stelt echter dat alle onderwijsvormen betalend zijn. Zelfs scholen die door ngo's worden gerund en beweren gratis onderwijs te geven, rekenen *service fees* aan voor onder andere lesmateriaal. Het schoolgeld varieert van school tot school maar ligt meestal tussen de \$ 10 en \$ 15 per maand.⁴²⁷ Somali Public Agenda stelt dat ondanks de inspanningen van de overheid om kinderen in te schrijven in de publieke scholen, de kinderen van minder goeide gezinnen uit de boot vallen. Veel gezinnen zijn niet op de hoogte van het gratis onderwijsaanbod.⁴²⁸

USAID suggereert in 2018 dat de kwaliteit van het onderwijs niet voldoet.⁴²⁹ De Wereldbank stelt dat in de regio Benadir 20,1 % van de leerkrachten in het lager onderwijs en 21,1 % in het middelbaar onderwijs gekwalificeerd zijn om les te geven.⁴³⁰

Begin augustus 2018 start het nieuwe schooljaar met een nieuw schoolsysteem,⁴³¹ het volgend schooljaar met een nieuw curriculum.⁴³² In november 2018 lanceert de EU samen met de Duitse ambassade en de Somalische regering een project om het technische, beroepsgerichte onderwijs te rehabiliteren in Mogadishu.⁴³³ In december 2019 verklaart president Farmajo dat 1 miljoen schoolboeken, lokaal geprint en gepubliceerd, zullen verspreid worden over 915 basisscholen doorheen

---

⁴¹⁸ Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, p. 15, [url](#)

⁴¹⁹ Mercy Corps, 04/2018, p. 8, [url](#)

⁴²⁰ UNSOM, 25/07/2018, [url](#)

⁴²¹ UNICEF via ReliefWeb, 30/06/2019, p. 2, [url](#)

⁴²² ReDSS, 13/05/2019, p. 55, [url](#); The World Bank, 08/2019, p. 4, [url](#)

⁴²³ ReDSS, 13/05/2019, p. 55, [url](#)

⁴²⁴ Somali Public Agenda, 10/04/2019, p. 1, [url](#)

⁴²⁵ Somali Public Agenda, 10/04/2019, p. 2, [url](#)

⁴²⁶ Goobjoog, 14/12/2019, [url](#)

⁴²⁷ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 33, [url](#)

⁴²⁸ Radio Ergo, 02/05/2019, [url](#)

⁴²⁹ USAID, 23/11/2018, [url](#)

⁴³⁰ The World Bank, 08/2019, p. 23, [url](#)

⁴³¹ UNSOM, 24/07/2018, [url](#)

⁴³² Reuters (Sheikh A., Hussein A.), 01/10/2019, [url](#)

⁴³³ European External Action Service, 03/11/2018, [url](#)

het land. Er werden ook 102.000 lerarenhandleidingen uitgegeven. De president belooft ook meer in te zetten op de toegankelijkheid van het onderwijs.⁴³⁴

In het algemeen is het basisonderwijs in IDP-kampen gratis maar families moeten wel bijkomende kosten betalen zoals schoolgerief en vervoer. Deze kosten nemen toe in het secundair onderwijs dat enkel buiten het IDP-kamp beschikbaar is. Enkele internationale organisaties zoals Save the Children en NRC geven ondersteuning aan ontheemde kinderen.⁴³⁵ Volgens een onderzoek door IDMC bij 164 IDP-huishoudens in het kamp Garasbaaley (district Dayniile) gaan 41 % van de ontheemde jongens naar school in Mogadishu. Voor hun ontheemding gingen 29 % van deze groep jongens naar school. Wat meisjes betreft wordt er een andere evolutie vastgesteld: 29 % gaan naar school in Mogadishu terwijl voor de ontheemding 45 % van deze meisjes schoolliepen in hun herkomstregio.⁴³⁶ Omdat de leerkrachten in de IDP-nederzettingen zelden opgeleid zijn, is de kwaliteit van het onderwijs hierdoor minder.⁴³⁷

Volgens de European External Action Service (EEAS) schrijven 79.000 leerlingen, een recordaantal, zich in voor de nationale examens in mei 2019.⁴³⁸ De examens worden uitgesteld omdat examenopdrachten verspreid werden via sociale media. In Mogadishu komen duizenden studenten op straat om te protesteren tegen deze maatregel. Een tweede examenronde wordt eind mei 2019 georganiseerd.⁴³⁹

Op 25 juni 2019 studeren voor de eerste keer in bijna drie decennia tijd studenten af aan de Somali National University in Mogadishu. Deze universiteit was door de burgeroorlog 23 jaar gesloten en heropende in 2014.⁴⁴⁰

8.4.3. Werkgelegenheid

Verschillende bronnen geraadpleegd door EASO stellen dat de werkloosheid in Somalië hoog is, tussen de 50 % en 65 %.⁴⁴¹

Er is weinig werkgelegenheid voor jongeren in Somalië.⁴⁴² Volgens een VN-rapport is 71 % van de Somalische bevolking onder de 30 jaar oud en is ongeveer 67 % van de jongeren werkloos, het hoogste percentage ter wereld.⁴⁴³ Werkloosheid is een van de belangrijkste drijfveren voor jongeren om te migreren.⁴⁴⁴ Tijdens de International Labour Conference in Genève in juni 2019 zegt de voorzitter van de Somalische vakbondsfederatie, Omar Faruk Osman, dat de werkloosheid en het gebrek aan degelijk werk voor de jeugd fundamentele oorzaken zijn van de instabiliteit in het land.⁴⁴⁵ Ook de onafhankelijke VN-expert voor de mensenrechtensituatie in Somalië, Bahame Tom Mukirya Nyanduga, benoemt de jeugdwerkloosheid als een van de uitdagingen.⁴⁴⁶

⁴³⁴ Goobjoog, 14/12/2019, [url](#)

⁴³⁵ IDMC via Reliefweb, 01/2020, p. 34, [url](#)

⁴³⁶ IDMC via Reliefweb, 01/2020, p. 34, [url](#)

⁴³⁷ IDMC via Reliefweb, 01/2020, p. 36, [url](#)

⁴³⁸ Deze door de overheid georganiseerde eindexamens voor het basis- en secundair onderwijs werden in 2016 opnieuw ingericht. Toen schreven 3.410 studenten zich hiervoor in. Bron: EEAS, 03/06/2019, [url](#)

⁴³⁹ AFP via Daily Nation, 14/05/2019, [url](#); Garowe Online, 14/05/2019, [url](#); BBC, 14/05/2019, [url](#)

⁴⁴⁰ Pulse (Tubei G.), 25/06/2019, [url](#)

⁴⁴¹ EASO, 20/12/2017, p. 52, [url](#)

⁴⁴² Ministerie van Buitenlandse Zaken - Nederland, 23/11/2017, p. 17, [url](#)

⁴⁴³ UN, 09/08/2019, [url](#)

⁴⁴⁴ HIPS, 11/04/2018, p. 8, [url](#)

⁴⁴⁵ Shabelle Media Network, 19/06/2019, [url](#)

⁴⁴⁶ OHCHR, 25/07/2019, [url](#)

8.4.4. Huisvesting

Door de snelle verstedelijking en de investeringen via de diaspora boomt de bouwsector in Somalië en dit vooral in de hoofdstad. Er is een grote vraag naar woningen en commerciële gebouwen.⁴⁴⁷

Volgens een rapport van de Finse COI-onderzoeksdienst van 2018 leidt de bevolkingsgroei in de stad tot meer landconflicten. Somaliërs die vanuit de diaspora terugkeren, eisen het land op dat ooit toebehoorde aan hun directe of uitgebreide familie. Dit heeft tot uitzettingen geleid in de ontheemdenkampen in de stad. Er bestaat geen afdoend wettelijk kader om deze gronddisputen te regelen.⁴⁴⁸

De grondprijs in Mogadishu is sinds 2012 naar schatting vertienvoudigd, aldus een rapport van IIED van januari 2019. Verschillende factoren verklaren die stijging: de verwarring over het eigendomsrecht door het gebrek aan een officiële regelgeving, het onrechtmatig verwerven van openbare gronden door particulieren, de instroom van IDP's en de toename van het aantal terugkeerders. Tenslotte is er ook de aanwezigheid van buitenlanders, inclusief de internationale ontwikkelingsorganisaties, die zich wel hoge prijzen kunnen veroorloven voor onroerend goed.⁴⁴⁹ Vele huishoudens met een laag inkomen verhuizen naar de rand van de stad. Sommige gaan uiteindelijk ook in IDP-nederzettingen wonen omdat dit het enige onderdak is dat ze zich kunnen veroorloven.⁴⁵⁰

Door de stijging van de grondprijs en het gebrek aan een gereguleerde huurmarkt zijn uitzettingen een voortdurende bedreiging voor de ontheemden en armere inwoners van Mogadishu.⁴⁵¹ De meerderheid van deze ontruiming is onder dwang. Hoewel het stadsbestuur sommige ontruiming beveelt zijn privépersonen voor het merendeel verantwoordelijk. Deze ontruiming veroorzaken in de stad een migratiestroom tussen de drie dichtstbevolkte IDP-gebieden Kahda, Hodan en Dayniile en het IDP-settlement in het stadscentrum (Dharkenley). Tussen 2017 en februari 2019 wordt bijna 60 % van de ontheemde bevolking onder dwang uit hun woning gezet.⁴⁵² Volgens Refugees International gaat het om 108.000 IDP's in 2019, minder dus dan de 200.000 ontheemden in 2018.⁴⁵³ In Somalië worden de IDP-kampen niet beheerd door de VN maar door privépersonen, de zogenaamde *gatekeepers*. In het district Kahda runt het stadsbestuur, sinds 2014, een IDP-nederzetting.⁴⁵⁴ ReDSS stelt in mei 2019 vast dat de gedwongen ontruiming en het uitblijven van oplossingen rond grondbezit hebben geleid tot verhoogde spanningen in de stad. De voedselonzeekerheid en de algemene onveiligheid nemen toe. In het bijzonder wordt er meer bezorgdheid geuit over seksueel en gendergerelateerd geweld.⁴⁵⁵

In het algemeen beschikken ontheemden niet over de netwerken en middelen die toegang verschaffen tot grond, onderdak, financiering en diensten, aldus een rapport van IIED.⁴⁵⁶ Lokale media zoals Goobjoog berichten in januari 2020 dat een aantal kinderen van honger omkomen in een IDP-kamp in het district Kahda.⁴⁵⁷

⁴⁴⁷ Ministry of Planning, Investment and Economic Development (MOP) – Somalia, 24/12/2019, pp. 237, 238, [url](#)

⁴⁴⁸ Finnish Immigration Service, 05/10/2018, p. 20, [url](#)

⁴⁴⁹ IIED, 01/2019, p. 3, [url](#), IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 12, [url](#)

⁴⁵⁰ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 15, [url](#)

⁴⁵¹ IIED, 10/2019, p. 12 [url](#) [geraadpleegd op 20/03/2020]; Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, p. 4, [url](#)

⁴⁵² IIED, 10/2019, p. 12 [url](#); IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 13, [url](#)

⁴⁵³ Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, pp. 4, 14, [url](#)

⁴⁵⁴ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, pp. 6, 19, 28, [url](#)

⁴⁵⁵ ReDSS, 13/05/2019, p. 9, [url](#)

⁴⁵⁶ IIED (Kamau C., Bonnet C., Mohamoud A. M. et al.), 01/01/2019, p. 2, [url](#)

⁴⁵⁷ Goobjoog, 14/01/2020, [url](#); Il-Wareed Online, 27/01/2020, [url](#)

Voor de huur van een onderdak in de formele sector, de toegang tot formele bankdiensten (het verkrijgen van een lening), de deelname aan de formele immobiliënmarkt en het verkrijgen van officiële documenten, is een identiteitsbewijs nodig. IIED stelt in september 2019 dat gevestigde inwoners van Mogadishu makkelijker een identiteitskaart verkrijgen dan IDP's. Maar dit geldt niet voor alle inwoners. Wanneer ze een machtig netwerk hebben of extra betalen, kunnen mensen bepaalde regels omzeilen. IDP's hebben gewoonlijk noch dit netwerk noch het geld.⁴⁵⁸

In 2019 lanceert het BRA een beleidsplan voor ontheemden en terugkeerders met als doel tegen 2022 alle IDP's een permanent verblijfstatuut te geven.⁴⁵⁹ Sommige ontheemden leven al meer dan 25 jaar in de hoofdstad en worden nog steeds beschouwd als IDP's. Refugee International merkt in een rapport van december 2019 op dat de overheid dit beleid nog moet vertalen naar tastbare verbeteringen voor de IDP's.⁴⁶⁰ In november 2019 ratificeert de regering de African Union Convention for the Protection and Assistance of Internally Displaced People ook gekend als de Kampala Conventie.⁴⁶¹

Het Somalische patriarchale normen- en waardensysteem creëert een ongelijkheid tussen mannen en vrouwen en beperkt ook de toegang tot huisvesting voor vrouwen. Vrouwen zijn afhankelijk van mannen voor grondbezit, het huren van een woonst of tijdelijk onderdak. Ze hebben minder economische mogelijkheden die hen in staat stellen iets op eigen houtje te huren en minder toegang tot relevante persoonlijke netwerken die noodzakelijk zijn voor het verkrijgen van een woonst.⁴⁶² Dit maakt alleenstaande vrouwen, weduwes of gescheiden vrouwen en eenoudergezinnen geleid door vrouwen kwetsbaar.⁴⁶³

Negatieve beeldvorming bemoeilijkt de toegang tot huisvesting voor jonge, alleenstaande mannen, volgens het rapport van IIED van september 2019. Ze dragen vaak het stigma dat ze problemen kunnen veroorzaken (druggebruik en diefstal) of dat ze zich zouden aansluiten bij AS.⁴⁶⁴

8.4.5. Dienstverlening (water en elektriciteit)

Tot aan de val van Siad Barre was de overheid verantwoordelijk voor de dienstverlening in Mogadishu. Elektriciteitsstoringen en watertekorten kwamen vaker voor ten tijde van Siad Barre dan tegenwoordig. Deze diensten zijn nu in handen van de privésector die echter een hogere prijs aanreikt.⁴⁶⁵

Er zijn geen exacte cijfers voor Mogadishu, maar ongeveer 31 % van de Somalische bevolking heeft toegang tot drinkwater en 23 % tot verbeterde sanitaire faciliteiten, volgens het rapport van IIED van september 2019.⁴⁶⁶ In Mogadishu bieden privébedrijven leidingwater aan, tankwagens voeren water naar de IDP-nederzettingen. Er zijn naar schatting 600 waterbronnen en -putten in Mogadishu.⁴⁶⁷

Enkele privébedrijven voorzien elektriciteit. Volgens cijfers van 2018 van de Wereldbank heeft naar schatting 33 % van de Somalische bevolking in steden toegang tot elektriciteit. Elektriciteit is duur in

⁴⁵⁸ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 15, [url](#)

⁴⁵⁹ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 20, [url](#); Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, p. 11, [url](#)

⁴⁶⁰ Refugees International (Yarnell M.), 16/12/2019, pp. 4, 5, 8, [url](#)

⁴⁶¹ Xinhau, 28/11/2019, [url](#)

⁴⁶² IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 36, [url](#)

⁴⁶³ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, pp. 35, 36, 39, [url](#)

⁴⁶⁴ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, pp. 35-37, [url](#)

⁴⁶⁵ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 28, [url](#)

⁴⁶⁶ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 28, [url](#)

⁴⁶⁷ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 28, [url](#)

Somalië, bij de duurste ter wereld.⁴⁶⁸ Zonne-energie wordt in sommige informele nederzettingen gebruikt. Vele huishoudens gebruiken een lamp op zonne-energie, meestal aangeboden door hulporganisaties.⁴⁶⁹

In de IDP-kampen is er geen tot erg beperkte toegang tot de basisdienstverlening.⁴⁷⁰

9. Rechtspraak EHRM en Verenigd Koninkrijk

Sinds 2011 heeft het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (EHRM) zich driemaal uitgesproken over de veiligheidssituatie in Mogadishu en over het bestaan van een reëel risico op een behandeling strijdig met artikel 3 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM) voor al wie in Mogadishu verblijft. In een arrest van juni 2011 oordeelt het EHRM dat "the violence in Mogadishu was of such a level of intensity that anyone in the city would be at real risk of treatment contrary to Article 3 of the Convention".⁴⁷¹ In een arrest van september 2013 schat het Hof de situatie anders in. Het stelt vast dat AS Mogadishu niet langer in handen heeft, dat er geen frontlijngevechten of bombardementen meer plaatsvinden in de hoofdstad en dat het aantal burgerdoden is gedaald:

"[A]lthough the human rights and security situation in the city was serious and fragile and in many ways unpredictable, it was not of such a nature as to place everyone present there at a real risk of treatment contrary to Article 3."⁴⁷²

In een laatste arrest van september 2015, waarvoor het zich baseert op rapporten van de Noorse, Deense en Zweedse migratiediensten, op een arrest van het United Kingdom Upper Tribunal en op documenten van de VN⁴⁷³, erkent het Hof dat de veiligheidssituatie in Mogadishu "serious and fragile" blijft, maar dat de situatie niet verslechterd is sinds 2013. Het Hof oordeelt dus opnieuw dat er geen sprake is van een reëel risico op een met artikel 3 van het EHRM strijdige behandeling voor al wie in Mogadishu aanwezig is ("everyone who is present in the city").⁴⁷⁴

Het Hof, dat zich in het arrest van september 2015 uitspreekt over een alleenstaande Somalische vrouw, voegt hieraan toe dat de situatie bij terugkeer naar Mogadishu van alleenstaande vrouwen zonder toegang tot bescherming van een mannelijk netwerk wel een dergelijk reëel risico inhoudt:

"In the Court's view, it may be concluded that a single woman returning to Mogadishu without access to protection from a male network would face a real risk of living in conditions constituting inhuman or degrading treatment under Article 3 of the Convention."⁴⁷⁵

Bij de arresten van september 2013 en september 2015 noemen telkens twee van de zeven rechters in een afwijkende opinie de analyse van het Hof gebrekkig en haar conclusies voorbarig:

---

⁴⁶⁸ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 28, [url](#)

⁴⁶⁹ IIED (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), 09/2019, p. 29, [url](#)

⁴⁷⁰ The Guardian (Hujale M.), 27/01/2020, [url](#)

⁴⁷¹ ECHR, 28/06/2011 [Final 28/11/2011], [url](#); ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁴⁷² ECHR, 05/09/2013 [Final 17/02/2014], [url](#); ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁴⁷³ Het gaat onder meer om de volgende rapporten: Danish Immigration Service, Landinfo, 12/03/2014, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 20/01/2014, [url](#); Migrationsverket (Lifos), 29/04/2015, [url](#); UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, [url](#); UN Security Council, 12/05/2015, [url](#)

⁴⁷⁴ ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁴⁷⁵ ECHR, 10/09/2015, [url](#)

"[The Court] has failed to include in its assessment the reality of massive internal displacement of persons and the unpredictability of the still volatile situation in the Somali capital."⁴⁷⁶

In 2015 stellen deze twee rechters dat het Hof de algemene situatie in Somalië, zoals beschreven in verschillende internationale rapporten, op overdreven wijze relativeert (*downplaying*). Ze verzetten zich in het bijzonder tegen de gedwongen terugkeer van een alleenstaande vrouw die jarenlang in Zweden leefde naar een "dysfunctionele" maatschappij die vijandig staat tegenover haar status.⁴⁷⁷

In september 2014 stelt de Immigration and Asylum Chamber van het Upper Tribunal van het Verenigd Koninkrijk, een administratieve beroepsrechtbank, *country guidance* op voor gedwongen terugkeer naar Somalië:

"Generally, a person who is 'an ordinary civilian' (i.e. not associated with the security forces; any aspect of government or official administration or any NGO or international organisation) on returning to Mogadishu after a period of absence will face no real risk of persecution or risk of harm such as to require protection under Article 3 of the ECHR or Article 15(c) of the Qualification Directive. In particular, he will not be at real risk simply on account of having lived in a European location for a period of time of being viewed with suspicion either by the authorities as a possible supporter of Al Shabaab or by Al Shabaab as an apostate or someone whose Islamic integrity has been compromised by living in a Western country."⁴⁷⁸

Het Upper Tribunal stelt dat het aantal burgerdoden in Mogadishu sinds 2011 gedaald is, voornamelijk omdat er een einde kwam aan de openlijke oorlogsvoering binnen de stad en AS haar toevlucht neemt tot operaties tegen zorgvuldig geselecteerde doelwitten. Het gerechtshof meent voorts dat men redelijkerwijs van een gewone burger kan verwachten dat hij het persoonlijke risico slachtoffer te worden van een aanslag van AS kan verminderen door zones en instellingen te vermijden die als doelwitten van de islamistische beweging kunnen beschouwd worden. Anderzijds dient betrokkene wel toegang te hebben tot een familiaal netwerk of het netwerk van een meerderheidsclan. Bij afwezigheid van dergelijke steun dienen volgens de rechtbank bijkomende afwegingen te worden gemaakt, zoals de situatie voor vertrek uit Mogadishu, de duur van de afwezigheid of de toegang tot werkgelegenheid of financiële middelen.⁴⁷⁹

Noch het EHRM, noch het Britse Upper Tribunal spreken zich tijdens de verslagperiode opnieuw uit over de situatie in Mogadishu en de terugkeer naar Somalië via de hoofdstad.

---

⁴⁷⁶ ECHR, 05/09/2013 [Final 17/02/2014], [url](#)

⁴⁷⁷ ECHR, 10/09/2015, [url](#)

⁴⁷⁸ UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, pp. 2-4, [url](#); UK Home Office, 06/09/2018, p. 10, [url](#)

⁴⁷⁹ UK Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 10/09/2014, pp. 2-4, [url](#)

Samenvatting

De veiligheidssituatie in Somalië blijft onstabiel. De terreurgroep AS wordt door verschillende bronnen, waaronder de VN-Veiligheidsraad, gezien als een ernstige bedreiging voor de vrede en de veiligheid in het land.

Mogadishu wordt tijdens de verslagperiode getroffen door regelmatige terreuraanslagen (meestal met geïmproviseerde explosieven, IED's) en door doelgerichte aanslagen tegen personen verbonden aan de overheid en tegen veiligheidspersoneel (meestal met vuurwapens of granaten). De meeste gewelddaden in de hoofdstad worden toegeschreven en/of opgeëist door al-Shabaab. De door AS geclaimde aanslagen viseren zowel overheidsgebouwen, overheidsfunctionarissen en veiligheidstroepen als populaire hotels. Hierbij vallen soms burgerdoden. Tijdens de huidige verslagperiode breidt AS haar invloed uit in de hoofdstad: verschillende bronnen stellen dat AS nu ook belastingen int in de haven van Mogadishu, de belangrijkste inkomstenbron van de federale overheid.

Tussen september 2019 en februari 2020 registreert ACLED minder gewelddaden per maand dan tijdens de vorige verslagperiode van januari tot augustus 2019. In november 2019 en januari 2020 stijgt het aantal gewelddaden lichtjes.

Door de toegenomen militaire acties in 2019 tegen AS in de regio rond de hoofdstad en het opvoeren van de veiligheidsmaatregelen in de stad, daalt het aantal complexe aanslagen met autobommen in de hoofdstad. Het aantal aanslagen met IED's neemt toe. Eind december 2019 maakt AS met een aanslag op een druk kruispunt naar schatting bijna 100 doden, waaronder burgers. Deze aanslag zet kwaad bloed bij de bevolking die dit toont in een betoging enkele dagen later. Voor de eerste keer verontschuldigt AS zich publiekelijk voor de burgerdoden en de geleden materiële schade. In de verslagperiode eist de terreurgroep ISS twee gewelddadige incidenten op.

Naast gewelddaden door terreurgroepen zijn er ook nog andere actoren verantwoordelijk voor het geweld, zoals de Somalische veiligheidsdiensten, AMISOM en onbekende gewapende groepen. ACLED registreert ook gewelddadige clanconflicten en criminele incidenten die soms burgerdoden eisen.

Officiële cijfers over incidenten en (burger)slachtoffers in Mogadishu zijn niet beschikbaar. Tijdens de verslagperiode registreert ACLED 60 incidenten als *violence against civilians* met 51 burgerdoden. Burgers worden soms doelbewust (bijvoorbeeld burgers werkzaam in de administratie en zakenlui) en soms als omstaander het slachtoffer van geïmproviseerde explosieven.

Verschillende bronnen waarschuwen dat de focus op het terreurgeweld in de hoofdstad andere vormen van geweld aan de aandacht onttrekt. Het is ook niet steeds duidelijk wie effectief verantwoordelijk is voor het geweld en wat het motief is.

Verschillende bronnen wijzen op het wanbeheer, de corruptie, de clanrivaliteit, de slechte coördinatie binnen de veiligheidsdiensten en het gebrek aan civiele controle. Bij ordehandhaving en veiligheidsacties doen zich misbruiken voor. Er heerst een klimaat van straffeloosheid. AS is diep geïnfiltreerd in de veiligheidsdiensten. Deze slagen er niet in de burgerbevolking afdoende te beschermen tegen het (terreur)geweld. Hierdoor staan burgers in voor hun eigen veiligheid en bescherming en beroepen ze zich op andere gewapende groepen om zich te beschermen, zoals clanmilities, privé-milities en AS.

De clan waartoe een persoon behoort biedt geen bescherming tegen indirect geweld ("being at the wrong place at the wrong time"), tegen een aanval van een onbekende dader of tegen een aanslag van AS, aldus verschillende bronnen. Wel kan de clan als afschrikkingsmiddel dienen voor gewelddadige misdrijven.

Bepaalde hoofdstedelijke districten zijn veiliger dan andere. De geraadpleegde bronnen stellen dat de overheid in bepaalde districten in het noorden nauwelijks of niet aanwezig is, en bestempelen de districten Heliwaa, Yaaqshiid en Dayniile als onveilig. De meeste van de door ACLED geregistreerde gewelddaden vonden in de verslagperiode plaats in de districten Dayniile, Hodan, Yaaqshiid en Dharkenley.

Mogadishu kent de grootste concentratie van IDP's in het hele land, volgens sommige bronnen tot 25 % van de inwoners. Ze leven verspreid over naar schatting 700 informele nederzettingen, samen met andere kwetsbare groepen: economische vluchtelingen en armen. Terugkeerders uit de diaspora, Kenia, Libië en Jemen, settelen zich ook meestal in de hoofdstad. Uit armoede en bij gebrek aan netwerk belanden sommigen onder hen ook in de IDP-nederzettingen. Tijdens de verslagperiode zijn 42.000 nieuwe IDP's in de stad aangekomen.

Door het gebrek aan basisvoorzieningen en geschikte huisvesting lopen de IDP's in de informele nederzettingen het risico op een tweede ontheemding. Somaliërs die terugkeren claimen de grond van hun familie. De gedwongen ontruiming van duizenden ontheemden en het uitblijven van een structurele oplossing rond grondbezit verhogen de spanningen in de hoofdstad. Volgens verschillende bronnen zijn IDP's, in het bijzonder vrouwen en kinderen, het kwetsbaarst voor seksueel geweld.

Meerdere bronnen signaleren positieve ontwikkelingen in de hoofdstad, zoals de heropleving van de economische activiteit en een lichte verbetering van sociale basisdiensten zoals gezondheidszorg en onderwijs. De snelle verstedelijking zorgt voor een boost in de bouwsector. De exponentiële groei van de stedelijke bevolking, de hoge jongerenwerkloosheid, de inkomensongelijkheid, het gebrek aan toegang tot basisvoorzieningen en de zwakke overheid, maakt Mogadishu tegelijkertijd ook kwetsbaar. Toegang tot gezondheidszorg en onderwijs blijft moeilijk, voornamelijk voor de ontheemden en de armere stedelingen. De heraanleg van het hoofdstedelijke wegennetwerk gaat voort, maar de lokale overheid sluit soms delen van de stad af voor verkeer bij terreurdreiging. Deze veiligheidsmaatregel beperkt de bewegingsvrijheid van de bewoners.

Bibliografie

Rechtstreekse contacten

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), een medewerker van de communicatiedienst, e-mails, 12/09/2019, 25/09/2019, communications@acleddata.com

Banadir Regional Administration via Islan N., medewerker UN Somalia, e-mail, 18/02/2020, contactgegevens niet vermeld omwille van vertrouwelijkheid

Hansen S. J., professor aan de Norwegian University of Life Sciences (NMBU) en expert in AS en islamisme in de Hoorn van Afrika, e-mail, 24/08/2019, stig.hansen@nmbu.no

Hills A., professor aan de universiteit van Leeds en expert in het Somalische politiewezen, e-mail, 26/02/2020, A.E.Hills@leeds.ac.uk

Geschreven en audiovisuele bronnen

100Reporters, *Asylum for Sale Refugees Say Some U.N. Workers Demand Bribes for Resettlement*, 06/04/2019, <https://100r.org/2019/04/unhcr-corruption-refugee-resettlement/> [geraadpleegd op 24/09/2019]

7DNews (Osman A.), *Somalia Makes Security Changes Following Reports of Al-Shabaab Intelligence Infiltration*, 28/07/2018, <https://7dnews.com/news/somalia-makes-security-changes-following-reports-of-al-shabaab-intelligence-infiltration> [geraadpleegd op 22/01/2019]

7D News (Osman A.), *Al-Shabab and Isis Taxes Compete for Somalia Resources*, 05/12/2018, <https://7dnews.com/news/al-shabab-and-isis-taxes-compete-for-somalia-resources> [geraadpleegd op 15/09/2019]

Action On Armed Violence (AOAV) (Dathan J.), *Car bomb leaves more than 200 killed and injured in Somalia's capital*, 30/12/2019, <https://aoav.org.uk/2019/car-bomb-leaves-more-than-200-killed-and-injured-in-somalias-capital/> [geraadpleegd op 16/03/2020]

Africa News (Shaban A. R. A.), *Somalia's free ambulance appeals for \$6.454 to clear impounded vehicles*, 02/02/2020, <https://www.africanews.com/2020/02/02/somalia-s-free-ambulance-appeals-for-6454-to-clear-impounded-vehicles/> [geraadpleegd op 23/03/2020]

Africa up close (Williams P.D.), *Military Integration After Civil Wars: Any lessons for Somalia?*, 17/11/2014, <https://africaupclose.wilsoncenter.org/military-integration-after-civil-wars-any-lessons-for-somalia/> [geraadpleegd op 22/02/2020]

African Union via African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Peace and Security Council, 911th Meeting, Communiqué*, 24/02/2020, <https://amisom-au.org/fr/2020/02/11200/> [geraadpleegd op 25/02/2020]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *AMISOM Background*, s.d., <http://amisom-au.org/amisom-background/> [geraadpleegd op 01/08/2019]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Sector 1 profile Mogadishu*, 25/08/2016, <http://amisom-au.org/wp-content/uploads/2013/11/Sector-1-Mogadishu.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Ugandan Formed Police Unit saluted for distinguished service to Somalia*, 30/07/2019, https://amisom-au.org/wp-content/cache/page_enhanced/amisom-au.org/2019/08/ugandan-formed-police-unit-saluted-for-distinguished-service-to-somalia/index.html [geraadpleegd op 21/02/2020]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *African Union Mission in Somalia* [website], laatste update: 2020, <https://amisom-au.org/> [geraadpleegd op 24/02/2020]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Federal minister of information reviews Somalia in 2019 and priorities for 2020*, 19/12/2019, https://amisom-au.org/wp-content/cache/page_enhanced/amisom-

au.org/2019/12/federal-minister-of-information-reviews-somalia-in-2019-and-priorities-for-2020/index.html
[geraadpleegd op 20/03/2020]

African Union Mission in Somalia (AMISOM), *Somali security forces and international partners discuss drawdown and future operations*, 04/02/2020, <https://amisom-au.org/2020/02/amisom-somali-security-forces-and-international-partners-discuss-drawdown-and-future-operations/> [geraadpleegd op 25/02/2020]

Africa Times, *Aid Agencies in yemen work to evacuate Somali, Ethiopian refugees*, 31/05/2019, <https://africatimes.com/2019/05/31/aid-agencies-in-yemen-work-to-evacuate-somali-ethiopian-refugees/>
[geraadpleegd op 13/03/2020]

Agence France-Presse (AFP) via le Figaro, *Somalie: Hassan Cheikh Mohamoud élu*, 10/09/2012, <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2012/09/10/97001-20120910FILWWW00718-somalie-hassan-cheikh-mohamoud-elu.php> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Agence France-Presse (AFP) via Daily Nation, *Somali pupils protest exam cancellation after leak*, 14/05/2019, <https://www.nation.co.ke/news/africa/Somali-pupils-protest-exam-cancellation/1066-5114954-1f9kg6/index.html> [geraadpleegd op 26/09/2019]

Agence France-Presse (AFP) via South China Morning Post, *Somalian army undergoes shake-up to eliminate 'ghost soldiers' use d to line the pockets of corrupt superiors*, 26/07/2019, <https://www.scmp.com/news/world/africa/article/3020217/somalian-army-undergoes-shake-eliminate-ghost-soldiers-used-line> [geraadpleegd op 21/02/2020]

Agence France-Presse (AFP) via The Guardian, *Rights activist Almaas Elman shot dead in Mogadishu*, 21/11/2019, <https://www.theguardian.com/global-development/2019/nov/21/rights-activist-almaas-elman-shot-dead-in-mogadishu> [geraadpleegd op 16/03/2020]

Agence France-Presse (AFP) via The East African, *Shabaab claims responsibility for Mogadishu attack, apologises to civilians*, 31/12/2019, <https://www.theeastafrican.co.ke/news/ea/Shabaab-claims-responsibility-Mogadishu-attack-apologises/4552908-5402768-15c67n4/index.html> [geraadpleegd op 13/02/2020]

Agence Franse-Presse (AFP) via New Age World, *Four killed in car bombing near Somalia parliament*, 08/01/2020, <https://www.newagebd.net/article/95982/four-killed-in-car-bombing-near-somalia-parliament>
[geraadpleegd op 16/03/2020]

Associated Press (AP) via News 24, *Deputy chief of ISIS-linked group in Somalia killed: Officials*, 23/10/2018, <https://www.news24.com/Africa/News/deputy-chief-of-isis-linked-group-in-somalia-killed-officials-20181023>
[geraadpleegd op 30/09/2019]

Al Jazeera, *Abdullahi Mohamed Farmajo declared Somalia president*, 03/02/2017, <https://www.aljazeera.com/news/2017/02/somalia-elects-premier-president-170208164804232.html>
[geraadpleegd op 22/02/2020]

Al Jazeera, *Somali-Canadian peace activist shot dead in Mogadishu*, 21/11/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/11/somali-canadian-peace-activist-shot-dead-mogadishu-191121080106699.html> [geraadpleegd op 16/03/2020]

Al Jazeera, *Somalia: Al-Shabab gunmen attack Mogadishu hotel*, 10/12/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/12/somalia-al-shabab-gunmen-attack-mogadishu-hotel-191210175233091.html> [geraadpleegd op 17/03/2019]

Al Jazeera, *Dozens killed in Mogadishu car bomb attack*, 28/12/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/12/dozens-killed-mogadishu-car-bomb-attack-police-191228072334950.html> [geraadpleegd op 13/02/2020]

Al Jazeera, *Al-Shabab claims deadly attack in Somalia's Mogadishu*, 31/12/2019, <https://www.aljazeera.com/news/2019/12/al-shabaab-claims-deadly-attack-somalia-mogadishu-191231002343929.html> [geraadpleegd op 19/02/2020]

Amnesty International (AI), *Nowhere else to go forced returns of Somali refugees from Dadaab refugee camp, Kenya*, 14/11/2016, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR3251182016ENGLISH.PDF> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Amnesty International (AI), *Not time to go home: unsustainable returns of refugees to Somalia*, 21/12/2017, <https://www.amnesty.org/en/documents/afr52/7609/2017/en/> [geraadpleegd op 24/09/2019]

Amnesty International (AI), *Kenya must not force refugees back to Somalia by closing Dadaab camp*, 26/03/2019, <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/03/kenya-must-not-force-refugees-back-to-somalia-by-closing-dadaab-camp/> [geraadpleegd op 24/09/2019]

Amnesty International (AI), *"We live in Perpetual Fear", Violations and Abuses of Freedom of Expressions in Somalia*, 03/02/2020, <https://www.amnesty.org/download/Documents/AFR5214422020ENGLISH.PDF> [geraadpleegd op 09/03/2020]

Asharq Al-Awsat (AAWSAT), *Turkey Opens Largest Foreign Military Base in Somalia*, 01/10/2017, <https://aawsat.com/english/home/article/1039126/turkey-opens-largest-foreign-military-base-somalia> [geraadpleegd op 26/02/2020]

Asharq al-Aswat (Barada A.), *Security Council 'Cautiously Optimistic' on Yemen*, 13/12/2019, <https://aawsat.com/english/home/article/2034066/security-council-%E2%80%99cautiously-optimistic%E2%80%99-yemen> [geraadpleegd op 13/03/2020];

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Data Africa*, via export tool geraadpleegde update: 29/02/2020, <https://www.acleddata.com/data/> [geraadpleegd op 03/03/2020]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED) Codebook*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/2827/> [geraadpleegd op 31/01/2020]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED). Guide for Media Users*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/2820/> [geraadpleegd op 31/01/2020]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Coding review Process*, 10/04/2019, <https://www.acleddata.com/download/3705/> [geraadpleegd op 31/01/2020]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *General Guides, ACLED Codebook*, 10/04/2019, <https://acleddata.com/resources/general-guides/> [geraadpleegd op 05/03/2020]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Methodology, Indirect Killing of Civilians*, 10/04/2019, <https://acleddata.com/resources/methodology/> [geraadpleegd op 05/03/2020]

Armed Conflict Location & Event Data Project (ACLED), *Ten Conflicts to worry about in 2020*, 01/2020, https://www.acleddata.com/wp-content/uploads/2020/01/ACLED_TenConflicts2020_FinalWeb.pdf [geraadpleegd op 17/02/2020]

Associated Press (AP) (Guled A.), *Somalia forces kill 5 rebels who attacked president's house*, 10/12/2020, <https://apnews.com/8f5e22dd60874b1b4348f82a02686c99> [geraadpleegd op 19/02/2020]

Association of European Parliamentarians with Africa (AWEPA) (Abukar A.), *Somalia: A Brief Country Report*, 22/09/2015, <http://www.epd.eu/wp-content/uploads/Somalia-Brief-Country-Report.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]

Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD) via European Country of Origin Information Network (Ecoi), *Anfragebeantwortung zu Somalia: Informationen zur Sicherheitslage in Ceelasha Biyaha (Elasha Biyaha)*, 13/05/2015, <https://www.ecoi.net/en/document/1052515.html> [geraadpleegd op 18/09/2019]

BBC, *Who are Somalia's al-Shabab?*, 22/12/2017, <https://www.bbc.com/news/world-africa-15336689> [geraadpleegd op 18/02/2020]

BBC, *Somalia postpones exams after papers leaked on social media*, 14/05/2019, <https://www.bbc.com/news/world-africa-48267252> [geraadpleegd op 30/09/2019] [geraadpleegd op 27/09/2019]

- BBC, *Rush-hour vehicle bomb kills dozens in Somalia capital*, 28/12/2019, <https://www.bbc.com/news/world-africa-50932130> [geraadpleegd op 12/02/2020]
- BBC, *Somalia attack: Demonstrations held in Mogadishu*, 02/01/2020, <https://www.bbc.com/news/world-africa-50971759> [geraadpleegd op 13/02/2020]
- BBC (Giles C.), *US in East Africa: Is it still a safe haven for al-Shabab?*, 06/01/2020, <https://www.bbc.com/news/world-africa-49908716> [geraadpleegd op 18/02/2020]
- BBC Monitoring via Factiva, *Somali soldiers 'deliberately' kill driver in Mogadishu*, 15/02/2020, <https://global.factiva.com> [geraadpleegd op 16/03/2020]
- BBC Monitoring, *Somali militants shell major base in Mogadishu*, 17/02/2020, <https://global.factiva.com> [geraadpleegd op 16/03/2020]
- Benadir Regional Administration (BRA), *About Benaadir*, 21/03/2019, <http://bra.gov.so/about-benaadir/> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Benadir Regional Administration (BRA) via Refworld, *Internally Displaced Person and Refugee Returnee Policy*, 01/2019, <https://www.refworld.org/pdfid/5cb4953e4.pdf> [geraadpleegd op 13/03/2020]
- Berghof Foundation (Göldner-Ebenthal K.), *Salafi jihadi armed groups and conflict (de-)escalation*, 12/2019, https://www.berghof-foundation.org/fileadmin/user_upload/2019_SJAG_CaseStudy_AlShabaab.pdf [geraadpleegd op 18/02/2020]
- British Embassy Mogadishu via Africa News, *UK opens new training centre for the Somali National Army in Baidoa*, 10/06/2019, <https://www.africanews.com/2019/06/10/uk-opens-new-training-centre-for-the-somali-national-army-in-baidoa/> [geraadpleegd op 25/02/2020]
- British Embassy Mogadishu via Africa News, *Somali National Army Personnel graduate from UK led training in Baidoa*, 30/08/2019, <https://www.africanews.com/2019/08/30/somali-national-army-personnel-graduate-from-uk-led-training-in-baidoa/> [geraadpleegd op 15/09/2019]
- Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (BFA) (Tiwald A.), *Analyse der Staatendokumentation. Somalia. Lagekarten zur Sicherheitslage. Situation Maps: Security Situation*, 12/10/2015, http://www.ecoi.net/file_upload/1729_1445329638_soma-analyse-lagekarten-2015-10-12-endversion.pdf [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Bundesamt für Fremdenwesen und Asyl (BFA), Staatssekretariat für Migration (SEM), *Sicherheitslage in Somalia. Bericht zur österreichisch-schweizerischen FFM*, 08/2017, http://www.ecoi.net/file_upload/5209_1502195321_ffm-report-somalia-sicherheitslage-onlineversion-2017-08-ke.pdf [geraadpleegd op 18/01/2018]
- Center on International Cooperation (CIC), *Vanda Felbab Brown*, 12/06/2019, <https://cic.nyu.edu/content/vanda-felbab-brown> [geraadpleegd op 22/02/2020]
- Centre for Security Governance (CSG) (Menkhaus K.), *Non-State Security Providers and Political Formation in Somalia*, 27/04/2016, https://secgovcentre.org/wp-content/uploads/2016/11/NSSPs_in_Somalia_April2016.pdf [geraadpleegd op 13/02/2020]
- Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen en de Staatlozen (CGVS) - Cedoca, *Nota. ACLED: methodologie*, 21/05/2019, https://www.cgva.be/sites/default/files/content/download/files/nota_acled-methodologie_20190521.pdf [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen (CGVS) - Cedoca, *COI Focus Somalië, Veiligheidssituatie in Mogadishu (Update)*, 25/03/2019, <https://www.cgvs.be/nl/landeninfo/veiligheidssituatie-mogadishu-2> [geraadpleegd op 02/03/2020]
- Council for Foreign Relations (CFR), *Backgrounder, Somalia's Transitional Government*, 12/05/2008, <https://www.cfr.org/backgrounder/somalias-transitional-government> [geraadpleegd op 14/07/2019]
- Council of the European Union, *Somalia: EU missions EUCAP and EUTM prolonged*, 12/12/2016, <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2016/12/12/somalia-eu-missions-eucap-and-eutm-prolonged/> [geraadpleegd op 14/07/2019]

- Combating Terrorism Center (CTC) (Warner J., Weiss C.), *A Legitimate Challenger? Assessing the Rivalry between al-Shabaab and the Islamic State in Somalia*, in *CTC Sentinel*, vol 10, issue 10, 21/11/2017, https://ctc.usma.edu/app/uploads/2017/11/CTC-Sentinel_Vol10Iss10-18.pdf [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Combating Terrorism Center (CTC) (Anzalone C.), *Black Banners in Somalia: The State of al-Shabaab's Territorial Insurgency and the Specter of the Islamic State*, 01/03/2018, <https://ctc.usma.edu/app/uploads/2018/03/CTC-Sentinel-Vol11Iss3.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Combating Terrorism Center (CTC) (Maruf H., Joseph D.), *No end in sight for the al-Shabaab threat to Somalia*, Volume 11, Issue 11, 14/12/2018, [url](#)
- Commissie van de Europese Gemeenschappen, *Mededeling van de Commissie, Structurele indicatoren*, 27/09/2000, <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2000:0594:FIN:NL:PDF> [geraadpleegd op 18/03/2020]
- Critical Threats (Emily, E.), *Africa File*, 10/01/2020, <https://www.criticalthreats.org/briefs/africa-file/africa-file-january-9-2020-briefing#010920EastAfrica> [geraadpleegd op 13/02/2020]
- Daily Sabah (Waal H. Y.), *Renewed Hope: Rebuilding Somalia's army*, 24/10/2019, <https://www.dailysabah.com/op-ed/2019/10/24/renewed-hope-rebuilding-somalias-national-army> [geraadpleegd op 21/02/2019]
- Daily Sabah (Mukhtar A. I.), *Al-Shabab's change of strategy*, 20/01/2020, <https://www.dailysabah.com/op-ed/2020/01/20/al-shababs-change-of-strategy> [geraadpleegd op 19/02/2020]
- Danish Demining Group (DDG), *Dadaab returnee conflict assessment*, 08/2017, <https://danishdemininggroup.dk/media/3802547/dadaab-returnee-conflict-assessment-ddg-2017.pdf> [geraadpleegd op 18/09/2019]
- Danish Immigration Service, The Norwegian Country of Origin Information Centre (Landinfo), *Security and protection in Mogadishu and South-Central Somalia - Joint report from the Danish Immigration Service's and the Norwegian Landinfo's fact finding mission to Nairobi, Kenya and Mogadishu, Somalia*, 08/05/2013, http://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6F1A29C6-2F84-40D2-BDE4-42F69897EEC3/0/security_and_protection_in_somalia_may_2013.pdf [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Danish Immigration Service, *South and Central Somalia Security Situation, al-Shabaab Presence, and Target Groups - Report based on interviews in Nairobi, Kenya, 3 to 10 December 2016*, 03/2017, https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/57D4CD96-E97D-4003-A42A-C119BE069792/0/South_and_Central_Somalia_Report_March_2017.pdf [geraadpleegd op 22/07/2019]
- Davidson College, *People, Ken Menkhaus, Professor of Political Science* [website], s.d., <https://www.davidson.edu/people/ken-menkhaus> [geraadpleegd op 06/09/2019]
- Demographia, *Demographia World Urban Areas (Built-Up Urban Areas or Urban Agglomerations), 14th Annual Edition*, 03/2018, <http://www.demographia.com/db-worldua.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Deutsche Welle (DW), *Skepticism surrounds Somalia's new surveillance cameras*, 10/02/2020, <https://www.dw.com/en/skepticism-surrounds-somalias-new-surveillance-cameras/a-52275058> [geraadpleegd op 13/02/2020]
- Danish Institute for International Studies (DIIS), *A Question Of Trust: The African Union and the Somali Army*, 11/2015, http://pure.diis.dk/ws/files/310783/PB_AMISOM_SNA_WEB.pdf [geraadpleegd op 28/08/2019]
- European Asylum Support office (EASO), *Country of Origin Information report, South and Central Somalia Country overview*, 08/2014, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/COI-Report-Somalia.pdf> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- European Asylum Support office (EASO), *EASO Country of Origin Information Report Somalia Security situation*, 20/12/2017, <https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/coi-somalia-dec2017lr.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]

- European Asylum Support office (EASO), COI Query , *Somalia, 14 October Battalion*, 19/07/2019, https://www.ecoi.net/en/file/local/2013097/2019_07_19_EASO_COI_QUERY_20_Somalia_14_October_Battalion.pdf [geraadpleegd op 22/02/2020]
- European Court of Human Rights (ECHR), *Case of Sufi and Elmi v. the United Kingdom (Applications nos. 8319/07 and 11449/07)*, 28/06/2011 [Final 28/11/2011], <https://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-105434> [geraadpleegd op 01/09/2017]
- European Court of Human Rights (ECHR), *Case of R.H. v. Sweden (Application no. 4601/14)*, 10/09/2015, <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22:%5B%22001-157325%22%5D%7D> [geraadpleegd op 01/09/2017]
- European External Action Service (EEAS), *Somalia National Examinations register record enrolment in 2019*, 03/06/2019, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/63558/somalia-national-examinations-register-record-enrolment-2019_en [geraadpleegd op 26/09/2019]
- European Capacity Building Mission in Somalia (EUCAP), *Somali police officers begin specialised training in Mogadishu to become Federal Darwish Unit*, 08/01/2020, <https://www.eucap-som.eu/somali-police-officers-begin-specialised-training-in-mogadishu-to-become-federal-darwish-unit/> [geraadpleegd op 24/02/2020]
- European External Action Service, *European Union, German Embassy and Somali Government Launch Technical and Vocational Education and Training Project in Somali*, 03/11/2018, https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/53235/european-union-german-embassy-and-somali-government-launch-technical-and-vocational-education_en [geraadpleegd op 26/09/2019]
- European Union Institute for Security Studies (Balthasar D.), *Somalia's federal agenda: From fragility to fragmentation?*, 06/2014, https://www.iss.europa.eu/sites/default/files/EUISSFiles/Brief_17_Somalia.pdf [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Finnish Immigration Service, *Somalia: Fact-finding Mission to Mogadishu and Nairobi, January 2018*, 05/10/2018, https://migri.fi/documents/5202425/5914056/Somalia_Fact_Finding+Mission+to+Mogadishu+and+Nairobi+January+2018.pdf/2abe79e2-baf3-0a23-97d1-f6944b6d21a7/Somalia_Fact_Finding+Mission+to+Mogadishu+and+Nairobi+January+2018.pdf [geraadpleegd op 25/08/2019]
- Forces Network, *What Are British Troops Doing In Somalia?*, 13/11/2017, <https://www.forces.net/news/what-are-british-troops-doing-somalia> [geraadpleegd op 16/01/2019]
- Forces Network, *Exclusive: How The British Army Are Helping To Restore Peace In Somalia*, 14/11/2017, <https://www.forces.net/news/exclusive-how-british-army-are-helping-restore-peace-somalia> [geraadpleegd op 16/01/2018]
- Foreign Affairs (Felbab-Brown V.), *Saving Somalia (Again). How Reconstruction Stalled—And What to do About It*, 23/06/2015, <https://www.foreignaffairs.com/articles/somalia/2015-06-23/saving-somalia-again> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Foreign Policy (Boubacar G. D.), *We are winning in Somalia*, 26/07/2011, <https://foreignpolicy.com/2011/07/26/were-winning-in-somalia/> [geraadpleegd op 09/03/2020]
- Foreign Policy (Sperber A.), *Somalia Is a Country Without an Army*, 07/08/2018, <https://foreignpolicy.com/2018/08/07/somalia-is-a-country-without-an-army-al-shabab-terrorism-horn-africa-amisom/> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Foreign Policy (Wilson A.), *Somalia Reels from Deadly Bombing*, 30/12/2019, <https://foreignpolicy.com/2019/12/30/somalia-deadly-bombing-terror-attack-al-shabab/> [geraadpleegd op 14/02/2019]
- France 24, *The Somali government's attentions is not focused on defeating al Shabaab*, 29/12/2019, <https://www.france24.com/en/20191229-the-somali-government-s-attention-is-not-focused-on-defeating-al-shabaab> [geraadpleegd op 20/02/2020]
- Garda World, *Somalia, Crisis 24, News Alert, Ongoing protest in Mogadishu January 2*, 02/01/2020, <https://www.garda.com/crisis24/news-alerts/301111/somalia-ongoing-protest-in-mogadishu-january-2> [geraadpleegd op 13/02/2020]

- Garowe Online, *NISA in trouble as chief deputy's office is raided*, 21/07/2018, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-nisa-in-trouble-as-deputy-chiefs-office-raided> [geraadpleegd op 17/01/2019]
- Garowe Online, *Students march in Somalia to protest over exam cancellation*, 14/05/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/students-march-in-somalia-to-protest-over-exam-cancellation> [geraadpleegd op 26/09/2019]
- Garowe Online, *Al-Shabab appoints shadow governor for Somalia's capital*, 09/07/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/al-shabab-appoints-shadow-governor-for-somalias-capital> [geraadpleegd op 26/08/2019]
- Garowe Online, *Somalia's president fires army chiefs, appoints New Mogadishu mayor*, 20/08/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalias-president-fires-army-chiefs-appoints-new-mogadishu-mayor> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- Garowe Online, *Somalia: Al-Shabaaab attacks hotel near presidential palace, several feared dead*, 10/12/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-al-shabaab-militants-attack-hotel-near-presidential-palace-several-feared-dead> [geraadpleegd op 17/03/2020]
- Garowe Online, *Somalia: How Mogadishu bomb blast caused confusions in FGS*, 29/12/2019, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-how-mogadishu-bomb-blast-caused-confusions-in-fgs> [geraadpleegd op 16/03/2020]
- Garowe Online, *Somalia's spy agency arrests musician over links to Al-Shabaab*, 22/01/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalias-spy-agency-arrests-musician-over-links-to-al-shabaab> [geraadpleegd op 13/02/2020]
- Garowe Online, *Al-Shabaab destroys CCTV camera's along major roads in Mogadishu with IEDs*, 30/01/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/al-shabaab-destroys-cctv-cameras-along-major-roads-in-mogadishu-with-ieds> [geraadpleegd op 14/02/2020]
- Garowe Online, *AMISOM to cut 1.000 troops from Somalia force despite Al-Shabaab attacks*, 03/02/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/amisom-to-cut-1000-troops-from-somalia-force-despite-al-shabab-attacks> [geraadpleegd op 25/02/2020]
- Garowe Online, *Al-Shahaab leader expels top commanders over Mogadishu's civilian attacks*, 04/02/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-al-shabaab-leader-expels-top-commanders-over-mogadishus-civilian-attacks> [geraadpleegd op 13/02/2020]
- Garowe Online (Makori A.), *Al-Shabab Expands Tax Empire in Mogadishu under Govt's control*, 12/02/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-al-shabaab-expands-tax-empire-in-mogadishu-under-govt-control> [geraadpleegd op 19/02/2020]
- Garowe Online, *Somali court slaps Mogadishu official with 3 year sentence over link with Al-Shabaab*, 17/02/2020, <https://www.garoweonline.com/en/news/somalia/somalia-court-slaps-mogadishu-official-with-3-year-sentence-over-al-shabaab-links> [geraadpleegd op 19/02/2020]
- Geneva Academy of International Humanitarian Law and Human Rights, *Non-international armed conflict in Somalia* [website], laatste update: 22/01/2020, <http://www.rulac.org/browse/conflicts/non-international-armed-conflict-in-somalia> [geraadpleegd op 20/02/2020]
- Global Coalition to Protect Education from Attack (GCPEA), *Education under attack, Country Profiles, Somalia*, 11/05/2018, http://protectingeducation.org/sites/default/files/documents/eua2018_somalia.pdf [geraadpleegd op 19/02/2020]
- Global Shelter Cluster, *Overview Banadir*, 2019, <https://www.sheltercluster.org/hub/banadir> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Goobjoog, *Daunting Somali youth unemployment needs urgent solution*, 19/10/2018, <https://goobjoog.com/english/daunting-somali-youth-unemployment-needs-urgent-solution/> [geraadpleegd op 26/02/2020]

Goobjoog, *We can now account for 16,203 soldiers-PM*, 02/04/2019, <https://goobjoog.com/english/we-can-now-account-for-16203-soldiers-pm/> [geraadpleegd op 13/02/2020]

Goobjoog, *Entrench NISA into law for efficiency and accountability-security expert*, 09/04/2019, <https://goobjoog.com/english/entrench-nisa-into-law-for-efficiency-and-accountability-security-expert/> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Goobjoog, *Mayor Omar Filish starts duty at his new office in Mogadishu*, 31/08/2019, <http://goobjoog.com/english/mayor-omar-filish-starts-duty-at-his-new-office-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 14/02/2020]

Goobjoog, *Public transporters barricade roads, lament blockades in Mogadishu*, 26/10/2019, <https://goobjoog.com/english/public-transporters-barricade-roads-lament-blockades-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 26/02/2020]

Goobjoog, *Mogadishu-Afgooye road to be completed in 2 months – PM Khair*, 02/12/2020, <https://goobjoog.com/english/mogadishu-afgooye-road-to-be-completed-in-2-months-pm/> [geraadpleegd op 26/02/2020]

Goobjoog, *President Farmajo reveals 1 million primary school books*, 14/12/2019, <http://goobjoog.com/english/president-farmaajo-unveils-1-million-primary-school-books/> [geraadpleegd op 23/03/2020]

Goobjoog, *Experts reject Somalia claim of UAE role in Mogadishu bombing*, 02/01/2020, <https://goobjoog.com/english/experts-reject-somalia-claim-of-uae-role-in-mogadishu-bombing/> [geraadpleegd op 12/02/2020]

Goobjoog, *13 people among them children succumb to hunger in Mogadishu camp*, 14/01/2020, <http://goobjoog.com/english/13-people-among-them-children-succumb-to-hunger-in-mogadishu-camp/> [geraadpleegd 23/03/2020]

Goobjoog, *Banadir Regional Security meeting held in Mogadishu*, 23/01/2020, <https://goobjoog.com/english/banadir-regional-security-meeting-held-in-mogadishu-discussed-community-development-program/> [geraadpleegd 14/02/2020]

Halbeeg, *14th October Battalion takes full charge of Mogadishu security*, 24/07/2018, <https://en.halbeeg.com/2018/07/24/14th-october-battalion-takes-full-charge-of-mogadishu-security/> [geraadpleegd op 26/03/2020]

Halbeeg, *Over 300 specially-trained Danab soldiers conclude course in Mogadishu*, 19/04/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/04/19/over-300-specially-trained-danab-soldiers-conclude-course-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Halbeeg, *CCTV cameras installed in Mogadishu streets to boost security*, 16/12/2019, <https://en.halbeeg.com/2019/12/16/cctv-cameras-installed-in-mogadishu-streets-to-boost-security/> [geraadpleegd op 12/02/2020]

Halbeeg, *Mogadishu major chairs weekly security meeting*, 26/12/2020, <https://en.halbeeg.com/2019/12/26/mogadishu-mayor-chairs-weekly-security-meeting/> [geraadpleegd op 12/02/2019]

Halbeeg, *NISA busts sleeper cell of al-Shabaab terror group in Mogadishu*, 30/01/2020, <https://en.halbeeg.com/2020/01/30/nisa-busts-sleeper-cell-of-al-shabaab-terror-group-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 13/02/2020]

Hansen S. J., *Horn Sahel en Rift, Fault- lines of the African Jihad*, Londen, United Kingdom, Hurst & Company publishers, 2019

Harper M., *Mary Harper* [website], laatste update: 28/02/2012, <http://www.maryharper.co.uk/pages/home.html> [geraadpleegd op 06/09/2019]

Harper M., *Everything you have told me is true – The many face of al-Shabaab*, Londen, United Kingdom: Hurst & Company Publishers, 2019

- Hiraal Institute, The AS Finance System, 07/2018, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2018/07/AS-Finance-System.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Hiraal Institute, *Doing Business in a War Zone: Somali Banks and Telecoms Providers*, 04/2019, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2019/04/English-PDF-final-2.pdf> [geraadpleegd op 25/09/2019]
- Hiraal Institute, *The War in Somalia in 2019*, 01/02/2020, <https://hiraalinstitute.org/the-war-in-somalia-in-2019/> [geraadpleegd op 11/02/2020]
- Hiraal Institute, The Global Strategy Network, *The Islamic state in East Africa*, 31/07/2018, <https://hiraalinstitute.org/wp-content/uploads/2018/10/The-Islamic-State-in-East-Africa.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Hiiraan, *Mogadishu's over 3 million people must have same voice as FMS- city mayor Filish*, 12/02/2020, https://hiiraan.com/news4/2020/Feb/167105/mogadishu_s_over_3_million_people_must_have_same_voice_as_fms_city_mayor_filish.aspx [geraadpleegd op 14/02/2020]
- Horn Observer, *Somalia: Gun argument, lack of trust impede operation to clear al-Shabaab attacker*, 02/03/2019, <https://hornobserver.net/articles/376/Somalia-Gun-argument-lack-of-trust-impede-operation-to-clear-al-Shabaab-attackers> [geraadpleegd op 10/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Kenya: Involuntary Refugee Returns to Somalia. Camp Closure Threat Triggers Thousands Returning to Danger*, 14/09/2016, <https://www.hrw.org/news/2016/09/14/kenya-involuntary-refugee-returns-somalia> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Protection of civilians should be central to Somali government's state-building efforts*, 28/09/2016, <https://www.hrw.org/news/2016/09/28/protection-civilians-should-be-central-somali-governments-state-building-efforts> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW) (Bader L.), *Kenya Delays Dadaab Closure Deadline*, 16/11/2016, <https://www.hrw.org/news/2016/11/16/kenya-delays-dadaab-closure-deadline> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Kenya: Protect Somalis Facing Conflict, Abuses, Drought*, 23/03/2017, <https://www.hrw.org/news/2017/03/23/kenya-protect-somalis-facing-conflict-abuses-drought> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Human Rights Priorities for Somalia's New Government*, 02/05/2017, <https://www.hrw.org/news/2017/05/02/human-rights-priorities-somalias-new-government> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Human Rights Watch (HRW), *Kenya: Reverse Move to Close Refugee Camp, No Forced Returns of Refugees*, 27/03/2019, <https://www.hrw.org/news/2019/03/27/kenya-reverse-move-close-refugee-camp> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- IHS Markit, *The Islamic State expands attacks in southern Somalia*, 02/07/2018, <https://ihsmarkit.com/research-analysis/the-islamic-state-expands-attacks-in-southern-somalia.html> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Innovation Village, *Mogadishu's First Motorcycle Hailing App 'Go!' has launched*, 03/05/2019, <https://innovation-village.com/mogadishus-first-motorcycle-hailing-app-go-has-launched/> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- Institute for Security Studies (Okeke J. M.), *Policy Brief, Deadline or deadlock, AMISOM's future in Somalia*, 10/2019, <https://issafrica.s3.amazonaws.com/site/uploads/pb133.pdf> [geraadpleegd op 21/02/2020]
- Intelligence Briefs (Agnon Y. S.), *Somalia Spy Agency Announce Arrest of a Singer with Al-Shabaab Links in Mogadishu*, 22/01/2020, <https://intelligencebriefs.com/somali-spy-agency-announce-arrest-of-a-singer-with-al-shabaab-links-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 13/02/2020]
- Intelligence Fusion (Haynes W.), *The Threat of Al-Shabaab to Somalia in 2019* [blog], 26/02/2019, <https://www.intelligencefusion.co.uk/blog/the-threat-of-al-shabaab-to-somalia-in-2019> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch, Somalia, October 2019*, 31/10/2019, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/november-alerts-october-trends-2019>, [geraadpleegd op 12/02/2020]

- International Crisis Group (ICG), *Crisiswatch, Somalia, December 2019*, 31/12/2019, <https://www.crisisgroup.org/crisiswatch/crisiswatch-january-2020-alerts-and-december-2019-trends> [geraadpleegd op 12/02/2020]
- Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *Unsettlement: Urban displacement in the 21st century, City of Light, New and secondary displacements in Mogadishu, Somalia*, 11/11/2018, <http://www.internal-displacement.org/sites/default/files/inline-files/201811-urban-displacement-mogadishu.pdf> [geraadpleegd op 20/12/2018]
- Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), *As Somalis flee to cities, Mogadishu becomes most crowded city in Africa*, 11/12/2018, <http://www.internal-displacement.org/media-centres/as-somalis-flee-to-cities-mogadishu-becomes-most-crowded-city-in-africa> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) via Reliefweb, *Measuring the cost of internal displacement on IDP's and hosts*, 01/2020, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/202001-cost-of-displacement-africa-case-studies.pdf> [geraadpleegd op 23/03/2020]
- Il-Wareed Online, *Somalia: 3 children die for hunger in Mogadishu*, 27/01/2020, <https://www.ilwareed.info/en/local-news/somalia-3-children-die-for-hunger-in-mogadishu/2020/> [geraadpleegd op 23/03/2020]
- International Crisis Group (ICG), *Managing the Disruptive Aftermath of Somalia's Worst Terror Attack*, 20/10/2017, <https://www.crisisgroup.org/africa/horn-africa/somalia/b131-managing-disruptive-aftermath-somalias-worst-terror-attack> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- International Institute for Environment and Development (IIED) (Kamau C., Bonnet C., Mahamoud A.M. et al.), *Accessing land and shelter in Mogadishu: a city governed by an uneven mix of formal and informal practices Shelter provision in East African Cities: Understanding Transformative Politics for Inclusive Cities: City Briefing*, 01/01/2019, <https://pubs.iied.org/pdfs/10869IIED.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- International Institute for Environment and Development (IIED) (Bonnet C., Bryld E.), *The challenge of finding money to build shelter in Mogadishu's informal settlements*, 28/01/2019, <https://www.iied.org/challenge-finding-money-build-shelter-mogadishus-informal-settlements> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- International Institute for Environment and Development (IIED) (Bryld E., Kamau C., Bonnet C. et al.), *Shelter provision in Mogadishu, Understanding politics for a more inclusive city*, 09/2019, <https://pubs.iied.org/pdfs/10877IIED.pdf> [geraadpleegd op 11/02/2020]
- International Institute for Environment and Development (IIED) (Earle L.), *Access to shelter and services for low-income groups: lessons from Hawassa, Mogadishu and Nairobi on the politics of informal settlements and shelter access*, 10/2019, https://regionaldss.org/wp-content/uploads/2019/11/Synthesis-report_Oct.pdf [geraadpleegd op 26/02/2020]
- International Monetary Fund (IMF), *Datamapper* [website], laatste update: 2019, <https://www.imf.org/external/datamapper/LUR@WEO/IRN/SOM> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- International Monetary Fund (IMF), *Somalia: First review under the staff-monitored program. Staff report*. 26/02/2019, <https://www.imf.org/~e/media/Files/Publications/CR/2019/1SOMEA2019002.ashx> [geraadpleegd op 26/09/2019]
- International Monetary Fund (IMF), *Press Release no. 20/48, IMF and World Bank Consider Somalia Eligible for Assistance under the Enhanced Heavily Indebted Poor Countries (HIPC) Initiative*, 13/02/2020, <https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/02/13/pr2048-imf-and-wb-consider-somalia-eligible-for-assistance-under-the-enhanced-hipc-initiative> [geraadpleegd op 19/03/2020]
- International Peace Institute (IPI) (Williams P. D.), *Special Report: How Many Fatalities Has the African Union Mission in Somalia Suffered?*, 10/09/2015, <http://theglobalobservatory.org/2015/09/amisom-african-union-somalia-peacekeeping/> [geraadpleegd op 11/02/2020]
- International Peace Institute (IPI) (Henigson H.), *Inadequate Strategies to Protect Somalis Undermine Efforts to Defeat al-Shabaab*, 09/05/2018, <https://theglobalobservatory.org/2018/05/inadequate-strategies-protect-somalis-undermine-efforts-defeat-al-shabaab/> [geraadpleegd op 26/02/2020]

International Peace Institute (IPI) (Hills A.), *Somalia's Security Challenges Complicate Transfer of Responsibility to Government*, 11/03/2019, <https://theglobalobservatory.org/2019/03/somalia-security-challenges-complicate-transfer-government/> [geraadpleegd op 24/02/2020]

International Peace Institute (IPI) (Blyth F.), *Transitioning to National Forces in Somalia: More Than an Exit for AMISOM*, 22/04/2019, https://www.ipinst.org/wp-content/uploads/2019/04/1904_Transitioning-in-Somalia.pdf [geraadpleegd op 31/01/2020]

Landinfo, *Somalia: Security challenges in Mogadishu*, 15/05/2018, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/06/Report-Somalia-Security-challenges-in-Mogadishu-May-2018-1.pdf> [geraadpleegd op 02/03/2020]

Long War Journal (Weiss C.), *Mogadishu hotel raided by Shabaab*, 11/12/2019, <https://www.longwarjournal.org/archives/2019/12/mogadishu-hotel-raided-by-shabaab.php> [geraadpleegd op 19/02/2020]

Maruf H. (@HarunMaruf), *Breaking News. VOA Broadcaster, investigative reporter, Views strictly mine. Book: "Inside Al-Shabaab" - available via Amazon. WhatsApp +1 202 769 6161* [Twitterpost], s.d., <https://twitter.com/harunmaruf> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Maruf H. (@HarunMaruf), *Regional NISA security forces known as 8th January will be "merged" with the police. NISA will still have several special units such as Waran and Gaashaan. Meanwhile, no resolution has been reached on the controversial suspension of two NISA Deputy Directors.* [Twitterpost], 28/07/2018, <https://twitter.com/HarunMaruf/status/1023304501766316032> [geraadpleegd op 10/09/2019]

Maruf H. (@HarunMaruf), *Al-Shabaab has appointed a new (Waalli) governor for Mogadishu this week, sources tell me. The new governor, Dahir Moallim Salaad, is a long-time operative of AS Amniyat's surveillance operations. The post was vacant for sometime [sic] as US drones killed predecessors, per sources.* [Twitterpost], 09/07/2019, <https://twitter.com/harunmaruf/status/1148380523041054727> [geraadpleegd op 26/08/2019]

Maruf H., Joseph D., *Inside Al-Shabaab – The Secret History of Al-Qaeda's Most Powerful Ally*, Bloomington, Indiana: Indiana University Press, 2018

Mercy Corps, *If Youth are given the Chance*, 04/2018, https://www.mercycorps.org/sites/default/files/2019-11/If%20Youth%20Are%20Given%20the%20Chance_LR_FINAL.pdf [geraadpleegd op 26/02/2020]

Migrationsverket (Lifos), *Somalia: the position of women in the clan system*, 27/04/2018, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=45863> [geraadpleegd op 25/09/2019]

Migrationsverket (Lifos), *Säkerhetssituationen i Somalia* [Veiligheidssituatie in Somalië], 03/07/2019, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentAttachmentId=46865> [geraadpleegd op 24/02/2020]

Military Times (Rempfer K.), *Lightning brigade: Training advanced infantry — not airstrikes — is AFRICOM's primary effort in Somalia*, 27/03/2019, <https://www.militarytimes.com/news/your-military/2019/03/27/lightning-brigade-training-advanced-infantry-not-airstrikes-is-africoms-primary-effort-in-somalia/> [geraadpleegd op 30/08/2019]

Military Times (Rempfer K.), *US troops, nonprofit trainers and a 'Lightning Brigade' battle for Somalia*, 21/05/2019, <https://www.militarytimes.com/news/your-army/2019/05/21/us-troops-nonprofit-trainers-and-a-lightning-brigade-battle-for-somalia/> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Gecorrigeerde versie algemeen ambtsbericht Zuid-en Centraal Somalië*, 23/11/2017, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2017/11/23/gecorrigeerde-versie-algemeen-ambtsbericht-zuid--en-centraal-somalie-2017> [geraadpleegd op 28/02/2020]

Ministerie van Buitenlandse Zaken (Nederland), *Algemeen ambtsbericht Zuid- en Centraal-Somalië*, 19/03/2019, <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/ambtsberichten/2019/03/19/algemeen-ambtsbericht-zuid--en-centraal-somalie-2019> [geraadpleegd op 31/01/2020]

Ministry of Planning, Investment and Economic Development - Somalia, *Somalia National Development Plan, 2020-2024*, 24/12/2019, <http://mop.gov.so/wp-content/uploads/2019/12/NDP-9-2020-2024.pdf> [geraadpleegd op 11/02/2020]

- Mogadishu Airport – Aden Adde International Airport, *Airline directory* [website], s.d., <https://mogadishuairport.com/airport-information/airline-directory/> [geraadpleegd op 23/03/2020]
- Mogaguide, *Moga-Guide, The City Guide of Mogadishu* [website], s.d., http://mogaguide.com/pages/city_main_map.php?in=1&l=1 [geraadpleegd op 09/03/2020]
- News Central (Okaya E.), *300 Somali Police Officers Undergo Specialized Paramilitary Training in Mogadishu*, 09/01/2020, <https://newscentral.africa/300-somali-police-officers-undergo-specialized-paramilitary-training-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 24/02/2020]
- New Vision (Ssjjoba E.), *Field Police in Somalia decry old vehicles*, 08/11/2019, https://www.newvision.co.ug/new_vision/news/1510235/field-police-somalia-decry-vehicles [geraadpleegd op 02/02/2020]
- Norwegian Refugee Council (NRC), *Back to Square One*, 12/01/2018, <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/reports/back-to-square-one/back-to-square-one-post-eviction-assessment-in-somalia-120118-final.pdf> [geraadpleegd op 09/03/2020]
- Norwegian University of Life Sciences (NMBU), *Stig Jarle Hansen*, s.d., https://www.nmbu.no/emp/stig_hansen [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights (OHCHR), *Somalia needs ongoing international help to tackle rights challenges, says UN expert*, 25/07/2019, <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=24846&LangID=E> [geraadpleegd op 26/09/2019]
- Pulse (Tubel G.), *Somali National University beats odds to produce its first batch of graduates after being closed for nearly three decades*, 25/06/2019, <https://www.pulselive.co.ke/bi/politics/history-made-as-somali-university-produces-first-batch-of-graduates-in-28-years/sfhstp4> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Quartz Africa (Dahir A. L.), *Mogadishu now has first motorcycle hailing app*, 01/05/2019, <https://qz.com/africa/1609973/somalia-motorcycle-hailing-app-go-launched-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- Radio Dalsan, *Al-Shabab Appoints New Mogadishu "Mayor"*, 09/07/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/07/09/al-shabab-appoints-new-mogadishu-mayor/> [geraadpleegd op 26/08/2019]
- Radio Dalsan, *Cabinet approves replacement of Mogadishu Stabilization Force by Civil Defense Force*, 27/07/2018, <https://www.radiodalsan.com/en/2018/07/27/cabinet-approves-replacement-of-mogadishu-stabilization-force-by-civil-defence-forces/> [geraadpleegd op 17/01/2019]
- Radio Dalsan, *Mogadishu Mayor Lauds Development and Security Progress in the City*, 13/06/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/06/13/mogadishu-mayor-lauds-development-and-security-progress-in-the-city/> [geraadpleegd op 02/02/2020]
- Radio Dalsan, *Al-Shabab Appoints New Mogadishu "Mayor"*, 09/07/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/07/09/al-shabab-appoints-new-mogadishu-mayor/> [geraadpleegd op 26/08/2019]
- Radio Dalsan, *Closed Roads in Mogadishu Set to Be Re-Opened*, 13/09/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/09/13/closed-roads-in-mogadishu-set-to-be-re-opened/> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- Radio Dalsan, *Stand-off In Mogadishu as Public Transport Drivers Stage Protest*, 19/09/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/09/19/stand-off-in-mogadishu-as-public-transport-drivers-stage-protest-2/> [geraadpleegd op 14/02/2020]
- Radio Dalsan, *Somalia, MP Abdulkadir Arabow survives bomb explosion*, 18/09/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/09/18/a-somali-mp-survives-bomb-attack-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 16/03/2020]

- Radio Dalsan, *Two killed as MP escapes with injuries in Mogadishu explosion*, 19/09/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/09/19/two-killed-as-mp-escapes-with-injuries-in-mogadishu-explosion/> [geraadpleegd op 16/03/2020]
- Radio Dalsan, *Stand-off In Mogadishu As Public Transport Drivers Stage Protest*, 19/09/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/09/19/stand-off-in-mogadishu-as-public-transport-drivers-stage-protest-2/> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- Radio Dalsan, *Al-Shabab claims its Capability of Attacks in Mogadishu is on Steady Increase*, 18/10/2019, <https://www.radiodalsan.com/en/2019/10/18/al-shabab-claims-its-capability-of-attacks-in-mogadishu-is-on-steady-increase/> [geraadpleegd op 19/02/2020]
- Radio Dalsan, *Newly Installed NISA Operated CCTV Cameras in Mogadishu Hit by Explosions*, 30/01/2020, <https://www.radiodalsan.com/en/2020/01/30/newly-installed-nisa-operated-cctv-cameras-in-mogadishu-hit-by-explosions/> [geraadpleegd op 14/02/2020]
- Radio Ergo, *Report urges a quota for children from poor families in Mogadishu public school*, 02/05/2019, <https://radioergo.org/en/2019/05/02/51695/> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Radio France Internationale (RFI) (Chanda T.), *Les shebabs somaliens: sept questions sur un mouvement terroriste*, 10/04/2015, <http://www.rfi.fr/fr/afrique/20150409-shebabs-somalie-questions-kenya-garissa-westgate-al-qaida-ei-terrorisme> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Radio France Internationale (RFI), *Somalie: "Omar Finnish" nommé nouveau maire de Mogadiscio*, 23/08/2019, <http://www.rfi.fr/fr/afrique/20190823-somalie-omar-finnish-nomme-nouveau-maire-mogadiscio> [geraadpleegd op 10/03/2020]
- REACH via Reliefweb, *Dadaab Comprehensive intentions and cross border movement monitoring, Dadaab refugee complex, Garissa County, Kenya*, 12/2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/REACH_KEN_Situation-overview_Dadaab_comprehensive-intentions-and-cross-border-movement-monitoring_Dec-2019.pdf [geraadpleegd op 12/03/2020]
- Refugees International (Yarnell M.), *Durable Solutions in Somalia, Moving from policies to practice for IDPS in Mogadishu, Field Report*, 12/2019, <https://static1.squarespace.com/static/506c8ea1e4b01d9450dd53f5/t/5dfa4e11ba6ef66e21fbfd17/1576685091236/Mark+-+Somalia+-+2.0.pdf> [geraadpleegd op 11/03/2020]
- Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS), *Solutions analysis update 2019: Case study on lessons learnt and practices to support (re)integration programming – Mogadishu, Baidoa and Kismayo*, 13/05/2019, https://regionaldss.org/wp-content/uploads/2019/05/ReDss_Solutions_Analysis_EFA_080519.pdf [geraadpleegd op 26/08/2019]
- Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS), *Somalia Benadir region : Durable Solutions Framework*, 03/2017, http://regionaldss.org/wp-content/uploads/2018/01/New-ReDSS_Somalia-Benadir-region-Solutions-analysis-6.pdf [geraadpleegd op 21/02/2020]
- Regional Durable Solutions Secretariat (ReDSS), *Solutions Analysis Update 2019, Case Study on Lessons learnt and Practices to Support (Re) Integration Programming Mogadishu, Baidoa and Kismayo*, 13/05/2019, https://regionaldss.org/wp-content/uploads/2019/05/ReDss_Solutions_Analysis_EFA_080519.pdf [geraadpleegd op 12/03/2020]
- Réseau francophone de recherche sur les opérations de paix (ROP) (Barguès J-G.), *Historique de l'opération AMISOM*, 15/06/2012, <http://www.operationspaix.net/1-historique-amisom.html> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Reuters (Jorgic D.), *Failure to pay soldiers threatens Somalia's war on Islamists*, 08/10/2015, <https://uk.reuters.com/article/uk-somalia-security-insight/failure-to-pay-soldiers-threatens-somalias-war-on-islamists-idUKKCN0S21GE20151008> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- Reuters (Sheikh A.), *Small group of Somali al Shabaab swear allegiance to Islamic State*, 23/10/2015, <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-somalia/small-group-of-somali-al-shabaab-swear-allegiance-to-islamic-state-idUSKCN0SH1BF20151023> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Reuters (Sheikh A., Hussein A.), *Somalia fights to standardize schools with first new curriculum since civil war began*, 01/10/2019, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-education/somalia-fights-to-standardize-schools-with-first-new-curriculum-since-civil-war-began-idUSKBN1WG3ET> [geraadpleegd op 23/03/2020]

- Reuters, *Somali security forces kill 5 al-Shabaab fighters to end hotel siege*, 11/12/2019, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-attacks/somali-security-forces-kill-5-al-shabaab-fighters-to-end-hotel-siege-idUSKBN1YF0FG> [geraadpleegd op 17/03/2020]
- Reuters, *IMF board approves financing package to pave way for Somalia debt relief*, 18/12/2019, <https://www.reuters.com/article/us-imf-somalia/imf-board-approves-financing-package-to-pave-way-for-somalia-debt-relief-idUSKBN1YM262> [geraadpleegd op 19/03/2020]
- Reuters, *Al Qaeda ally claims responsibility for Somalia blast that killed 90 people*, 30/12/2019, <https://www.reuters.com/article/us-somalia-blast/al-qaeda-ally-claims-responsibility-for-somalia-blast-that-killed-90-people-idUSKBN1YY16C> [geraadpleegd op 16/03/2020]
- Rift Valley Institute (RVI) (Bradbury M., Abdirashid H.), *Land Matters in Mogadishu*, 17/02/2017, <http://riftvalley.net/publication/land-matters-mogadishu> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- Royal United Services Institute for Defense and Security Studies (RUSI) (Hills A.), *Whitehall Papers, Making Mogadishu Safe: Localisation, Policing and Sustainable Security*, 31/07/2018, <https://rusi.org/publication/whitehall-papers/making-mogadishu-safe-localisation-policing-and-sustainable-security> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Royal United Services Institute for Defense and Security Studies (RUSI) (Hills A.), *Making Mogadishu Safe: Localisation, Policing an Sustainable Security*, Abingdon: Routledge Journals, 2018
- Saferworld, *Democracy Delayed and Diminished Risks and possibilities for Somalia's 2016 political transition*, 25/08/2016, <https://www.saferworld.org.uk/downloads/pubdocs/democracy-delayed-and-diminished-somalia-2016---final.pdf> [geraadpleegd op 22/07/2019]
- Saferworld, *Somalia's 2016 electoral process Preliminary report of the Domestic Election Observer Mission*, 03/2017, <https://www.saferworld.org.uk/downloads/somalias-2016-electoral-process---deom-report-final.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Sahan Journal (Hujale M.), *OpEd: Is AMISOM willing to unify and empower Somali National Army?*, 08/07/2015, <http://sahanjournal.com/amisom-sna/> [geraadpleegd op 16/11/2015]
- Salama Fikira, *Advisory, Al-shabaab Ramadan 2019*, 03/05/2019, <http://www.salamafikira.com/wp-content/uploads/2019/05/190503-Advisory-Al-Shabaab-Ramadan-Offensive-2019-Somalia.pdf> [geraadpleegd op 24/08/2019]
- Shabelle Media Network, *160 Uganda Police Officers Leave Mogadishu*, 01/08/2018, <https://www.radioshabelle.com/160-ugandan-police-officers-leave-mogadishu/> [geraadpleegd op 22/02/2020]
- Shabelle Media Network, *Somali PM pays inspection to police headquarters in Mogadishu*, 13/05/2019, <https://www.radioshabelle.com/somali-pm-pays-inspection-to-police-headquarters-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- Shabelle Media Network, *Unemployment a big hurdle to peace and stability - Somalia Labour Unions' Leader at Centenary International Labour Conference*, 19/06/2019, <https://www.radioshabelle.com/unemployment-a-big-hurdle-to-peace-and-stability-somali-labour-unions-leader-at-centenary-international-labour-conference/> [geraadpleegd op 26/09/2019]
- SIPRI (Faleg G.), *Rethinking Stabilization efforts in Somalia*, 09/05/2019, <https://www.sipri.org/commentary/blog/2019/rethinking-stabilization-efforts-somalia> [geraadpleegd op 21/02/2020]
- Somaliland Standard, *The Cost of Blocking the Roads*, 14/12/2019, <https://somalilandstandard.com/the-cost-of-blocking-roads-in-mogadishu/> [geraadpleegd op 19/03/2020]
- Somali Public Agenda, *Examining Public Schools*, 10/04/2019, http://somalipublicagenda.com/wp-content/uploads/2019/04/SPA_Governance_Briefs_02_2019_ENGLISH.pdf [geraadpleegd op 19/03/2020]

- Somali Times, *Mogadishu Governor delivers speech development and security progress*, 13/06/2019, <https://www.somalitimes.co.uk/mogadishu-mayor-delivers-speech-development-and-security-progress/> [geraadpleegd op 02/02/2020]
- Stanford University, *Islamic Courts Union* [website], laatste update: 02/2019, <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/islamic-courts-union> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Stanford University, *Al-Shabaab* [website], laatste update: 01/2019, <https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-shabaab> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- Stanford University, *Al-Shabaab, Organizational Structure* [website], laatste update: 07/01/2020, https://cisac.fsi.stanford.edu/mappingmilitants/profiles/al-shabaab#highlight_text_13349 [geraadpleegd op 18/02/2020]
- Stars and Stripes (Vandiver J.), *US helps Somali commando force grow from battalion to brigade*, 22/03/2019, <https://www.stripes.com/news/us-helps-somali-commando-force-grow-from-battalion-to-brigade-1.573794> [geraadpleegd op 29/08/2019]
- Strategic Intelligence (Goldberg), *Al Shabaab IED-making unit dismantled bij NISA in Mogadishu, Bomb-making material recovered*, 30/01/2020, <https://intelligencebriefs.com/al-shabaab-ied-making-unit-dismantled-by-nisa-in-mogadishu-bomb-making-material-recovered/> [geraadpleegd op 20/02/2020]
- The Brookings Institution (Felbab-Brown V.), *Order from Chaos. What's next for Somalia*, 23/02/2017, <https://www.brookings.edu/blog/order-from-chaos/2017/02/23/whats-next-for-somalia/> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- The Brookings Institution (Felbab-Brown F.), *Testimony, Developments in Somalia*, 14/11/2018, <https://www.brookings.edu/testimonies/developments-in-somalia/> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- The Brookings Institute (Desai R. M.), *Somalia's path to stability*, 02/10/2019, <https://www.brookings.edu/blog/future-development/2019/10/02/somalias-path-to-stability/> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- The Bureau of Investigative Journalism (TBIJ), *Somalia: a bullet-riddled history*, 22/02/2012, <https://www.thebureauinvestigates.com/stories/2012-02-22/somalia-a-bullet-riddled-history> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- The East African, *Kenya plans to close world's biggest refugee camp Dadaab : document*, 26/03/2019, <https://www.theeastafrican.co.ke/news/ea/Kenya-plans-to-close-world-biggest-refugee-camp-Dadaab/4552908-5043110-tuyrdhz/index.html> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- The East African (Mutambo A.), *Status of Mogadishu new headache for Farmaajo as calls for autonomy grow*, 30/09/2019, <https://www.theeastafrican.co.ke/news/ea/Status-of-Mogadishu-new-headache-for-Farmaajo/4552908-5292386-qtf2j4/index.html> [geraadpleegd op 14/02/2020]
- The Guardian (Ahmed S., Abdulahi F.), *An insider's guide to Mogadishu: 'There's no life without peace'*, 24/08/2015, <https://www.theguardian.com/cities/2015/aug/24/insider-guide-mogadishu-somalia-life-peace> [geraadpleegd op 31/01/2020]
- The Guardian, *'We laugh, sing and play music': the rise of Mogadishu*, 11/07/2018, <https://www.theguardian.com/world/2018/jul/11/somalia-the-rise-of-mogadishu-artists-music-activists> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- The Guardian (Hayden S.), *'If you pay, you'll go': Dadaab residents claim bribery is price of getting home*, 28/06/2019, <https://www.theguardian.com/global-development/2019/jun/28/dadaab-residents-claim-they-must-pay-un-staff-bribes-to-go-home> [geraadpleegd op 24/09/2019]
- The Guardian (Graham-Harrison E.), *Truck Bomb kills scores including many students in Mogadishu*, 28/12/2019, <https://www.theguardian.com/world/2019/dec/28/truck-bomb-kills-scores-in-mogadishu-somalia-capital> [geraadpleegd op 13/02/2020]

- The Guardian (Hujale M.), *Mogadishu left reeling as conflict and climate shocks spark rush to capital*, 27/01/2020, <https://www.theguardian.com/global-development/2020/jan/27/mogadishu-left-reeling-as-climate-and-conflict-spark-rural-exodus> [geraadpleegd op 23/03/2020]
- The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS) (Williams P.D., Hashi A.), 02/2017, [url](#)
- The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), The Rift Valley Institute (RVI) (Bradbury M., Abdirashid H.), *Land Matters in Mogadishu: Settlement, ownership and displacement in a contested city*, 17/02/2017, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2017/02/Land-Matters-in-Mogadishu-RVI-Rift-Valley-Forum-and-HIPS-2017.pdf> [geraadpleegd op 17/07/2019]
- The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS), *Youth Migration in Somalia: Causes, Consequences and Possible Remedies*, 11/04/2018, <http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2018/04/Youth-Migration-in-Somalia-1.pdf> [geraadpleegd op 21/01/2019]
- The Heritage Institute for Policy Studies (HIPS) *The State of Somalia – SOS 2019 – A year in review*, 17/01/2020, http://www.heritageinstitute.org/wp-content/uploads/2020/01/HIPS_2020-SOS-2019-Report-English-Version.pdf [geraadpleegd op 18/02/2020]
- The Intercept (Sperber A.), *U.S. returns to Mogadishu with revamped diplomatic outpost, 25 years after "black hawk down" battle*, 17/11/2018, <https://theintercept.com/2018/11/16/us-somalia-diplomacy-mogadishu/> [geraadpleegd op 22/02/2020]
- The Jamestown Foundation (West S.), *Islamic State's Mixed Fortunes Become Visible in Somalia*, 14/01/2020, <https://jamestown.org/program/islamic-states-mixed-fortunes-become-visible-in-somalia/> [geraadpleegd op 12/02/2020]
- The New York Times, *Somali Terror Group Al Shabab Remains Resilient Despite Setback*, 29/12/2019, <https://www.nytimes.com/2019/12/29/world/africa/somalia-attack-shabab.html> [geraadpleegd op 19/02/2020]
- The Star, *Somalia is making progress: Transition Plan is on track* [blog], 20/06/2019, <https://www.the-star.co.ke/opinion/star-blogs/2019-06-20-somalia-is-making-progress-transition-plan-is-on-track/> [geraadpleegd op 28/08/2019]
- The Telegraph (Brown W.), *Somalis protest against al-Shabaab terror group as anger prompts rare apology for bombing that killed 90*, 02/01/2020, <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/01/02/somalis-protest-against-al-shabaab-terror-group-anger-prompts/> [geraadpleegd op 14/02/2020]
- The Telegraph (Pujol-Mazzini A.), *Al Shabaab 'fires two members of executive council' after they pushed to stop attacks on civilians*, 04/02/2020, <https://www.telegraph.co.uk/news/2020/02/04/al-shabaab-fires-two-members-executive-council-pushed-stop-attacks/> [geraadpleegd op 13/02/2020]
- The Washington Post, *What other choice do I have?' How debt-ridden refugees are being forced to return to a war zone*, 21/12/2017, https://www.washingtonpost.com/sf/world/2017/12/15/how-refugees-are-being-forced-back-to-a-war-zone-to-repay-their-debts/?utm_term=.27a169eb34d6 [geraadpleegd op 28/08/2019]
- The Washington Post (Williams D. P.), *In Somalia, Al-Shabab targeted U.S. and E.U. forces this week. U.S. airstrikes and al-Shabab attacks are on the rise*, 03/10/2019, <https://www.washingtonpost.com/politics/2019/10/03/somalia-al-shabaab-targeted-us-eu-forces-this-week-heres-what-these-troops-are-doing-there/> [geraadpleegd op 25/02/2020]
- The World Bank, *Combined Project Information Documents/ Integrated Safeguards Datasheet (PID/ISDS), Somali Urban Investment Planning Project Additional Financing (P166591)*, 19/10/2018, <http://documents.worldbank.org/curated/en/257451540204195516/pdf/Project-Information-Document-Integrated-Safeguards-Data-Sheet-Somali-Urban-Investment-Planning-Project-Additional-Financing-P166591.pdf>
- The World Bank, *Somali Poverty and Vulnerability Assessment, Findings from Wave 2 of the Somali High Frequency Survey*, 04/2019, <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/32323> [geraadpleegd op 18/03/2020]

- The World Bank, *Somalia Economic Update*, 08/2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/811231567610111001/pdf/Somalia-Economic-Update-Fourth-Edition-Building-Education-to-Boost-Human-Capital.pdf> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- The World Bank, *Somalia Urban Resilience Project Phase II*, 02/09/2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/540121570112530857/pdf/Project-Information-Document-Somalia-Urban-Resilience-Project-Phase-II-P170922.pdf> [geraadpleegd op 16/03/2020]
- The World Bank, *World Bank's Flagship Infrastructure Project Launched in Somalia*, 06/09/2018, <https://www.worldbank.org/en/news/press-release/2018/09/06/world-banks-flagship-infrastructure-project-launched-in-somalia> [geraadpleegd op 19/03/2020]
- The World Bank, *Somalia Urban Resilience Project Phase II*, 02/09/2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/540121570112530857/pdf/Project-Information-Document-Somalia-Urban-Resilience-Project-Phase-II-P170922.pdf> [geraadpleegd op 16/03/2020]
- Transparency International, *CPI 2019: sub-Saharan Africa*, 23/01/2020, https://www.transparency.org/news/feature/cpi_2019_sub_saharan_africa [geraadpleegd op 18/03/2020]
- United Kingdom Home Office, *Country Policy and Information Note Somalia (South and Central): Security and humanitarian situation*, 26/09/2018, https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/743807/Somalia_-_Security_Sitn_-_CPIN_-_v4.0ex_September_2018_.pdf [geraadpleegd op 30/09/2019]
- United Kingdom Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber) via Refworld, *MOJ & Ors (Return to Mogadishu) Somalia CG [2014] UKUT 00442 (IAC)*, 10/09/2014, <https://www.refworld.org/pdfid/543438014.pdf> [geraadpleegd op 27/09/2019]
- United Nations (UN), *Security Council Extends Mandate of African Union Mission in Somalia, Authorizes Troop Reduction, Unanimously Adopting Resolution 2472 (2019)*, 31/05/2019, <https://www.un.org/press/en/2019/sc13828.doc.htm> [geraadpleegd op 24/02/2020]
- United Nations (UN), *Wararka soomaaliya, Thematic Briefing of the United Nations*, 09/08/2019, https://www.undp.org/content/dam/somalia/docs/Project_Documents/PSG4/Thematic%20briefing_youth_ENG.pdf [geraadpleegd op 16/02/2020]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Federal Government and UN unveil support programme for Somalia's New Policing Model*, 11/06/2018, <https://unsom.unmissions.org/federal-government-and-un-unveil-support-programme-somalia-s-new-policing-model> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *A New Way to Educate in Somali Schools starts in August*, 25/07/2018, <https://unsom.unmissions.org/new-way-educate-somali-schools-starts-august> [geraadpleegd op 26/02/2020]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Women Rights Activists Adopt New Approach To Help Sexual Violence Survivors*, 19/06/2019, <https://unsom.unmissions.org/women-rights-activists-adopt-new-approach-help-sexual-violence-survivors> [geraadpleegd op 30/09/2019]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM) (Swan J.), *Remarks to the Security Council on the Situation in Somalia*, 21/08/2019, https://unsom.unmissions.org/sites/default/files/190821_security_council_statement_as_delivered_0.pdf [geraadpleegd op 25/08/2019]
- United Nations Assistance Mission in Somalia (UNSOM), *Somalia starts public consultations to review the country's provisional constitution*, 01/02/2020, <https://unsom.unmissions.org/somalia-starts-public-consultations-review-countrys-provisional-constitution> [geraadpleegd op 14/02/2020]
- United Nations Habitat, *Towards Mogadishu Spatial strategic Plan, Urban Analyses/ Urban Development Challenges/ Urban Strategic Planning*, 03/01/2019, <https://unhabitat.org/towards-mogadishu-spatial-strategic-plan/#> [geraadpleegd op 22/09/2019]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Operational portal, Refugee Situations, Horn of Africa, Somalia Situation, Highlights*, s.d., <https://data2.unhcr.org/en/situations/horn> [geraadpleegd op 12/03/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) via Reliefweb, *Areas of return*, 02/2007, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/55A7030CA78B00B3C125758D004C11A1-map.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR position on returns to southern and central Somalia (Update I)*, 30/05/2016, <https://www.refworld.org/pdfid/573de9fe4.pdf> [geraadpleegd op 30/09/2019]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Points of Interest in Mogadishu*, 02/2007, <https://www.refworld.org/pdfid/482305e12.pdf> [geraadpleegd op 18/09/2019]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *With renewed hope, Somali refugees opt for voluntary repatriation*, 17/07/2019, <https://www.unhcr.org/ke/15797-with-renewed-hope-somali-refugees-opt-for-voluntary-repatriation.html> [geraadpleegd op 13/3/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Kenya, Registered refugees and asylum-seekers*, 31/08/2019, <https://www.unhcr.org/ke/wp-content/uploads/sites/2/2019/09/Kenya-Infographics-31-August-2019.pdf> [geraadpleegd op 13/3/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somali refugees return home from Yemen in latest UNHCR-facilitated departure*, 29/10/2019, <https://www.unhcr.org/news/press/2019/10/5db8299e4/somali-refugees-return-home-yemen-latest-unhcr-facilitated-departure.html> [geraadpleegd op 19/03/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somalia Internal Displacement, Displacements Monitored by UNHCR Protections and Return Monitoring Network (PRMN), Dashboard* [website], laatste update: 31/01/2020, <https://unhcr.github.io/dataviz-somalia-prmn/index.html#reason=&month=&need=&preion=&pdistrictmap=&cregion=&cdistrictmap=&year=2020> [geraadpleegd op 10/03/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR) via ReliefWeb, *Somalia, Refugee returnees to Somalia at 31 January 2020*, 20/02/2020, <https://reliefweb.int/report/somalia/somalia-refugee-returnees-somalia-31-january-2020> [geraadpleegd op 12/03/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somali returnees form Kenya at 31 January 2020*, 20/02/2020, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/74301> [geraadpleegd op 12/03/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somalia, Datasheet, 1-31 January 2020*, 26/02/2020, <https://data2.unhcr.org/en/documents/download/74303> [geraadpleegd op 13/03/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Kenya Statistics Package, Refugees and Asylum Seekers, Statistical Summary as of 29 February 2020*, 29/02/2020, <https://www.unhcr.org/ke/wp-content/uploads/sites/2/2020/03/Kenya-Statistics-Package-29-February-2020.pdf> [geraadpleegd op 12/03/2020]

United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR), *Somalia, Internal Displacement, Displacements Monitored by UNHCR Protection and Return Monitoring Network (PRMN)* [website], laatste update: 31/01/2020, <https://unhcr.github.io/dataviz-somalia-prmn/index.html#reason=Conflict%2FInsecurity&month=&need=&preion=&pdistrictmap=&cregion=&cdistrictmap=&year=2019> [geraadpleegd op 22/03/2020]

United Nations Human Rights Council, *Report of the Independent Expert on the situation of human rights in Somalia*, 19/07/2018, https://www.securitycouncilreport.org/wp-content/uploads/a_hrc_39_72.pdf [geraadpleegd op 19/12/2018]

United Nations International Children's Emergency Fund (UNICEF) via ReliefWeb, *Somalia, Humanitarian Report*, 30/06/2019, https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/UNICEF%20Somalia%20Humanitarian%20Situation%20Report%20No.%206%20-%20June%202019_0.pdf [geraadpleegd op 26/06/2019]

United Nations Mine Action Service (UNMAS) (Roberts R.), *Victim Assistance Assessment Report*, 12/12/2018, https://unsos.unmissions.org/sites/default/files/unmas_victim_assistance_report_2018.pdf.pdf [geraadpleegd op 20/03/2020]

United Nations News, *Somalia's population, international partners must be energized to sustain country's 'upward trajectory', says senior UN official*, 22/05/2019, [url](#) [geraadpleegd op 21/02/2020]

United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (UNOCHA) via Reliefweb, *Somalia Situation Report*, 05/03/2020, <https://reliefweb.int/report/somalia/somalia-situation-report-5-mar-2020> [geraadpleegd op 09/03/2020]

United Nations Population Fund (UNFPA), *Population Estimation Survey 2014, for the 18 pre-war regions of Somalia*, 10/2014, <https://somalia.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Population-Estimation-Survey-of-Somalia-PESS-2013-2014.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]

United Nations Security Council via ReliefWeb, *Report of the Secretary-General on Somalia. S/2016/27*, 08/01/2016, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1600065.pdf> [geraadpleegd op 11/02/2016]

United Nations Security Council via ReliefWeb, *Letter dated 7 October 2016 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea addressed to the President of the Security Council*, 31/10/2016, <https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1630079.pdf> [geraadpleegd op 27/09/2019]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia. S/2017/21*, 09/01/2017, <http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/N1647163.pdf> [geraadpleegd op 31/01/2020]

United Nations Security Council, *Resolution 2358 (2017)- Adopted by the Security Council at its 7968th meeting on 14 June 2017*, 14/06/2017, [https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2358\(2017\)](https://www.un.org/en/ga/search/view_doc.asp?symbol=S/RES/2358(2017)) [geraadpleegd op 01/08/2019]

United Nations Security Council, *Letter dated 2 October 2018 from the Monitoring Group on Somalia and Eritrea addressed to the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolutions 751 (1992) and 1907 (2009) concerning Somalia and Eritrea*, 09/11/2018, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/s_2018_1002.pdf [geraadpleegd op 31/01/2020]

United Nations Security Council, *Political Turbulence Still Threatens Somalia's 'Positive Trajectory', Special Representative Warns in Briefing to Security Council*, 03/01/2019, <https://www.un.org/press/en/2019/sc13654.doc.htm> [geraadpleegd op 31/01/2020]

United Nations Security Council, *Letter dated 10 May 2019 from the Secretary-General addressed to the President of the Security Council*, 13/05/2019, <https://undocs.org/pdf?symbol=en/S/2019/388> [geraadpleegd op 21/02/2020]

United Nations Security Council, *Report of the Secretary-General on Somalia*, 15/05/2019, <https://undocs.org/S/2019/393> [geraadpleegd op 25/08/2019]

United Nations Security Council, *Letter dated 1 November 2019 from the Chair of the Security Council Committee pursuant to resolution 751 (1992) concerning Somalia addressed to the President of the Security Council*, S/2019/858, 01/11/2019, https://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BFCF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/S_2019_858_E.pdf [geraadpleegd op 14/02/2020]

United Nations Security Council, *Resolution 2498 (2019), Adopted by the Security Council at its 8665th meeting, on 15 November 2019*, 15/11/2019, [https://undocs.org/en/S/RES/2498\(2019\)](https://undocs.org/en/S/RES/2498(2019)) [geraadpleegd op 03/06/2020]

United Nations Security Council, *Situation in Somalia, Report of the Secretary-General, S/2020/121*, 13/02/2020, <https://undocs.org/S/2020/121> [geraadpleegd op 03/10/2020]

United Nations Support Office in Somalia (UNSOS), *UN honors British soldiers serving in Somalia*, 09/01/2018, <https://unsos.unmissions.org/un-honors-british-soldiers-serving-somalia> [geraadpleegd op 16/01/2019]

United States Agency for International Development (USAID), *Opening of USAID Mission Mogadishu*, 17/06/2019, <https://www.usaid.gov/news-information/press-releases/jun-17-2019-opening-usaid-mission-mogadishu> [geraadpleegd op 03/08/2019]

United States Department of State (USDOS), *Country Reports on Terrorism 2014 - Foreign Terrorist Organizations: al-Shabaab*, 19/06/2015, <http://www.refworld.org/docid/5587c7305f.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

United States Department of State (USDOS) via European Country of Origin Information Network (ecoi.net), *2015 Country Reports on Human Rights Practices - Somalia*, 13/04/2016, <https://www.refworld.org/country,,USDOS,,SOM,,5716120a8,0.html> [geraadpleegd op 26/03/2020]

United States Department of State (USDOS) via Refworld, *2016 Country Reports on Human Rights Practices - Somalia*, 03/03/2017, <https://www.refworld.org/docid/58ec89ca13.html> [geraadpleegd op 28/08/2019]

United States Department of State (USDOS) via European Country of Origin Information Network (ecoi.net), *Country Report on Human Rights Practices 2017 - Somalia*, 20/04/2018, <https://www.ecoi.net/en/document/1430094.html> [geraadpleegd op 28/02/2020]

United States Department of State (USDOS) via European Country of Origin Information Network (ecoi.net), *Country Report on Human Rights Practices 2018 - Somalia*, 13/03/2019, <https://www.ecoi.net/en/document/2004190.html> [geraadpleegd op 28/02/2020]

University of Leeds, *School of Politics and International Studies, Profile, Professor Alice Hills*, [website], laatste update: 30/08/2018, <https://essl.leeds.ac.uk/politics/staff/333/professor-alice-hills> [geraadpleegd op 26/02/2020]

University of North Carolina (Hills A.), *Monitoring Mogadishu*, in *Surveillance & Society*, 17 (3/4), 07/09/2019, <https://ojs.library.queensu.ca/index.php/surveillance-and-society/article/view/8604> [geraadpleegd op 20/02/2020]

VICE (Goldbaum C.), *Exclusive: Massive military base buildup suggests the U.S. shadow war in Somalia is only getting bigger*, 03/05/2018, https://www.vice.com/en_ca/article/xw7nw3/somalia-is-looking-like-another-full-blown-us-war [geraadpleegd op 28/02/2020]

Voice of America (VOA), *Harun Maruf*, s.d., <https://www.voanews.com/author/harun-maruf> [geraadpleegd op 27/09/2019]

Voice of America (VOA) (Joseph D., Maruf H.), *US-Trained Somali Commandos Fight Al-Shabab*, 31/07/2014, <http://www.voanews.com/content/us-trained-somali-commandos-fight-against-al-shabab/1968832.html> [geraadpleegd op 16/11/2015]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Attacks Expose AMISOM Weaknesses*, 01/07/2015, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-attacks-expose-amisom-weaknesses> [geraadpleegd op 30/09/2019]

Voice of America (VOA) (Ahmed I.), *Are Somali Troops Prepared to Lead the War Against al-Shabab?*, 10/10/2018, <https://www.voanews.com/extremism-watch/are-somali-troops-prepared-lead-war-against-al-shabab> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Voice of America (VOA) (Ahmed I.), *Are Somali Troops Prepared to Lead the War Against al-Shabab?*, 10/10/2018, <https://www.voanews.com/extremism-watch/are-somali-troops-prepared-lead-war-against-al-shabab> [geraadpleegd op 28/08/2019]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *In Somalia, Businesses Face 'Taxation' by Militants*, 03/12/2018, <https://www.voanews.com/africa/somalia-businesses-face-taxation-militants> [geraadpleegd op 20/02/2020]

Voice of America (VOA), *War, Hunger and A Housing Boom: Welcome to Africa's Most Crowded City*, 11/12/2018, <https://www.voanews.com/africa/war-hunger-and-housing-boom-welcome-africas-most-crowded-city> [geraadpleegd op 29/07/2019]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Battles IS in Northeastern Somalia*, 01/02/2019, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-battles-northeastern-somalia> [geraadpleegd op 20/02/2020]

Voice of America (VOA) (Hassan M. O.), *Deadly protests Erupt in Mogadishu over killing of Rickshaw Driver*, 13/04/2019, <https://www.voanews.com/africa/deadly-protests-erupt-mogadishu-over-killing-rickshaw-driver> [geraadpleegd op 19/03/2010]

Voice of America (VOA) (Ombuor R.), *Fate of Dadaab Refugee Camp in Limbo as Kenya Presses for Closure*, 16/05/2019, <https://www.voanews.com/africa/fate-dadaab-refugee-camp-limbo-kenya-presses-closure> [geraadpleegd op 24/09/2019]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Standout General Picked to Lead Somalia's Al-Shabab Fight*, 30/08/2019, <https://www.voanews.com/africa/standout-general-picked-lead-somalias-al-shabab-fight> [geraadpleegd op 10/09/2019]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Claims Responsibility for Deadly Bombing in Somalia Capital*, 30/12/2019, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-claims-responsibility-deadly-bombing-somali-capital> [geraadpleegd op 16/03/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *US reopens embassy in Somalia after 28 years*, 02/10/2019, <https://www.voanews.com/usa/us-reopens-embassy-somalia-after-28-years> [geraadpleegd op 21/02/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Mortar Attacks Hits Area Around Mogadishu Airport*, 13/10/2019, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-mortar-attacks-hits-area-around-mogadishu-airport> [geraadpleegd op 22/02/2020]

Voice of America (VOA) (Sheikh Nor M.), *Somalia Hopes Security Cameras Deter Mogadishu Terrorist Attacks*, 25/12/2019, <https://www.voanews.com/episode/somalia-hopes-security-cameras-deter-mogadishu-terrorist-attacks-4132876> [geraadpleegd op 12/02/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Claims Responsibility for Deadly Bombing in Somalia Capital*, 30/12/2019, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-claims-responsibility-deadly-bombing-somali-capital> [geraadpleegd op 12/02/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Al-Shabab Attacks Killed 4,000 in Past Decade, Says Data-Gathering Group*, 15/01/2020, <https://www.voanews.com/africa/al-shabab-attacks-killed-4000-past-decade-says-data-gathering-group> [geraadpleegd op 06/03/2020]

Voice of America (VOA) (Maruf H.), *Somalia eligible for Debt Relief*, 14/02/2020, <https://www.voanews.com/africa/somalia-eligible-debt-relief> [geraadpleegd op 19/03/2020]

WARFARE, *Operation TANGHAM: The British Army in Somalia*, 31/08/2018, <http://www.warfare.today/2018/08/31/operation-tangham-the-british-army-in-somalia/> [geraadpleegd op 19/03/2020]

World Food Programme (WFP), *Somalia, Road Access Constraints as of 7 June 2018*, 07/06/2018, <https://logcluster.org/map/somalia-road-access-constraints-map-7-june-2018> [geraadpleegd op 08/02/2020]

World Health Organisation (WHO), *Somali Urban Resilience Project, Resettlement Action Plan Mogadishu Contract B: 19 Community Roads*, 03/01/2019, <http://documents.worldbank.org/curated/en/632231551329452191/pdf/RAP-BRA-SURP-RAP-Final-Jan-2019.pdf> [geraadpleegd op 09/03/2020]

Xinhau, *Uganda says reduction in AMISOM troops may undermine gains*, 11/06/2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-06/11/c_138134562.htm [geraadpleegd op 25/02/2020]

Xinhua, *IMF forecasts Somalia's GDP unchanged at 2,9 pct. in 2019*, 02/08/2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-08/02/c_138279204.htm [geraadpleegd op 28/01/2020]

Xinhau, *UNHCR welcomes Somalia's ratification of treaty to protect displaced people*, 28/11/2019, http://www.xinhuanet.com/english/2019-11/28/c_138589722.htm [geraadpleegd op 23/03/2020]

Xinhua, *Somalia kicks off public consultations to review draft constitution*, 02/02/2020, http://www.xinhuanet.com/english/africa/2020-02/02/c_138750356.htm [geraadpleegd op 14/02/2020]

